

Onbeşlerin katledilmesinin 100. Yılı... 28 Kanunisanı'yi unutma!

Tüm devrimciler bu emek ürünü araştırmaları özel bir dikkatle incelemelidirler. Türkiye devriminin aynı zamanda ilk şehitleri de olan komünist önderlerini anılarına yaşarış biçimde anmanın en

temel gereklerinden biridir bu. Daha- sı, modern Türkiye tarihini, cumhuriyet biçimine büründüğü başlangıç aşaması üzerinden anlamanın, böylece burjuva sosyalizminin kemalist sol versiyonu ta-

rafından son yıllarda devrimci hareketi- mize "cumhuriyetçilik" ambalajı içinde yeniden şırına edilmeye çalışılan Kema- lizm'e karşı sağlam bir bağışıklık kazan- manın da en emin yollarından biridir bu.

S.12

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2021 Özel / 05
29 Ocak 2021

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak48.net

Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesinin 100. Yılı...

Yandı onbeş yaramdan onbeş alev,
Kırıldı göğsümde onbeş kara saplı bıçak...
Kalbim
Kanlı kızıl bayrak gibi çarpıyor,
Çar-pa-cak!

5

Yoksulluk ve eşitsizlik tırmanıyor

Dinci-faşist ittifakın her adımı sosyal saldırıların artacağını, buna karşı çı- karılmak istenen her sesin de devlet ter- rörüyle boğulmak istendiğini gösteriyor.

8

Fabrika merkezli çalışmalarını güçlendirmeliyiz!

Sınıf hareketinin geri tablosu, sendika- lara hakim işbirlikçi-ihanetçi tutum, birlik bir sınıf hareketinin önündeki en önemli sorun alanları olarak öne çıkıyor.

10

"Biz umutluyuz işçi sınıfı kazanacak!"

NAK Kargo'da hak gasplarına karşı mücadele ettikleri için ücretsiz izne çıkarılan ve bunun üzerine direnişe baş- layan işçiler Kızıl Bayrak'a konuştu...

Biden yönetimi ve şişirilen "umut" balonları

S.18

Tunus'ta emekçiler bir kez daha meydanlarda

S.20

Türkiye'nin mazlum amele ve rençberlerine!

Mustafa Suphi

Onun için sizler, başkasının emek hakkıyla geçinmeyen, cihanda kendi gücüne, kendi hakkına dayanan amele ve rençberler, bütün bu harp ve mübareze [mücadele] sırasında kendi aranızda birleşerek teşkilatınızı kuvvetlendirmeye çalışınız ve iyice biliniz ki, siz birleşip kuvvetlenip varlığınızı hissettikçe, dileğinize yaklaşmış olacak ve mesut bir günde sizi dışardan, içerden yemeğe çalışan zalimleri ezerek yaşadığınız toprak üzerinde hürriyet ve hayatınıza sahip ve hakim olacaksınız.

FEDAKAR YOLDAŞLAR,

Şimdiye kadar, sizleri esaret zincirlerine bağlayarak jandarma ve tahsildarların merhametsiz kamçıları altında bin türlü eziyetlerle ömrünüzü heder eden zalimler, size kah hükümet ve devletten bahsettiler.

Neticede bu hükümet ve devlet, haram yiyici vali ve hakimlerle bunların ortağı olan bey ve ağaların keselerini doldurmak ve fıkaraı ise aklıktan öldürmekten başka bir işe yaramadı.

Kah din ve şeriatın bahsettiler: Din ve şeriat maneviyatınızı bozarak ruhunuzu düşürmekten, başınıza gelen her felaketin sebep ve amilleri meydana dururken, kader ve kismete bağlayan zalimlerin hükmünü yürütmekten başka bir iş görmediler. Yıldızdan yıldızla çalışarak bin türlü zahmetlerle işlediğiniz tarlalarda yetişen çelimsiz mahsulden mültezimlerin bir öşür yerine bin öşür almasına ses çıkarmayıp sizi bir lokma ekmeğe muhtaç, aç ve sefil bıraktılar. Millet için fedailik davasında bulunanlar, 15 Temmuz'dan [1908] sonra geçen on bu kadar senelik inkılap tarihimizde milletin sırtına dayanarak bütün kuvvet ve saltanatlarını Türkiye amele ve rençberlerine borçlu oldukları halde, biraz rahata, biraz refah ve saadete can atan bu zavallı halkı dünyanın büyük kıtasında huduttan hududa sürüklediler. Kah Yemen ve Arabistan'ın kızgın sahralarında açlık ve susuzluk ve kah Anadolu veya Kürdistan'ın karlı dağlarında soğuktan telef etmeye, asırlardan beri dost yaşamakta olan bu milletin fikarasını birbirlerine kırdırmağa sebep oldular; bu yetmiyormuş gibi, sonunda yetim halkımızı büyük Avrupa harbinin öldürücü sağanakları içine sürüp atarak başımıza bugünkü felaketi getirmiş, millete olan borçlarını böylece ödemiş oldular. Bugün aziz ve mazlum İstanbul'umuzun hisarları dibinden yükselen bir ses işitiyoruz. Bu sesin bize "Vatan, İslam, Hilafet" sözlerini tekrar eder-

ken, vatani, İslami, hilafeti yine kanınız bahasına sattığını görüyoruz.

Bugün Osmanlı Padişahlığı, eski sultanat ve istiklalini büyük Avrupa muharebesindeki mağlubiyetten sonra tamamen kaybettiği gibi, son padişah Sultan Vahdettin, taç ve tahtını Dolmabahçe Sarayının içinde de olsa muhafaza için, İslamiyeti ve hilafeti, İngiliz Kralının himaye ve muhafazasına teslim eyledi. Şimdi Padişah hazretleri, güya vatani, milleti, İslamiyeti kurtarmak maksadıyla Yunan Ordularına Küçük Asya'nın kapılarını açarak, bir taraftan da Şeyhülislam Avrupa ve Amerikan talancılarına karşı hakkını müdafaa eden kıyamcılar [isyanlılar] hakkında fetva vererek bunları küfr ve hiyanetle itham ediyor.

AMELE VE RENÇBER YOLDAŞLAR!

Yağmacı Antanta kuvvetine dayanan hainler, vatan ve milletten, padişahın, halifeden, Kur'andan bahsetseler de, sizler artık Yunan Kralından dine ve millete gelecek habere tabii inanmayacaksınız.

Bu sefil ve murdar heriflerin ne maksatla hizmet ettikleri artık güneş gibi karışınızda aşikar duruyor.

Arkadaşlar! Bu sonuncu felaketler bizim başımıza ne kadar ağıra mal olsa da, yalnız bir cihetten dinci, milletçi, vatancı foyasını meydana koyduğu, hakkı hakikati bize apaşikar anlattığı için, geleceğimize büyük faydalar da vermediler değil. Biz şimdi üstümüze düşen vazifeyi pek iyi anlıyoruz. Elimizde kalan bir parça toprakla bir dilim ekmeği, bu zalim yağmacı Avrupa ve Amerika emperyalistlerine kapırmamak, bu gözü doymaz, emperyalist ve arlanmaz Yunan istilacılarına karşı mübarezede [mücadelede/savaşta] sonuna kadar sebat etmek, mukaddes vazifemizdir; istilacılara kuyruk olup memleket ve halkımızı kulluğa düşürmeğe çalışan İstanbul Hükümetine karşı başkaldıran ve Rusya Amele ve Rençber Şuralar Cumhuriyeti ile kolkola giden Anadolu Kıyamcılar Hükümetine her tür-

lü yardımı yapmak, birinci işimizdir. Biz bu vazifeyi yerine getirmekle, hem dahilde mevcudiyetimizi göstermiş, hem de hariçte emperyalistlerle uğraşan bütün amele ve rençber kuvvetlerine mühim bir hizmet görmüş olacağız. Biz bu vazifeyi görmekle, mübarezede muvaffakiyetimiz nisbetinde sesimizi yükseltmek hakkını kazanmış olacağız. Memleketimizdeki yeni hükümet ve devlet yapısının kurulduğu gün, bu yapının amele ve rençber eliyle meydana geldiğini bilerek onun içinde hakim olacak kuvvetin yine amele ve rençber olmasını talep edeceğiz.

AMELE VE RENÇBER KARDEŞLER!

Bütün bu kanlı, felaketli davalardan aldığımız öğüdü hiçbir vakit hatırdan çıkarmayınız. Unutmayınız ki, siz hayır ve selamete, sizlerin şimdiye kadar sırtınızdan geçinen zalim ve hazıryiyici ağalar ve paşalar, kalın enseli çorbacılar eliyle kavuşamazsınız. Amele ve rençberlerin hayatta mahkûm olduğu açlık, karanlık ve kulluktan kurtulması, ancak amele ve rençber eliyle meydana gelecektir.

Onun için sizler, başkasının emek hakkıyla geçinmeyen, cihanda kendi gücüne, kendi hakkına dayanan amele ve rençberler, bütün bu harp ve mübareze [mücadele] sırasında kendi aranızda birleşerek teşkilatınızı kuvvetlendirmeye çalışınız ve iyice biliniz ki, siz birleşip kuvvetlenip varlığınızı hissettikçe, dileğinize yaklaşmış olacak ve mesut bir günde sizi dışardan, içerden yemeğe çalışan zalimleri ezerek yaşadığınız toprak üzerinde hürriyet ve hayatınıza sahip ve hakim olacaksınız.

Onun için birleşiniz ey Türkiye'nin mazlum amele ve rençberleri!

Birleşiniz de, hakkı hayat ve hürriyetinizin nişanesi olan kırmızı bayrağı bütün dünya proletaryasının inkılap ufuklarına doğru yükseltiniz!

Gerici-faşist iktidarın reform sahtekarlığı

İktidarın başı Tayyip Erdoğan son günlerde “reform” söylemini dilinden düşürmüyor. Söze reformla başlayıp reformla bitiriyor. “Yakında, hazırlamakta olduğumuz yeni reform paketlerini Meclis’e sunmaya başlayacağız. Çok köklü ve önemli düzenlemeler içerdiği görülecektir.” diyen AKP şefi, sermaye sınıfı, emperyalistler ve suç ortaklarıyla birlikte kurdukları dikta rejiminde “köklü düzenlemeler” vadediyor.

19 yıldır iktidarda değilmiş gibi “reform”dan söz edebilecek denli arsızlaşan bu din istismarcıları, halktan insanların aklıyla adeta alay ediyorlar. “Yerli ve milli” sosuna batırılmış yalanları “reform” diye halka yutturabileceklerini var sayıyorlar.

KONTRGERİLLA-MAFYA-TARİKAT İCRAATLARIYLA GELEN “REFORM”

“Türkiye demokrasi alanında çağ atladı” diye buyuran AKP şefi yalanın, riyakarlığın, sahtekarlığın sınırlarını altüst ediyor. Zira bu sözleri sarf ettiği günlerde tasmaları çözülen faşist çeteler sokaklarda terör estiriyorlar. Saray rejimine biat etmeyenleri tehdit ediyor, öldürme kastıyla saldırıyorlar. Rejimin kontrgerillası herkesin gözü önünde insanları kaçırap işkence merkezlerine kapatıyor. Muhafız gazeteciler ya hapiste ya da soruşturmalarda köşeye sıkıştırılıyor. Sesini çıkaranlar rejimin “sivil” tetikçileri tarafından hedef alınıyor. Medya ve sosyal medyadaki troller saraydan aldıkları emirle linç kampanyaları yürütüyorlar. AKP şefinin emriyle davalar açılıyor, cezalar yağdırılıyor. Düzenin ana muhalefet partisi bile terörist ilan ediliyor, liderleri hakkında linç kampanyaları örgütleniyor. Sosyal medyada tek satır yazı yazanların kapılarına gece yarısı polis dayanıyor. Öldürme kastıyla gazetecilere, siyasetçilere saldırılar emniyette bir saat “konuk” edildikten sonra sokaklara, işlerinin başına gönderiliyorlar. Hak arayan işçilerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin üzerine ise kolluk kuvvetleri saldırtılıyor. Bunları Kürt halkına yönelik saldırganlığın boyutlanması ve Alevileri hedef alan ilkel mezhepçilik tamamıyor.

Ekonomisi krizde, dış politikada köşeye sıkışmış, toplumsal meşruiyetini yitirmiş bir iktidarla karşı karşıyayız. Gerici-faşist iktidar artık kamçı gücüy-

le ayakta kalmaya çalışıyor. Toplumsal desteklerini yitirmekte oldukları içindir ki, organize suç örgütleri, mafya şefleri, faşist sokak çeteleri, tarikatlar, vakıflar gibi toplumun tortularıyla bir tür “çete cumhuriyeti” oluşturmuş bulunuyorlar. Devletin kolluk kuvvetlerini, istihbarat örgütlerini, orduyu saraya bağlamalarına rağmen kendilerini güvende hissetmiyor, faşist çeteleri sokaklara salarak, tüm muhaliflere ve emekçilere gözdağı veriyorlar.

Milyonlarca işçi ve emekçiye işsizliğe, sefalete ve açlığa mahkum eden, pandemi felaketiyle baş başa bırakan AKP-MHP rejimini, emekçilerin sorunları zerre kadar ilgilendirmiyor. Saraydaki büyük şef fetva veriyor: “Sokaklara çıkarılsa ezer geçeriz!” İşçileri, emekçileri, hak aramak için sokaklara çıkabilecek muhalif güçleri tam bir Nazi zihniyetiyle tehdit ediyor. Yolsuzluk, hırsızlık, adam kayırmacılık, çeteleşme, mafyalaşma bataklığında yüzen rejim, bu derin yozlaşmanın bedelini ödeyen milyonları, “sakın sokağa çıkmayın ezeriz” tehditleriyle sindirmeye çalışıyor. Polis ordusu, silahlı bekçileri, “sivil” faşist sokak çeteleri, MİT’i, besleme medya ordusu ve trol çetesi, artık saraylarda sefahat sürenleri rahatlatmaya yetmiyor. Bir yönetmelik değişikliğiyle, olası bir toplumsal kalkışmaya karşı ordunun ağır silahları polisin ve MİT’in kullanımına sunulmuş bulunuyor.

Dinci-faşist iktidar yoksulluk ve sefalete sürüklediği milyonlarca işçi ve emekçiye yönelik hazırlıklar yapıyor. Olası hak arama mücadelelerine karşı çetelerin ve emniyet kuvvetlerinin yanı sıra TSK’nin silahlarını da hazır kıta bekletiyor.

Dinci-faşist koalisyonun ortakları ser-

mayeye hizmet ve emekçilere düşmanlık konusunda tam bir mutabakat içindedir. Fakat iktidar ve ranttan alınacak pay konusuna gelince durum değişiyor. Bu alanda sert bir it dalaşının yaşandığı gözlerden saklanamıyor. Sarayın bakanları arasında bile dış vuran dalaşma eksik olmuyor. Bilinen anlamda burjuva düzen çökertilmiş, bir kontrgerilla, mafya, çete, tarikat düzeni kurulmuştur. Kural-yasa tanımayan, kaba şiddeti pervasızca kullanan, çete-mafya yöntemleriyle iş gören bir rejim yaratılmıştır. İşte Tayyip Erdoğan’ın “demokrasi alanında çağ atlayan” rejimi budur.

ONLARIN “REFORM”LARI HER ZAMAN KAPİTALİSTLER İÇİNDİR

2002 yılından beri AKP, son yıllarda AKP-MHP koalisyonu sermayeye hizmet için yaptıkları her düzenlemenin adına “reform” dediler. İş yasalarını değiştirip Türkiye’yi bir taşeron cumhuriyetine çeviren yasal düzenlemeleri de “reform” olarak sundular. TÜSİAD, TOBB, MÜSİAD gibi sermaye örgütleri adına yapılan açıklamalarda “zaman geçirmeden gerekli reformlar gerçekleştirilmelidir” talebi her fırsatta gündemleştiriliyor. Zira onlara göre grev yasaları da, kıdem tazminatının gaspı da, esnek üretim de, taşeron çalışma sisteminin yaygınlaştırılması da, özelleştirme adı altında kamu kuruluşlarının sermayeye peşkeş çekilmesine zemin hazırlayan yasalar da birer “reform”dur. Yani “reform” söylemi bir “maymuncuk” işlevi görüyor. “Yerli ve milli” AKP-MHP rejiminin Türkiye burjuvazisine ve emperyalist tekellere hizmet etmek için yaptığı her icraatın adı “reform” oluyor.

Dolayısıyla “reform” adı altında Erdoğan’ın neler vaat ettiğini tahmin etmek bir güçlük taşıyor. Onun derdi emperyalist batı nezdinde biraz imaj düzeltmek ve “faiz lobisi” için cazip bir Türkiye yaratmaktır. Zira Merkez Bankası’ndaki döviz rezervlerini de tükettikten sonra tek umarı yabancı sermayeye güven vermektir.

EMEKÇİLERİN GELECEĞİ SOSYALİZMDE!

Bu çürümüş ve kokuşmuş sistemin temel dayanağı işbirlikçi-tekeli burjuvazidir. Nitekim bu sınıfın hiçbir örgütünün çete cumhuriyetinden kayda değer bir şikayetine rastlanmıyor. Böyle bir düzenin işçilere, emekçilere, tüm ezilenlere sunabileceği hiçbir gelecek yoktur. Tüm olgular sermaye sınıfı ve onun iktidarının işsizlik, sefalet, geleceksizlik, zorbalık, ayrımcılık, cinsiyetçilik, ırkçılık, dincilik, mezhepçilik vb. kötülükler dışında bir şey sunmadığını ispatlıyor.

Bu sistemde temiz bir soluk alabilmek bile ancak örgütlü mücadele ile mümkündür. İşçi sınıfının, emekçilerin ve tüm ezilenlerin insanca çalışma, insanca ve onurlu bir yaşam, demokratik hak ve özgürlükler uğruna yükseltecekleri mücadelenin büyük bir önem ve değeri var. Ancak mücadelenin bazı hak kırıntıları kazanmak sınırlarında kalmaması, “Sınıfa karşı sınıf, düzene karşı devrim, kapitalizme karşı sosyalizm” perspektifiyle örülmesi geleceği kazanmanın tek yoludur. Bir asırlık burjuva cumhuriyetin vardığı nokta ortadadır. Bu kokuşmuş cumhuriyeti yıkıp sosyalist işçi-emekçi cumhuriyetini kurmak yegane çıkış yoludur.

Türkiye'nin AB serüveni ve AB'nin hesapları

Türkiye'nin on yılları bulan AB serüveni, Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girişi, Helsinki Zirvesi'nde adaylığının onaylanması ve katılım müzakerelerinin başlanmasına karar verilmesiyle yeni bir aşamaya ulaşmıştı. Bu gelişmeler, Türk burjuvazisi tarafından "çağdaş uygarlık yolunda bir dönüm noktası, refahın ve demokratik bir dönemin başlangıcı" olarak sunuldu. Bu gerici ve temelsiz propaganda liberal solda da büyük yankılar yarattı. Başta "Kopenhag Kriterleri" olmak üzere, AB'nin kimi belgelerinde yer alan biçimsel demokratikleşme ve refah söylemleri buna zemin oluşturuyordu. AB ise kapısında beklettiği Türkiye'yi umutlandırıyor, onun AB aşkını, kendi egemenliğini pekiştirmenin vesilesi olarak kullanıyordu. Halen de yapılmakta olan budur.

Tarafların karşılıklı ihtiyaç ve çıkarları temelinde sorunsuz olarak "ilerliyor" görünen AB-Türkiye ilişkileri, 2016 yılı ve sonraki dönemlerde gerilmeye başladı. Avrupa Parlamentosu'nun "Türkiye ile müzakerelerin geçici olarak dondurulması" kararı ise gerilime yeni boyutlar kazandırdı. Bunu, tarafların karşılıklı olarak şantaj, tehdit ve meydan okumaları ve 2018'de AB'nin gümrük birliğini güncellemeyip müzakereleri başlatmaması tamamladı. Ardında da yaptırım kararları geldi.

2020 yılında gerilimler daha da arttı. Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanları konusu, Kıbrıs açıklarındaki doğalgaz arama faaliyetleri, Ege'deki gelişmeler, Libya ve Suriye konuları vb. sorunlar AB, Fransa, Yunanistan, Güney Kıbrıs ile Türkiye arasında tansiyonu yükseltti. 10-11 Aralık AB liderler zirvesi öncesinde, Almanya da dahil olmak üzere AB'nin Türkiye'ye karşı ağır yaptırımlar uygulama düşüncesi, Merkel tarafından "Yaptırımları devreye sokmak zorunda kalacağız" şeklinde açıklandı. ABD Dışişleri Bakanı Pompeo da Türkiye'nin hamlelerini "agresif" olarak tanımladı ve "Avrupa ve ABD, Erdoğan'ı ... ikna etmek için birlikte çalışmak zorunda" açıklamasını yaptı.

Bu gelişmeler üzerine Erdoğan kuyruğunu kısararak bir anda çark etti. Aralık ayı liderler zirvesi öncesi, Avrupa Birliği'ne işi hakarete vardırarak düzeylerde kükreyen, ABD'ye "meydan okuyan" Erdoğan ve iktidarı, Avrupa Birliği'ne yaltak-

lanmaya başladı. Bu dalkavukluk, aralık ayı zirvesine de olumlu biçimde yansıdı. Yaptırımlar AB liderler zirvesinde Merkel tarafından frenledi. Böylece, Türkiye ile siyasi, ekonomik ve ticari ilişkiler konusu 25-26 Mart'ta yapılması planlanan AB Konseyi'ne ertelendi. "Türkiye'ye ilişkin meseleler ve Doğu Akdeniz'deki durum hakkında" ABD ile koordineli davranılacağı duyuruldu.

AKP şefi ve iktidarı, o günden bu yana, "AB stratejik önceliklidir", "Geleceğimizi AB'de görüyoruz" ve "Kendimizi Avrupa'nın bir parçası sayıyoruz" biçiminde olumlu mesajlar veriyor. AB'ye "Türkiye'nin elini havada bırakmayın ve ilişkilerimizde yeni bir sayfa açalım" diye yaltaklanıyor. Bu yönlü diplomasi trafiğini sıklaştırıyor. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun 20 Ocak'ta başlayan Brüksel temasları bunun başlangıcı görülüyor. Bu trafiğin 25-26 Mart'ta yapılacak olan AB Zirvesi'ne kadar yoğunlaşarak devam edeceği, Türkiye'nin o zamana kadar AB'nin yaklaşımını etkileyecek çabalarını sürdüreceği anlaşılıyor. AB ise "Aynı zamanda uygulamada inandırıcı ve güvenilir jestler" bekliyor.

Tüm bu gelişmeler, emperyalist bir güç odağı olan AB'ye Türkiye'yi daha sıkı denetleme, onu kendi çıkarları ve hesapları doğrultusunda daha etkili bir biçimde yönlendirme olanağı sağlamış görünüyor.

AB'NİN EMPERYALİST PLAN VE HEDEFLERİ

Avrupa Birliği, emperyalizme bağımlı olan Türkiye'nin işbirlikçi burjuvazisini ve onun bugünkü temsilcisi olan AKP-MHP iktidarını kendi emperyalist plan ve çıkarları temelinde yönlendirmek istiyor. Gerici ve emperyalist bir oluşum olan AB, dünya ölçüsünde kızışan emperyalist rekabet ve nüfuz mücadelesinde etkin bir rol oynamak hedefiyle davranıyor. Emperyalist yayılmacı hesapları, saldırganlığı ve savaşı, tekellerin sınırsız sömürü ve egemenliğini temsil ediyor. Emperyalist rekabet koşullarında, Avrupa tekellerinin çıkarlarını güvence altına almayı amaçlıyor.

Türkiye'yi çevreleyen Ortadoğu, Kafkasya ve İç Asya gibi bölgeler, halihazırda emperyalist küresel güçlerin dünya

egemenliği uğruna sürdürdükleri kıyasıya mücadelenin de kritik sahnesidir. Bu bölgeler üzerinde süren emperyalist paylaşım ve nüfuz mücadelelerinde başını Alman emperyalizminin çektiği AB de kendi hesap ve çıkarları doğrultusunda etkin bir biçimde yer almak çabasıdadır. O yüzdendir ki üyeliğe hazırlamak adı altında ve zamanla kapısında içeri alacağı umudu yaratılarak bölgede önemli bir güç olan Türkiye'yi denetlemek ve yönlendirmek, bölgedeki hedef ve çıkarları gereği AB için özel önem taşımaktadır.

Tüm bunlar, AB'nin Türkiye'ye uyguladığı veya hizaya gelmemesi durumunda uygulayacağı öngörülen baskı ve yaptırımların, Türk sermaye devletinin demokrasi, temel insan hak ve özgürlüklerinden uzaklaşıp, faşizmi tahkim etmesiyle bir alakası olmadığını da tüm açıklığıyla göstermektedir. Ki zaten AB, uygarlığı, refahı ve demokrasiyi değil, kapitalist barbarlığın Avrupa'sını temsil etmektedir. Bunun içindir ki o, işçi sınıfına, emekçilere ve halklara karşı tüm alanlarda saldırganlığın başını çeken emperyalist güç odaklarından biridir. Sosyal yıkım saldırısının, köleliği hedefleyen kuralsız bir sömürünün, "teröre karşı mücadele" adı altında hak ve özgürlükleri budamanın ve emperyalist saldırganlığın mimarıdır.

Kendi işçi ve emekçilerini günden güne daha çok işsizliğe, yoksulluğa, sosyal haklardan yoksunluğa ve özgürlüklerini adım adım sınırlamaya mahkum eden emperyalist AB ülkeleri, Türkiye'nin emekçisi için neye göre refah ve demokrasi isteyecekmiş ki? Onun Türk sermaye devletinden ve şimdiki temsilcisi AKP'den istediği, işçiler, Kürtler, kadınlar, ezilen mezhep ve inançlar için refah ve özgürlük değildir. Zira bunları adım adım kendisi yok etmekte, ırkçı-faşist akımların yolunu kendisi düzlemektedir. Dolayısıyla o, zaten güçlü iktisadi bağlarla ve ticari ilişkilerle etkisi altına aldığı Türkiye'yi, üyelik adı altında kendine tabi ve mecbur kılmak, kendi emperyalist çıkarlarını dayatmak derindedir. Bu yolla Türkiye ve bölge üzerinde egemenliğini koruyup güçlendirmek peşindedir.

Erdoğan AKP'si ise, Batı eksenine güvenmemekle birlikte bu eksenden kopmamaktadır. Kapitalist bölge gücü olarak emperyalist pastadan pay kapmaya ça-

lışmaktadır. Emperyalistler arası çelişki ve çatlaklardan yararlanarak kendi gerici ve yayılmacı emellerinin peşinde koşmaktadır. Bir yandan AB'ye karşı mülteci şantajını kullanmakta, Avrasyacı olacağı palavrasını atmakta, öte taraftan da Türkiye'yi Avrupalı kapitalist tekellerin daha sınırsız yağmasına açacak rüşvetler sunmaktadır. Kendi çapında AB'li emperyalistlere çıkar ve ihtiyaçlarını dayatma girişimlerinde bulunmaktadır. Fakat her defasında sonunda AB'nin ama özellikle de ABD'nin etkilerine sığınmak zorunda kalmaktadır.

EMPERYALİST EGEMENLİĞE KARŞI MÜCADELE

Emperyalist AB ile bütünleşmenin refah ve demokrasi getireceğine ilişkin dayanıksız hayallere karşı olduğu kadar, işbirlikçi burjuvazinin ve AKP-MHP blokunun Türkiye'nin emekçilerini AB'nin ve Avrupalı emperyalistlerin çıkar ve hesapları doğrultusunda maceralara sürükleyen dış politikasına karşı da mücadele etmek ve emekçilerin anti-emperyalist bilinç ve eylemini geliştirmek, temel önemde bir devrimci sorumluluk alanıdır. İşbirlikçi tekeli burjuvazinin ABD başta olmak üzere emperyalist merkezlerle bağlanmış bulunan politikası, içerde işçi sınıfına ve emekçi kitlelere sosyal yıkım ve faşist devlet terörü, Kürt halkına karşı imha saldırısı demektir. Bu politikanın dışarıya dönük yüzü ise bölge halklarına karşı saldırı ve savaş anlamına gelmektedir.

Emperyalizme kölece bağımlılığın ürünü olan bu gerici politikanın karşısına "Bağımsız sosyalist Türkiye" stratejik sloganıyla çıkmak, devrimci kimlik ve konunun gereğidir. İşçi ve emekçilerin yüz yüze kaldığı temel sorunların çözümünün önündeki engelin, işbirlikçi burjuvazinin sınıf iktidarı ve gerisindeki emperyalizm olduğu gerçeği siyasal çalışma ve propagandanın temel konusu yapılabilmelidir. Türk sermaye devletinin bölge halklarına karşı saldırgan ve savaşı dış politikasına, bunun iç yaşamda ırkçılığın ve şovenizmin aracı olarak kullanılmasına olduğu kadar, emperyalizmin Türkiye üzerindeki köleci egemenliğine karşı da mücadele büyük önem taşımaktadır.

Pandeminin faturası emekçilere kesiliyor...

Yoksulluk ve eşitsizlik tırmanıyor

Dünyada ve Türkiye’de 2020 yılına damgasını koronavirus pandemisi vurdu. Kapitalizmin çevreyi acımasızca talanı, doğal dengelerin alt üst edilmesi sonucu ortaya çıkan ve yine kapitalizm koşullarında bir insani krize yol açan küresel salgın ekonomik ve sosyal sonuçları açısından da emekçiler için tam bir yıkım oldu.

YOKSULLUK DERİNLEŞTİ, GELİR EŞİTSİZLİĞİ ARTTI

Bir yıldır devam eden salgın; ilk birkaç ayından sonra sağlık açısından yarattığı sorunlardan çok ekonomik faturasıyla tartışılmaya başlandı. Sermayedarlar süreci fırsata çevirip çalışma yaşamında köleliği dayatırken, işçi sınıfı da açlık ya da hastalık ikilemine sıkıştırıldı. Milyonlarca emekçi salgına rağmen çalışmak zorunda kaldı. İşçi ve emekçilerin çalışma koşulları ağırlaşırken pandeminin derinleştirdiği krizin faturası da yine emekçilere ödetilmek istendi.

DISK’e bağlı Genel-İş Sendikası’nın hazırladığı “Covid-19 Sürecinde Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Raporu”na göre, pandemi sürecinde dünya genelinde 100 milyon insan yoksulluğa sürüklendi.

Türkiye ise gelir eşitsizliği ve yoksullaşmada Avrupa’da başı çekiyor. Zira Türkiye, Avrupa ülkeleri içinde en zengin yüzde 20 ile en yoksul yüzde 20 arasındaki farkın en fazla olduğu ülke. Yine Türkiye’de en zengin kesim, en yoksul kesimden 8,3 kat fazla kazanıyor.

Pandemi ilanının hemen ardından sermayeye milyarlarca TL’lik destek paketlerinin açıklandığı Türkiye’de 2019 başında 9 bin 150 dolar olan kişi başına düşen milli gelir 2020’de 7 bin 715 dolara gerileyerek yaklaşık 1500 dolar eksildi. Gelişen ve gelişmekte olan Avrupa ülkeleri arasında bu rakam ise ortalama 26 bin 25 dolar. Sermayenin demir yumruğu “ekonomimiz şahlanıyor” dese de Çalışma Bakanı “Türkiye’de yoksulluk sorun olmaktan çıktı” diye masal anlatsa da istatistik bilimi tam aksini söylüyor. Rapora göre Türkiye’de son iki yılda yoksul sayısı 8,4 kat arttı. 2017 yılında 15 milyon 864 bin kişi olan yoksul sayısı, 2019 yılında 1 milyon 343 kişi daha artarak 17 milyon 207 bin kişiye çıktı. Yoksulluk oranıysa yüzde 21,3’ü buldu.

EMEKÇİLER ÇALIŞTIKÇA YOKSULLAŞTI

Bir işte çalıştığı halde insanca yaşayacak gelire sahip olamayanların yoksulluğu, yani “çalışan yoksulluğu” da arttı. Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm 2020 Raporu’na göre; günümüzde 630 milyonu aşkın çalışan, diğer bir deyişle, dünyada çalışan nüfusun beşte biri çalıştığı halde yoksul. TÜİK’in verilerine göre Türkiye’de çalışan yoksulluğu son iki yılda yüzde 15 arttı. Gerçek yaşamda ise bu oranların çok daha yüksek olduğunu biliyoruz. Pandemi döneminde ücretsiz izne çıkarılan işçi sayısı 2 milyona, kısa çalışma ödeneğine geçirilerek ciddi bir gelir kaybı yaşayan işçi sayısı ise 4 milyona dayandı. Diğer taraftan zam yağmuru altında ücretler eridikçe eridi.

Bu yoksullaşma borçlanmayı da arttırdı. Araştırmaya göre Türkiye’de yaşayanların yüzde 71’i borçlu. Üstelik bu verilerde baz alınan borçlanmaya konut ve konut masrafları borçlanması dahil değil.

2019 TÜİK verilerine göre nüfusun yüzde 33,6’sı iki günde bir et, tavuk veya balık içeren yemek ihtiyacını karşılayamadı. Yine nüfusun yüzde 29,7’si beklenmedik harcamalarını karşılayamazken yüzde 19,2’si de 2019 yılında ev içinde ısınma ihtiyaçlarını karşılayamadı. Pandeminin vurduğu 2020 yılında bu oranların katlandığını tahmin etmek güç değil.

KADIN YOKSULLUĞU ARTIYOR

Erkek egemen kapitalist sistem kadınlar üzerindeki çifte sömürüyü pandemi koşullarında derinleştirdi. Kadının ezilmişliğini farklı görünümeler altında sürdüren, kadını ikincil cins olarak gören ve toplumsal cinsiyet rollerini besleyen kapitalizm, geride bıraktığımız yılda da sorumlusu olduğu krizin bedelini ilk olarak kadınlara ödetmek istedi. Türkiye’de son 1 yılda kadın işgücü yüzde 7 azaldı, 1 milyonu aşkın kadın bu süreçte işsiz kaldı. Yükseköğrenim mezunu kadın işsizliği yüzde 18,8’e ulaştı

Genel-İş’in raporuna göre Türkiye’de kadınların yoksulluk riski yüzde 41. Kadınların yanı sıra gençler ve çocuklar da çarpıcı bir yoksulluk riski ile karşı karşıya. Ülkede çocukların yoksulluk riski yüzde 48, yani her iki çocuktan biri yoksulluk riski altında. Yine genç yoksulluğu da Türkiye’de, Avrupa ülkelerinin ortalamasından iki kat fazla. Türkiye’de 18-24 yaş arası gençlerin yüzde 43’ü yoksulluk riski ile yaşıyor.

Kapitalist sistem, pandemiye kendi adına işlerin pek de yolunda gitmediği bir dönemde yakalandı. Pandemiyle boyutlanan krizin faturası ise her yerde emekçilere kesiliyor. Dünya genelinde tırmanan yoksulluk da bunun en somut

göstergesi olarak karşımıza çıkıyor. Üretilen değerden emekçilerin aldığı pay her geçen gün küçülürken tekellerin elindeki zenginlik daha da büyüyor. Türkiye ise gelir eşitsizliği ve yoksulluk grafiklerinde “zirvede oturuyor.”

Sermayenin demir yumruğu AKP-MHP bloku, bir bir hayata geçirdikleri saldırı yasaları ve sosyal yıkım programları ile işçi ve emekçileri açlığa-yoksulluğa sürüklüyor. Pandemi fırsat bilinenek uygulanan ücretsiz izin ve kısa çalışma ödeneği saldırıları, yine açlık sınırının altında bırakılan asgari ücret; bunların üzerine iğneden ipliğe gelen zamlar ve artan vergi yükü bugün milyonlarca emekçi ailesini açlık sınırının altında bir yaşama mahkûm ediyor. “Ekonomi ve hukuk reformu” adını verdikleri yeni saldırı paketleri ise yolda.

İşçi ve emekçiler önümüzdeki süreçte saldırıların yoğunlaşacağını bilincinde olarak sert bir sınıf kavgasına hazırlanmalıdır.

Dinci-faşist ittifakın her adımı sosyal saldırıların artacağını, buna karşı çıkarılmak istenen her sesin de devlet terörüyle boğulmak istendiğini gösteriyor. Bu nedenle işçi ve emekçilerin “sınıfa karşı sınıf” bakışını kuşanması, hakları ve geleceği için mücadeleyi yükseltmesi yaşamsal bir sorumluluk olarak öne çıkıyor.

“Hukuk reformu” aldatmacadır!

Asıl dertleri harami saltanatını tahkim etmek

Sarayın iki bakanı üzerinden süren tartışma sonrası “hukuk reformu” tekrar gündeme getirildi. İçişleri Bakanı S. Soylu ile Adalet Bakanı Abdülhamit Gül sosyal medya üzerinden bir “gerilim” yaşadılar. Muhalifleri hapse atanlar, ağza alınmayacak tehditler, hakaretler edenler ve şantaj yapanlar; kendilerine hakaret edilince, eden kişi anında tutuklanmadığı için “adalet olmadığını” söylemeye başladı.

Sarayın bakanlarının sosyal medya üzerinden yaptığı tartışma, gizlemek istedikleri gerçeğe işaret etmektedir. Yaşananlar, “hukuk düzeni” söyleminin bir safсата olduğuna, hukuksuzluğun bir düzen olduğu gerçeğine işaret etmektedir.

SİPARİŞ VE TALİMAT DÜZENİ

Adalet Bakanı tartışma sırasında “Siparişle tutuklama olmaz. Türkiye bir hukuk devleti. Kanunlar, kurallara göre hukuk işler” dedi. Bu sözlerin tam bir riyakarlık örneği olduğu ve yaşamda hiçbir karşılığı olmadığı onlarca örnek üzerinden gösterilebilir. AİHM kararına rağmen hala tutuklu bulunan Demirtaş, tahliye edildikleri gün yeniden verilen tutuklama talimatı ile hapisanelere gönderilen avukatlar meselenin en güncel örnekler. Saray rejiminde “siparişle” ya da daha doğru ifadeyle “talimatla” yapılan tutuklama ve serbest bırakılmaları sayısız örnek verilebilir. ABD’den gelen talimat sonrası serbest bırakılan Rahip Brunson ve Merkel ile yapılan görüşmeler sonrası serbest bırakılan Gazeteci Deniz Yücel iki güncel örnek olarak karşımızda durmakta. Bunların yanı sıra, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin kayyım rektör eylemleri sonrasında hedef gösterilerek

gözetilmesine alınmaları, gazetecilerin yaptıkları haberler sonrası tutuklanmaları, devrimcilerin, avukatların, doktorların hapisanelere doldurulmaları, çete liderlerinin, tarikat şeyhlerinin, tecavüzçülerin ve her türlü kontra artıklarının bir gecede salıverilmeleri hukukun işleyişine dair açık bir veri sunmaktadır.

“Cumhurbaşkanına hakaret ettiği” gerekçesi ile on binlerce soruşturma ve dava da siparişle açıldı. Saray rejiminin şefinin iki dudağından çıkan tahliye ya da tutuklama kararlarının uygulanması, nasıl bir “hukuk düzeni” olduğunun göstergesidir.

“GÖRÜNMEYENLER”

AKP-MHP rejimi derin bir çürüme içerisinde debelenmektedir. Bundan kaynaklı elinde zorbalık ve baskı dışında bir araç kalmamıştır. Baskı ve zorbalığın artık genel geçer kabul edildiği bir düzende kaçırma, işkence yapma, gözetilme kaybetme toplumun üzerinde kurulan baskının görünür halidir. Kaçırılarak 5 gün boyunca işkence ile ajanlık dayatılan

Gökhan Güneş, tepkiler üzerine serbest bırakıldı. Yaşadıklarını anlattığı basın toplantısında kendisini kaçırılanların “biz görünmeyenleriz” dediklerini ifade etti.

“Görünmeyenler”, sermaye devletin en görünür ve açık halidir. Tam da bu nedenle Cumartesi Anneleri yıllardır kayıplarını aramaya devam etmektedirler. Şırnak’ta 11 Ocak 2020’de eşi Şimuni Diril ile birlikte kaybolan Hürmüz Diril’den 1 yıldır haber alınamıyor. Silivri Hapishanesindeki oğlunu görmek için 24 Ocak 2020’de Batman’dan İstanbul’a giden Mehmet Bal, o günden beri kayıp. Gülistan Doku ise 5 Ocak 2020 gününden beri “bulunamıyor”.

AKP’NİN YARGISI, KAPİTALİZMİN HUKUKU

İliklenen cübbeler, hakimler ve savcı atamaları, terfilerinin tek adam tarafından yapılması, kurulan yargı sisteminin AKP iktidarına has yansımalarını oluşturmaktadır.

Kapitalizmde “hukukun üstünlüğü” ve “yargı bağımsızlığı” sadece aldatma-

cadan ibarettir. “Hukukun üstünlüğü” demek, bu düzende egemen olanın çıkarlarının üstünlüğü anlamına gelmektedir. Yasalarını egemenlerin yazdığı, yürütmesinde ise onların temsilcilerinin bulunduğu bir düzende yargının işçi ve emekçilerden yana bir tavır alması beklenemez. Bu nedenle, Saray’ın bakanlarının tartışması ve bir kez daha ortaya atılan “hukuk reformu” tartışmaları bize bu düzenin riyakarlığı dışında bir şey göstermemektedir. Keza, tüm bunlar olurken MİT’e ve polise ordunun kullandığı ağır silahları kullanma izni verildi, SADAT gayrinizami harp ve kontrgerilla eğitimleri verdiğini açıkladı. Tarikatların silahlanmasından çete liderlerinin ettiği tehditlere kadar her şey iktidar cephesinden başka türlü bir hazırlığın yapıldığını göstermektedir.

Saray rejimi iktidarını korumak için sınırsız bir güç kullanma derdinde. Bu süre boyunca gündeme gelen “yargı paketleri” ve “hukuk reformu” tartışmaları ise iktidarın önündeki yolu düzleme çabasından başkaca bir anlam taşımamaktadır.

“Çoklu baro” protestosundan avukatlara soruşturma

AKP iktidarı “çoklu baro” saldırısına karşı eylemlere katılan avukatları hedef almayı sürdürüyor. Baroların tepkisine rağmen “çoklu baro” sistemini yasalastıran AKP iktidarı yasa tasarısına karşı eylem yapan avukatlar hakkında soruşturma başlattı.

Tepkilere rağmen 11 Temmuz’da kabul edilen “çoklu baro” yasa tasarısının

geri çekilmesi için mücadele eden avukatların eylemlerinden biri de 3 Temmuz’da Ankara Adliyesi önünde gerçekleşmişti.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı adliye önünde yapılan eylem üzerine 23 avukat hakkında, “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefet” iddiasıyla soruşturma başlattı.

Ankara Barosu, açılan soruşturmayı yine Ankara Adliyesi önünde yaptıkları eylemle protesto etti. Eylemde konuşan Ankara Baro Başkanı Erinç Sağkan şu vurguları yaptı:

“Türkiye’nin dört bir yanından Ankara Adliyesi önünde bir araya gelen binlerce meslektaşımız arasından seçilen 23 meslektaşımız hakkında başlatı-

lan soruşturma mesneti korku ve niyeti gözdağı olan beyhude bir çabadan ibarettir.

“Hep birlikte, çoğalarak, karanlığın kalbine 23 değil binlerce kez korku salarak... Soruşturmalarınıza, tutuklamalarınıza, her türlü baskınıza rağmen tekrar haykırıyoruz; susmuyoruz, korkmuyoruz, biat etmiyoruz. Gözdağı nitelikli soruşturmalarınıza isim arıyorsanız söylüyoruz; hepimiz oradaydık. Bugün de buradayız, dünya döndükçe ve o cübbe giyildikçe burada olacağız.”

CHP-AKP kavgasında yeni gündem: Belediye hizmetleri!

Hırsızlığın ve yolsuzluğun olağanlaştığı AKP iktidarı dönemi, aynı zamanda baskı ve zorun egemen kılındığı ve keyfi uygulamaların hüküm sürdüğü yıllar oldu. Dinci gerici rejimin tüm aymazlıklarına karşı ortaya çıkan muhalif sesler ise “terörist” ya da “darbeci” olmakla itham edildi. Kendi içindeki çatlaklar ve iktidarı boyunca emekçilere dayattığı sefalet sebebiyle oy kaybı yaşayan AKP iktidarı, yaklaşan akıbetini önlemek adına pervasızlıkta sınır tanımadı, tanımayor.

AKP’NİN KAYBETMEYE TAHAMMÜLSÜZLÜĞÜ

Elindeki tüm güce ve uyguladığı baskıya rağmen rejim, kitle desteğini korumakta zorlanıyor. Öyle ki, kaybedilen her belediye için yasal ve yasadışı yollara başvurarak ve gerekirse keyfiliği “olağanlaştıran” bir nevi intikam almaya ve oy kaybını durdurmaya çalışıyor.

HDP’li belediyeler hakkında düzenlenen hukuksuz iddianamelerle belediye başkanları tutuklanırken, olağanüstü kararname ile belediyelere kayyım atılıyor. Milliyetçi, ırkçı histeriyi arkasına alarak bin bir yalanla HDP’li belediyeleri kendisine bağlamaya çalışan AKP, dilinden düşürmediği “demokratik-hukuk devleti” söyleminin de sadece bir safsata olduğunu gözler önüne seriyor. AKP iktidarı, HDP’li belediyeler üzerinde terör demagogileri ile yarattığı baskıyı CHP’li belediyeler üzerinde de denemekten geri durmadı. İstanbul ve Ankara büyükşehir belediyelerinin AKP’nin denetimden CHP’ye geçmiş olması, AKP’nin sindiremeyeceği büyüklükte bir yenilgi oldu. Rant alanlarını ve oy deposunu kaybetmenin verdiği sarsıntı, seçimlerin ardından ilk gündem maddeleri olarak uzunca süre tartışıldı. AKP’nin İstanbul Büyükşehir Belediyesine kayyım atacağı ya da belediye hizmetlerini aksatmak için elinden geleni yapacağı da tartışma başlıklarından birkaçı oldu.

Bugün için CHP’li belediyelere kayyım atamayı başaramayan AKP iktidarı, belediye hizmetlerini alenen engellemeyi ya da yapılan hizmetleri kendi hesabına yazmanın yollarını aramaktadır. Özellikle pandemi döneminde ağırlaşan yaşam koşullarını hafifletmek adına yapılan belediye hizmetleri AKP engeline

takıldı. Hastane kurasının engellenmesi, belediyelerin pandemiye karşı yardım toplamalarının yasaklanması, toplanan paraya el konulması örneklerinde olduğu gibi. Son olarak Halk Ekmek satışının engellenmesi, topluma götürülecek hizmetin kalitesi ve yaygınlığını değil hizmeti kimin gerçekleştirdiği tartışmalarını ön plana çıkardı.

BELEDİYE HİZMETİ TOPLUM İÇİN Mİ, OY İÇİN Mİ?

Tüm tartışmalar boyunca yine AKP-CHP kutuplaşması ile karşı karşıya kalındı. Bir tarafta AKP’nin merkezi sistemi kullanarak yerel iktidarların faaliyetlerini kösteklediğinden yakınan CHP, diğer tarafta ise “hizmet ancak merkezi iktidar tarafından sağlanır” diyerek “güçlü Türkiye” pozları takınan AKP arasında süren tartışmalar gündemi meşgul etti.

Elbette burjuva siyasi partiler açısından siyaset oy sayılarını artırmak anlamına gelmektedir ve bu oylarla iktidar gücünü elde etmeye odaklanmaktadır. Topluma götürülen hizmetler de bu anlamda birer propaganda malzemesi olmanın ötesine geçmemektedir. Öyle ki, AKP şahsında sıkça örneklerine rastladığımız gibi, işçi ve emekçilerin vergileri ile oluşturulan depremin fonu gibi fonlar ile yapılan yollar dahi seçim meydanlarında propaganda konusu yapılmıştır. Bu açıdan bakıldığında, AKP’nin CHP ve HDP’li

belediyelere yönelik saldırıları doğrudan seçmen desteğini korumayı hedeflemektedir. Kendisinden başka bir partinin belediye hizmetlerine imza atmış olması, bir nebze de olsa halkın yaşam koşullarında kolaylıklar sağlamış olması AKP’nin “alternatifsizlik” balonunu söndürmektedir. Bu sebeple AKP iktidarı yerel belediyelerin çalışmalarını engellemekte ve “hizmet verilecekse ben veririm” edası ile hareket etmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi pratiğinde olduğu gibi dişe dokunur bir hizmet yapmayan, kendisine yönelen eleştirileri ise “iktidar izin vermiyor” argümanı ile savuşturan CHP mantığının eli son örneklerle bir hayli güçlenmiş görünmektedir. İzmir depreminde yaralıları kimin kurtarma ekiplerinin kurtardığını tartışacak denli yarıya giren CHP, işçi ve emekçilerin ihtiyaçları ve sorunları üzerinden AKP ile söylem bazında “mücadele” vermekte, ancak bu “mücadele” CHP’nin burjuva siyasi karakterinin gereği demagoji boyutunu aşmamaktadır.

MADALYONUN İKİ YÜZÜ

AKP’nin işçi ve emekçilerin hayatında yarattığı yıkıcı etkileri ortadan kaldırmak elbette sınıf perspektifi ile örülmüş kitlesel militan bir mücadele pratiğini şart koşmaktadır. Bunu gerçekleştirmek ise kesinlikle CHP’nin harcı değildir. AKP’nin CHP’li belediyelerin hizmetlerini engel-

leme çabaları nasıl ki işçi ve emekçilerin hayatlarında olumsuz sonuçlar doğuruyorsa, CHP’nin “hizmetlerimiz engellen-di” söylemleri de işçi ve emekçilerin bu “hizmetlerle” sefaletten kurtulacağı yarılsaması yaratmayı amaçlamaktadır.

Tüm bu tartışmalar asıl sorunun AKP iktidarının temsilciliğini yaparak at koşturduğu ve CHP’nin de bir parçası olduğu kapitalist sistemden kaynaklandığının üzerini örtmektedir. Zira AKP de CHP de aynı sınıfa, burjuvaziye hizmet eden düzen partileridir.

AÇ YATILMAYAN GÜNLER İÇİN

Toplumun refahı için yapılacak hizmetler ne kapitalist sistemin doğası ile ne de iktidar partisinden muhalefet partisine, burjuva düzen partilerinin misyonları ile bağdaşmaktadır. Bu ancak açlığın, yoksulluğun olmadığı ve işçi-emekçilerin insanca koşullarda yaşayabileceği bir düzen olan sosyalizmde mümkündür.

Bir avuç azınlığın milyonları sömürdüğü kapitalist sistemde AKP-CHP arasındaki kavga rant kavgasıdır. Bu kavga düzen partilerinin işçi düşmanı karakterine ışık tutması açısından bir anlam taşıyabilir. İşçi ve emekçiler bu gündemi bu bakışla ele almalı, kendi sınıf perspektifleri üzerinden değerlendirmelidirler. Ancak bu şekilde çocuklarımızın aç yatmadığı günler inşa edilebilir.

Sınıfı kuşatan gerici cendereyi parçalamak için...

Fabrika merkezli çalışmalarını güçlendirmeliyiz!

B. Seyit

AKP-MHP iktidarı, sermayenin uzun yıllardır istediği saldırıları bir bir hayata geçiriyor. Toplumsal muhalefeti ezmeye, hareketsiz bırakmaya dönük saldırılar ve gericiğin hala toplumda belirgin bir etki alanına sahip olması iktidarın pervasız davranmasına olanak sağlıyor. Sendikaların sınıfa dönük saldırılar karşısındaki ataleti ise sermaye ve iktidarın pervasızlığını daha da artırıyor. Saldırıların yarattığı ağır yıkım tablosu ise, işçi ve emekçiler başta olmak üzere toplumun geniş kesimlerinde ciddi bir hoşnutsuzluk biriktiriyor. Biriken hoşnutsuzluk kendini dışa vuracak bir kanaldan ve önderlikten şimdilik yoksun. Fakat durumun böyle gitmeyeceği, işçi ve emekçilerin sınırlı olan tepkileri güçlü bir çıkış ya da odak yaratıldığında tablonun hızla değişebileceği açık. Bunun farkında olan sermaye iktidarı işçilerin, emekçilerin ve toplumun geniş kesimlerinin başını kaldırmamasını ve tepkinin mücadeleciler için kanala evrilmesini engellemek için her türlü saldırıyı devreye sokuyor.

Sermaye ve demir yumruğu AKP-MHP iktidarının toplumun geniş kesimlerine dönük saldırılarına karşı duracak en temel güç, örgütlü işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının örgütlü bir güç olarak merkezinde olmadığı ilerici tepki, mücadele ve kazanımlar sınırlı ve geçici olacaktır. Geçmiş deneyimler bu gerçekliği sayısız kez doğrulamıştır. Sınıfın çok yönlü gerici kuşatmayla karşı karşıya olduğu günümüz tablosunda bu cendereyi parçalamak ancak fabrika merkezli siyasal sınıf çalışmaları ile mümkündür. Geniş kesimleri kuşatan gerici cenderenin parçalanması böylesi adımlarla hızlandırılabilir.

FABRİKA EKSENLİ MEVZİLER YARATMAK

Sınıf hareketinin geri tablosu, sendikalara hakim olan anlayışların işbirlikçi-ihanetçi tutumu ve gerici kuşatma, birleşik bir sınıf hareketi yaratmanın önündeki en önemli sorun alanları olarak öne çıkıyor. Pandemi koşullarında işçi ve emekçilerin karşı karşıya kaldığı saldırılar bu gerçekliği bir kere daha gösterdi. Mücadeleciler olduğunu iddia eden sendikalara hâkim olan anlayışlar tüm renkleriyle sermayenin ve iktidarın saldırılarının

rahatça hayat bulmasına zemin hazırladılar. Sermayenin saldırılarını meşrulaştırılan edilgen tutumlar sergilediler...

Dün protestocu anlayışla hareket edenler, zorlu dönemlerdeki tutumlarıyla tam bir çürüme içinde olduklarını bir kere daha gösterdiler. İşçi ve emekçilerin bu gerici cendereyi parçalaması ancak fabrikalarda güçlü mevziler yaratarak sağlanabilir. Bunun için her fabrika birer mücadele alanı, işçi ve emekçiler içerisinde büyüyen tepkinin açığa çıkarılacağı birer merkez olarak ele alınmalıdır. Fabrikalarda atılacak her ileri adım işçi ve emekçilerin geniş kesimlerini etkileyecek sonuçlar doğuracağı gibi cenderenin parçalanmasını da kolaylaştıracaktır. İleri çıkma eğilimi taşıyan her nüveyi harekete geçirecektir. İşçi ve emekçilerin en sıradan hak mücadelesinin birleşik zeminlere kavuşması da tek tek fabrikalarda alınacak mesafeye, örnek mücadele deneyimlerine bağlıdır. Bu da Greif İşgali'nde olduğu gibi fabrika merkezli, fakat fabrikanın dar sınırlarına hapsolmayan odaklar yaratmakla mümkündür. Fabrika merkezli odaklar işçi ve emekçilerin geneline müdahalenin, birleşik siyasal bir sınıf hareketi yaratma çabasının birer manivelaları olacaktır.

İÇERDEN KONUMLANMANIN ÖNEMİ

Fabrika merkezli çalışmalar bugün çok daha hayati bir öneme taşıyor. Son 20 yılın sınıf hareketini göz önünde bulundurduğumuzda bu önem daha da anlaşılacaktır. Türkiye işçi sınıfı son 20 yılın en kapsamlı saldırılarıyla karşı karşıyadır. Bu saldırıların bir boyutunu sosyal, ekonomik hak gaspları oluştururken, diğer

boyutunu ise sınıfın örgütlülüklerinin tamamen etkisizleştirilmesi, öne çıkan işçilerin sermaye ve sendikal bürokrasi işbirliği ile ezilmesi vb. oluşturmaktadır. Denebilir ki kapsamlı saldırılar karşısında Türkiye işçi sınıfı son 20 yılın en örgütsüz, dağınık, hareketsiz dönemini yaşıyor. Son 5 yıldır ise sınıf örgütlerinin başına çöreklenen bürokratların hareketli bazı fabrikalardaki mücadeleciler işçileri sistemli biçimde sindirmesi ve tasfiye etmesi bu durumu daha da ağırlaştırmış bulunuyor. Bu tabloda sermaye, iktidar ve sendikal bürokrasi işçi sınıfının karşısındaki cepheyi oluşturuyorlar. Dağıtılması gereken cendere tam da budur. Bunun yolu ise tek tek fabrikalarda inşa edilecek mevzilerden, taban örgütlülüklerine dayalı olarak elde edilecek kazanımlardan geçmektedir.

Sınıf devrimcileri bu cendereyi parçalamak için çalışmalarını güçlendirmelidirler. Her türlü aracı ve yöntemi kullanarak, saldırılara karşı işçi ve emekçilerin bilincini ve örgütlülüğünü güçlendirmek için ellerinden gelenin fazlasını hayata geçirmelidirler. Bu çabanın en önemli ayağını ise içerden konumlanmak ve fabrikalarda komitelere dayalı çalışmayı inşa etmek oluşturmaktadır.

İÇERDEN ÇALIŞMA VE ÂTIL GÜÇLERİN GEREKTİĞİ GİBİ DEĞERLENDİRİLMESİ

İşçi ve emekçilerin bin bir türlü gerici müdahaleyle hareketsiz bırakıldığı ve saldırıların arttığı bu günlerde, mücadele kanalları oluşturmak için hedef fabrikalarda içerden konumlanmak hayati bir yerde duruyor. Devrimci ve öncü işçi-

ler, sınıfın tıkanan mücadele kanallarını açma bakışı ile buna uygun bir konumlanış içine girmelidir. Siyasal sınıf çalışmasının temel alanlarından biri olan fabrikalarda kısa vadede mesafe almak için bugün atılacak adımlar hayati bir önem taşımaktadır.

Sınıf hareketinin mevcut tablosunu değiştirmek kısa vadede sonuç alıcı mücadele deneyimleri yaratmak için hedef fabrikalarda konumlanmak önemli bir yerde durmaktadır. Devrimci ve öncü işçileri bu ihtiyacı gözeterek hedef fabrikalara yönelmelidir. Hedefli fabrikalarda çalışan devrimci, öncü işçiler ise buralarda kısa zamanda mesafe almanın yol ve yöntemlerine kafa yormalı buna uygun adımlar atmalıdır.

Fabrikalarda çalışan her güç değerlendirilmeli, sonuç alıcı bir çalışma bakışıyla harekete geçirilmelidir. Fabrikanın nesnel koşullarının atlaştığı güçler buralardan çekilerek kısa zamanda sonuç alınabilecek başka fabrikalara yönlendirilmelidir. Aksi halde uzun süre fabrikada atıl olarak çalışan güçlerin gelişimi sınırlı ve sorunlu olacaktır.

Sınıf hareketinin ihtiyaçlarına yanıt verme bakışı ile konuşulan fabrikalarda devrimci ve ilerici işçilere büyük bir rol düştüğü açıktır. Bunun gerekleri yerine getirildiğinde geleceği kazanmanın en önemli adımları atılmış-güçlendirilmiş olacaktır. Sınıf devrimcileri bu doğrultudaki ısrarlarını dün olduğu gibi bugün de kararlı ve ısrarlı biçimde sürdürmeye devam edeceklerdir. Zira işçi sınıfını kazanmak, devrimcileştirmek için çaba sarf etmeyenlerin devrimcilik iddiaları içi boş sözler olmanın ötesine geçmeyecektir.

HT Solar'da yaşananlara dair...

Tuzla'da bulunan ve Birleşik Metal-İş Gebze 1 Nolu Şube'nin yetkili olduğu HT Solar fabrikasında hareketli bir süreç yaşanıyor. HT Solar işçileri Aralık ayının ortasından beri fabrika yönetiminin sendikayı muhatap almayan tavrına ve işçilerin yaşadığı sorunlara karşı kayıtsız tutumuna karşı fabrika içinde alkışlı-ıslıklı eylemler düzenlendi ve 15 dakikalık üretim durdurma eylemleri gerçekleştirildi. Ancak HT Solar sermayedarı pervasız tutumunu sürdürdü, otomasyon hazırlığı için hat sayısı düşürülürken üretim baskısı ve mobbing ile üretim sayıları yükseltilmeye çalışıldı. Keyfi tutanaklar artarken beş işçi çeşitli bahanelerle disipline sevk edildi, patron temsilcileri üçünün işten çıkarılması konusunda diretti. Nihayetinde işçilerden ikisi 25/2 maddesi gerekçe gösterilerek tazminatsız bir şekilde işten atıldı, bir işçiye ise para cezası verildi.

NE YAPILDI NE YAPILMADI?

Daha başından itibaren süreç tabandaki işçilerden kopuk, temsilciler eliyle işletildi. İşçiler söz, yetki, karar süreçlerine dahil edilmediler. Pandemi bahanesiyle ilk toplantısının ardından, adı var kendi yok işyeri komitesi bu olağanüstü süreçte bir kez dahi olsun toplanmadı. İşçiler kendilerini hep temsilciler ile sendika şubesinin aldığı kararları uygular pozisyonunda buldular. Eylemlerin sınırlı olduğunu düşünen, daha ilerisinin yapılması gerektiğini ifade eden komite üyeleri, Birleşik Metal-İş'in tüzüğü öne sürülerek "komiteler karar değil, danışma organlarıdır" yanıtı ile karşılaştılar.

HT Solar yönetimi eylemler karşısında bırakalım geri adım atmaya daha da saldırganlaştı. Disipline sevk edilen beş işçiden üçünü işten atmak istedi. Çıkarılmak istenen işçilerden birinin patronun uzun zamandır atmak için fırsat kolladığı, baskı ve mobbingi had safhada yaşayan, sol kimliğe sahip örgütlü bir işçi olduğunu belirtmek gerekir. HT Solar yönetiminin işçilerin üzerine sert adımlarla yürümesine karşın eylemlerin dozu arttırılmayken tersine eylemler geriledi. Yapılan 15 dakikalık iş durdurmalar da sonuç üretmekten çok uzaktı. İş durdurma eylemi esnasında işçiler iki gruba ayrıldı ve önce birinci grup, ardından ikinci grup iş bıraktı. Yani üretim aslında durmadı! Temsilcilere buna gerekçe olarak vardiyanın

tamamına yetişemediklerini, işçileri iki gruba ayırarak eylemi daha iyi yönettiklerini iddia ettiler. Oysa ki, işyeri komitesi toplansa ve inisiyatif olsa yetişememe sorunu olmayacaktı. Neresinden tutulsa elde kalan bu gerekçe üzerine söylenecek çok da söz yok. Nitekim iş durdurma üretim sayılarına da yansımada. Üretim baskısının yoğun olduğu fabrikada işçiler, 15 dakikalık eksiği kapatmaları için daha fazla baskıya maruz kaldılar.

Eylemler hem planlama hem de uygulama açısından böylesi eksikliklerle ilerlerken disiplin kuruluna sevk edilen işçilerden biri tazminatsız bir şekilde işten çıkarıldı. Yaşanan bu saldırının ardından işçilere sorulmadan başlatılan eylemler yine hiçbir işçiye sorulmadan, komite toplanmadan bitirildi. İşçilerin örgütsüzlüğünden faydalanan HT Solar sermayedarı, fabrikaya sendika girdiğinden beri ilk kez bir işçiyi tazminatsız bir şekilde işten çıkarmış oldu. Birkaç gün sonra da disiplin kuruluna sevk edilen işçilerden biri daha tazminatsız şekilde işten atıldı, diğeri de para cezası aldı. Demek ki arabulucu sürecinde sendikanın avukatları tazminatların alınmasını sağlayacak, atılan işçiler de bunu "kabul etti". Ancak ölümü gösterip sıtmaya razı etmektir bu. İşten atmaların yasak olduğu bir dönemde, işten çıkarmanın yolunu bulan HT sermayesine sendika da susarak destek vermiş oluyor. Hiç kimse işçilerin arabulucu ile tazminat almasını kazanım olarak bizlere yutturmaya çalışmasın. Hele ki işçiler de bunu kabul etti diyerek...

İşten atma saldırısının hemen ardından fabrika kısa çalışma ödeneğine geçti. HT Solar sermayedarı buna gerekçe ola-

rak bantlardaki fazla işçi sayısını gösterdi. Pasifize edilen işçiler buna tepki göstermek bir yana olası tensikat korkusuyla sindirildi. HT sermayesi, kısa çalışmaya geçiş öncesinde önünü düzlemiş oldu.

TUTARSIZLIK MI, SINIF KİMLİKLERİ Mİ?

HT Solar'da yaşanan bu gelişmelerde işçi inisiyatifinin ve demokrasinin açığa çıkarılmamasının ve taban örgütlenmesindeki zayıflığın büyük payı olduğu ortada. Zira patron topyekün saldırırken işçilerin edilgen bırakılması, işyeri komitesinin adının dahi anılmaması, sürecin yalnızca temsilciler eliyle yürütülmesi bu gerçeği ortaya koyuyor. Fabrikaya sendika işgalle girdi diye övünmek, bugün hiçbir şey yapılmamasını gizleyen güzel bir lafa dönüşmüş durumda.

Söylemde komitelerin öneminden bahseden, "işgal, grev, direniş" şiarını dilinden düşürmeyen, işçi demokrasisinden bahsetmeyi pek sevenler, HT Solar'da komitenin işleme hale getirilişini, işçilerin söz-yetki-karar mekanizmalarına dahil edilmeyişini dert etmiyor, tersine bu anti-demokratik işleyişin uygulayıcısı oluyorlar. Bunu da Birleşik Metal-İş'in tüzüğüne bağlıyorlar. İşçilerin mücadele içinde özgüven kazanacağı ve bilincini geliştireceği, demokrasi okulunu okuması gerekliliği onlar için sadece sözde kalıyor. Söz ve eylemdeki bu çelişki basit bir tutarsızlık değil küçük burjuva kimliğe özgü bir tutumdur. Küçük burjuva kimlik ve bunun getirdiği dar grupçu bakış zihinlerini öyle esir almış ki Sinbo Direnişi ve elde ettiği kazanımı dahi görmelerine engel oluyor.

Diğer taraftan, şu an fabrikadaki işleyişi çekişen sözlerle eleştirenlerin ise gerek HT Solar'daki gerekse toplam sınıf mücadelesi içindeki konumları pek farklı değil. Derdi demokrasi değil, sendikadaki koltuk savaşında bir koltuk daha kapabilmek olanların söylemleri ne olursa olsun pratikleri de farklı değil.

HT SOLAR İŞÇİSİ NE YAPMALI?

Bugün Türkiye'de işçi sınıfının karşı karşıya olduğu sorunların tümünü HT Solar işçisi de fazlasıyla yaşıyor. Pandemi işçilere yeni bir fatura olarak dönerken iğneden ipliğe gelen zamlar karşısında ücretler eriyor. İşsizlik korkusu ise herkesin başında Demoklesin kılıcı misali dolanıyor. Sermaye devleti on binlerce insanın canından olduğu bir salgını dahi fırsata çevirerek çalışma yaşamını esnek ve güvencesiz temelde yapılandırmaya çalışıyor.

HT Solar özgülünde de yıllardır süren "otomasyona geçilmesiyle toplu çıkışlar yaşanacak" söylentisi son süreçte çok daha somut bir kaygının konusu olmuş durumda. Özellikle "siparişlerdeki azalma ve bantlardaki fazla işçi sayısı" gerekçe gösterilerek kısa çalışma ödeneğine geçilmesi kaygısı daha da derinleştiren bir rol oynadı. Diğer taraftan, baskı ve keyfi tutanaklarla iki işçinin işten çıkarılması fabrikadaki güçler dengesini patron lehine çevirirken işçilerde ise bir moral kırılma yarattı ve korkuları büyüttü.

Bu süreçten ders çıkarmasını bilmek, işçilerin inisiyatif almasını sağlamak, işyeri komitesini işler hale getirmek önemli bir yerde duruyor. Bu saldırıları püsürtecek güç HT Solar işçilerinde vardır. Ancak, kendisi harekete geçer ve sürecin yönetilmesini temsilci ve şube yöneticilerine bırakmazsa bu güç açığa çıkacaktır. HT Solar işçisi edilgenlikten sıyrılmalı, söz-yetki-karar hakkına sahip çıkmalıdır. Artan baskı ve mobbinge, disiplin soruşturmalarına taviz vermemeli, birlik ruhunu kuşanarak karşı koymalıdır. Olası işten çıkarmalara karşı "arkadaşım yoksa üretim de yok!" şiarını bayrak edinmeli, tek bir arkadaşının dahi işten çıkarılmasına izin vermemeli, elini şartelet uzatmaktan çekinmemelidir. Fabrikaya sendikayı nasıl soktuğunu hatırlamalı, harekete geçmelidir.

“Biz umutluyuz işçi sınıfı kazanacak!”

NAK Kargo’da hak gasplarına karşı mücadele ettikleri için ücretsiz izne çıkarılan ve bunun üzerine fabrika önünde direnişe başlayan işçilerle çalışma koşulları ve ücretsiz izin saldırısı üzerine konuştuk...

- NAK Kargo’da ne zamandan beri çalışıyorsunuz, fabrikadaki çalışma koşullarını anlatır mısınız?

Gökhan Çaylı: Buraya gireli 4 ay falan oldu. Aslında resmi kayıtlara göre 3 buçuk ay, çünkü 15 gün sigortamı yapmamışlar. Ben tırda muavin olarak işe başladım. Kargo arabaları ile dağıtımda şoförün yanında çalışıyoruz. Kolileri alma, teslim etme, yük taşıma işini muavin yapıyor. Burada sürekli insanlar mesaiye bırakılıyor. Beni de sürekli mesaiye bırakmak istediler ama ben kalmak istemiyordum ve kalmıyordum. Çünkü mesai ücretini vermiyorlar. Mesaiye kalmadığım için de sürekli üzerimde baskı kuruyorlardı.

İşyerinde insanların saat 17’de çıkması gerekirken kimse o saatte çıkamıyordu. Muavinler olarak biraz daha erken çıkabiliyorduk bu da gece 23’ü buluyordu. Ama içeride çalışan, hamal bölümü dediğimiz peronlarda çalışan arkadaşlarımız ve tırın yüklenmesine bağlı çalışan arkadaşların çıkışı çoğunlukla gece 1-2’yi buluyordu, kimi zaman sabaha kadar çalışıyorlardı. Burada 12 tane peron var ve her peronun müdürü ayırdır. Peronların yanı sıra orta bölümü dediğimiz alanlarda çalışan arkadaşlarımız var, onlar da peronda çalışan arkadaşlarımızdan daha ağır ve uzun çalışıyorlar. Örneğin sabah 9’da işe geliyorsa ertesi günü 1’e, 2’ye, 3’e kadar çalışıyorlar.

Burada insanlık dışı çalışma ortamı var. Çalışma süreniz tamamıyla tırların dolmasına bağlı, tırlar dolmadığı için peron müdürleri işçileri tırlar doluncaya kadar bekletiyorlar. Buradaki en büyük sıkıntı peronlarda. Çift vardiya çalıştırılabilir insanlar. Bir vardiya gidince ikinci vardiya gelir tırları yükleyebilirler ama işlerine gelmiyor. İki vardiyanın işini bir vardiyaya yaptırıyorlar. Bu insanlık dışı çalışma ve mesai koşulları içerisinde şoför ve muavinler biraz daha rahatlar ama onların da şöyle bir sorunu var. Hep dışarıda olduklarından yemek için ticket kartı veriliyor o da 140 lira, bunu bile kul-

Biz umutluyuz işçi sınıfı kazanacak. Bu beton blokları yapan bizleriz. Bu beton blokları yıkabilecek de tekrar bu blokları inşa edecek olan da yine biz işçileriz. Hiçbir patronun korkusuna yenik düşmeyelim.

lanma şansımız yok. Çünkü sanayilerde ticketlar geçmiyor. Verilen 140 lirayı aya vurduğunda yetmiyor, ticket da geçmediği için yarım ekmek yiyorsun, en az o da 15-20 lira. Akşam yemeği yok zaten. Akşam için bir poğaçaya veriyorlar ve insanların doymasını bekliyorlar, o yüzden işçiler de hep dışardan kendi paraları ile ek yiyecekler alıyorlar. İçeride su yok, insanlar içecekleri suyu dışardan kendileri alıp götürüyorlardı.

Diğer bir yandan forkliftçi arkadaşlar var, onların üzerinde de sürekli baskı ve mobbing uygulanıyor, “Daha hızlı çalışın işler yetiştiriyor” deniyor. Bu da iş kazalarına neden oluyor. Daha yeni bir arkadaşımızın ayağının üzerinden forklift geçti ve ayağı alçıda, evinde yatıyor. Yani burada bütün işçileri hem küfür ile aşağılıyorlar bir taraftan da daha hızlı çalışmalarını için baskı ve mobbing uyguluyorlar.

Patron ve müdür küfürler ederek “bugün bu kadar tır yüklenecek” diye baskı uyguluyorlar. Para vermeye gelince ise işçiye bir şey yok. Aldığımız ücret asgari ücretin biraz üzerinde. Bir de bazı peron müdürleri kendi inisiyatifleri ile iş-

çileri daha çok çalıştırmak için 70 lira ile 100 lira arasında harçlık adı altında ek para ödüyor. Bazı peron müdürleri hiç vermiyor. Bunların hepsi işçiyi daha çok kullanmaya, ayırtırmaya, yan yana gelmelerini engellemeye dönük uygulamalar oluyor. İçeride çalışırken arkadaşlarla görüştüğümüzde onlar da şikayetçi ama bir araya gelemiyorlar. Bir araya geldiklerinde patron ve müdür onları birbirinden ayırıyor, baskı uyguluyor insanlar da korkuyor. Aslında işçiler bir dayanak arıyorlar, biraz güvenseler yan yana gelecekler ama maalesef olmuyor.

Tüm bunlar içeride tartışıldığı sırada patronun kulağına gitmiş. O da hemen kendince önlem olarak yılbaşından önce işçilere yönelik bir balkon konuşması yaptı. Önce kendi sıkıntılarını anlattı, arabalarının sıkıntılarını, kolilerinden vs. kendini acındırdı. Ama işçilerin hiçbirine bir sıkıntınız var mı diye sormadan “Size gene de Şubat’ın 5’inde ücretlerinizde iyileştirme yapacağım” dedi. Ama bu iyileştirmenin ne kadar olacağını söylemedi. 200 işçi gözlerinin içine bakarak patronun kaç para zam yapacağını söyle-

mesini bekledi ama bir miktar söylenmedi. Hiçbir işçi orada sesini çıkaramadı ben de dahil işten çıkartır diye. Şimdi herkes bir umutla 5 Şubat’ı bekliyor. Hem içerideki arkadaşlar için hem de bizim için 5 Şubat önemli.

Abdülkerim Biçkin: Ben içeride peron sekreteri olarak çalışıyorum. İşe başlayalı 4 ay oluyor. Kadın çalışanlar ana binada çalışıyorlar yani idari dediğimiz bölümde çalışıyorlar. İçeride birçok birim var. Ana binada muhasebe, fiş kesen vs., temel sahada ise forkliftçi, şoför, muavin, temizlikçi, saha çalışanı, peron sekreterleri, peron müdürleri, yemekhaneci olmak üzere ortalama 250 civarında çalışan var. Aynı zamanda bu firma 7 ortaklı ve çok büyük bir kargo şirketi.

İçerideki koşullar ise genel olarak insanlık dışı, insan onurunu kıran bir çalışma biçimi var. Gecenin geç saatlerine kadar çalışma zorunluluğu var. Bizzat ben de bu uzun çalışma saatlerini yaşadım. Sabah 9’da gelip bazen gecenin 12’sine kadar çalışmak çok zordu. Arkadaşlarla konuşup tepkimi dile getirirken, arkadaşlar “Bu da bir şey değil, özellikle ya-

zın biz ertesi günü sabah ezanında ancak fabrikadan çıkabiliyorduk" diyorlardı. Bu kadar uzun çalışma koşulları sonrasında fazla mesailerin karşılığını almadığımızı görünce daha fazla yıkım oldu bana. Burada yalnızca idari personel dediğimiz kadın çalışanların çalışma koşulları biraz daha düzgün. Sabah 9'da iş başı yapıyorlar akşam 18.00'de çıkıyorlar. Her işe başlayan işçi 15 gün sigortasız çalıştırılıyor. Bunların yanı sıra akşam yemek yok. Çay verilmiyor, işçi çay parasını kendi cebinden karşılıyor. Hijyen koşulları hiç yok.

Pandemi dönemindeyiz. Pandemiye yönelik hiçbir önlem yok. İlk başta birkaç gün ateş ölçtüler daha sonra ateş ölçer bozuldu diye onu da bıraktılar. Dezenfektan yok, yemekhaneler kalabalık, herkes bir arada yiyor. Kışın soğukunda dona donu yemek yiyoruz. Yemekhanede bir ısıtıcı bile yok. Tuvaletler pislik içinde. Günde bir maske bile verilmedi. Herkes kendi olanakları ile maske aldığı için, masken varsa cebinde takarsın yoksa maske takmazsın. Birçoğu maskelerini kendisi dikmiştir. Her hafta 20 lira maskeye para verme koşulumuz yok. Ücretlerimiz zaten düşük. Pandemi süresince koronavirüse yakalanan işçi arkadaşlar oldu. Karantinaya girmesi gerekiyordu ama 3 gün sonra işe geri çağırılıp çalıştırıldılar. Fabrikada hiç kimseye genel test yaptırılmadı. Ana binada kapalı ortamda çalışılıyor. Orada virüse yakalanan arkadaşlar olduğunu duyduk ama hala o arkadaşlar çalışıyor. Yani hiçbir önlem alınmadı. İşçiler tüm bu kötü koşullar altında çalışıyor ama ücretlere gelince düşük ve çok dengesiz. Eşit işe eşit ücret yok. Aynı işi yapmana rağmen eski işçi daha fazla maaş alıyor. İşçiler üzerinde sürekli baskı ve mobbing var patron ve müdürler tarafından. Bir personel müdürü var, patronun yanında sürekli sopa ile geziyor. İnsanlara tehdit eder gibi bakıyor. İnsan onurunu hiçe sayan uygulamalar yaşanıyor ve içeride ilmi psikolojik şiddet örülüyor.

Ben işe girdiğimde asgari ücret 2324 lira idi. Burada 2 bin 600 lira veriliyordu, bu da AGİ dahil net maaş. Bir de peron müdürleri ek harçlık gibi ücret veriyorlardı. Bu da peron müdürünün ve genel müdürün inisiyatifine kalmış. Kimi peron müdürleri hiç vermiyordu mesela. Ama verilen bu ek harçlık işçileri çalıştırmak, baskılara ses çıkarmalarını engellemek, motive etmek için uygulanan bir yöntem idi. Zaten işçi çayı cebinden karşılıyor, suyu cebinden karşılıyor, akşam yemeği 1 poğaça ile geçiştirilmek isteniyor. Verdikleri bu harçlık dedikleri ücret o peronda çalışan işçilerin su ve çay paralarını bile karşılamıyor aslında. Bu ücretleri peron müdürü ve personel müdürü kendi ceplerinden veriyorlar. Bordolarda bu

ücretler görülemez. Kimi peron müdürü 70 lira verirken bir başka peron müdürü 100 lira veriyor. Peron müdürlerinin verdikleri bu paraları patronlar kendilerine veriyordur zaten.

- Ücretsiz izne hangi gerekçe ile çıkarıldınız?

Gökhan Çaylı: Tüm bu koşullar karşısında ne yapalım diye düşünüyordum. Daha sonra dışarıda daha önce tanıdığım bir arkadaşla karşılaştım. O arkadaş da (Kerim) şu an direnişte. Kerim de hamal bölümünde çalışıyordu ilk önce. Kerim'le dışarıda tanıştığımız için iş yerindeki sorunlar ve sıkıntılar üzerine konuşmaya başladık. Burada bazı arkadaşlar ile iş yerindeki sorunlar üzerine konuşup bir şeyler yapmak gerek diyorduk. Kerim'le özellikle ilk girişte işçilerin 15 gün sigortasız çalıştırılmasını, baskıları, uzun çalışma saatlerini ve düşük ücretler karşısında ne yapabiliriz diye konuşmaya başladık.

Kerim ile daha ayrıntılı konuşup tartışırken işçi derneğinden arkadaşlar ile tanıştık. Onlara da sorunları anlatarak neler yapabiliriz diyerek yardım istedik. Daha sonra içerideki sorunları anlatan bir bildiri yazalım dedik. Yazılan bildiri dağıtıldı. Bildiri içeride tartışılmaya ve konuşmaya başlanmıştı. Dağıtılan bildiri işçi arkadaşları umutlandırmıştı aslında. Bundan rahatsız olan patron bir arayışa girmiş, bunları kim yapabilir diye. Bizlerin olduğunu tahmin etmiş olmalı ki bir süre sonra, ben tırda dışarıda iken akşam 17.00 gibi beni aradılar ve akşam müdürün yanına uğramamı istediler. Akşam yanlarına gittiğimde işlerin iyi olmadığını, para olmadığını bu nedenle beni ücretsiz izne çıkartacaklarını söyleyerek kâğıt imzalatmak istediler, ilk önce imzalamak istemedim. Kâğıtta bir tek imza atacağım yerleri gösterdiler ama tarih falan yoktu. Ne zaman ücretsiz izne çıktım ne zamana kadar ücretsiz izinde olduğum yazmıyordu. Bana imzalamazsam işe gelmedin ya da istifa ettin diyerek işten çıkartacaklarını söyleyerek baskı yaptılar ben de imzalamak zorunda kaldım. Sonra Kerim aradı onu da aynı gerekçeyle çıkarmışlar. Bizle beraber 5 işçi çıkartılmış ama o arkadaşlara ulaşamadık. Biz de Kerim ve işçi derneğinden arkadaşlarla konuştuk. Pazartesi günü fabrika önünde direnişe başladık.

Direnişimizin bugün 7. günündeyiz.

Daha sonra öğrendik ki patron bizi izne çıkardıktan sonra pazartesi günü işçi almış. İşe aldığı arkadaşları da mahalleden tanıyorum.

Abdülkerim Biçkin: Yukarıda anlattığım tüm baskılar, zor çalışma koşullarını görünce daha önceden tanıdığım Gökhan arkadaşla konuştuk. Buradaki insanlık dışı çalışma koşullarına, bu zulme karşı ne yapalım diye konuşup daha sonra başka arkadaşlara düşüncelerimizi anlatmaya çalıştık. Sanırım göze battık ki önce beni çağırdılar. Bana 5 kişiyi ücretsiz izne çıkaracaklarını, pandemi nedeniyle işlerin iyi olmadığını, para olmadığını söylediler ve masaya koydukları kâğıtları imzalamamı söylediler. Önce imzalamak istemedim daha sonra baskı yaptılar ve imzalamak zorunda kaldım. İşlerin kötü olduğunu, paranın olmadığını söyleyerek yalan söylüyorlar. Çünkü ben içeride fiş kesen çalışmam ve işlerin düşüklüğü söz konusu değil. İçerideki haksızlığı, onur

kırıcı davranışları konuştuğumuz için bizi hedef seçtiler ve çıkardılar. Bunun üzerine Gökhan ile ben pazartesi direnişe başladık. Üç arkadaşla ulaşamadık. Diğer arkadaşları sanırım korkutmuşlar. İdari binada çalışan bir kadın işçi arkadaş da vardı ücretsiz izne çıkartılan ona ulaştık ama bizle görüşmedi.

- Bu kadar kötü çalışma koşulları altında çalışan işçiler bugüne kadar hiç ses çıkarmamış mı?

Abdülkerim Biçkin: Bu firma 40 yıllık bir firma. Daha önce bu kargo şirketi ambarlarda imiş. 10-15 yıllık çalışan arkadaşın anlattığına göre kargo şirketi ambarlarda iken TÜMTİS örgütlenme çalışması yapmak istemiş. Ama büyük olaylar çıkmış duyduğum kadarıyla, patronlar ile bayağı silahlı kavgalar olmuş TÜMTİS arasında.

Patronun sendikayı kabul etmemek için fabrikayı ambarlardan buraya taşımış. Daha önce işten çıkartılan 5-6 yıllık işçilerden duyduğum kadarıyla, buraya taşındıktan sonra da işçi çıkartılmış, eylem yapılmış ama sürdürülmemiş. Burada şu anda eski çalışan çok az, bunun yanında 6 yıllık işçiler var ama şoförleri tam olarak bilmiyorum. Ama çoğu yeni işçi çünkü işe başlayıp 10 gün çalışıp burada bu koşullarda çalışılmaz deyip işi bırakan işçiler çok olmuş.

- Son olarak ne söylemek istersiniz? Gökhan Çaylı: Bizler direnişimizi de-

vam ettireceğiz. İçeridekilere korkmaları için umut olmak istiyoruz.

Çünkü bizim dışımızda birçok yerde işçiler hakları için mücadele ediyor, direniyor. Onların direnişi bizim direnişimiz bizim direnişimiz onların direnişidir. Bütün direnişler onurlu bir direniştir. Birimiz kazanırsak hepimiz kazanmış sayılırız aslında. Tüm direnişte olan işçileri selamlıyorum. Haksızlığa uğrayan tüm işçilere patrona karşı yan yana gelmelerini, birbirlerine güvenmelerini ve mücadele etmeleri gerektiğini söylemek istiyorum. Biz umutluyuz işçi sınıfı kazanacak. Bu beton blokları yapan bizleriz. Bu beton blokları yıkabilecek de tekrar bu blokları inşa edecek olan da yine biz işçileriz. Hiçbir patronun korkusuna yenik düşmeye yelim. Bu zulüm çarkına çomak sokalım. Böyle gitmeyeceğini gösterelim. İşçilerin kendi eseri kendi ellerindedir. Direnen işçiler kazanır.

Abdülkerim Biçkin: Şimdi biz burada direnişimize devam ediyoruz. Direnişte dört kişilik bir komite oluşturduk. Üç işçi ve işçi derneğinden bir arkadaş. Direnişi nasıl yürüteceğimizi oturup adım adım tartışıp belirliyoruz. Neticede biz işçiyiz ve işimize geri dönmek istiyoruz. Ödememiz gereken kiralaramız, faturalarımız var. Yaşam koşulları zaten zor. Ve tabii ki içerideki kötü şartların düzeltilmesi, baskının, mobbingin son bulmasını istiyoruz. Şoför ve muavin arkadaşlarımızın yemek sorununun düzeltilmesini istiyoruz. Bir de yılbaşından önce balkon konuşmasında maaşlarda iyileştirme yapılacağı söylenmişti. Ama bir rakam verilmemişti. Verilecek Ocak zammının en yüksek seviyede tutulmasını istiyoruz. Bizi işe almasalar bile içeride çalışan işçi arkadaşlarının en insani koşullarda çalışmasını istiyoruz.

Patronların eline çok güzel bir silah verildi. Bu silah ücretsiz izin. Bu öyle bir silah ki ne öldüren ne yaşatan ama işçiyi çok ağır yaralayan bir silah. İşçiyi mükemmel bir acıyla karşı karşıya bırakan bir silah. Bizlere yaşatılan bu zulme, bu saçma sapan uygulamalara boyun eğmeyeceğiz. Ve diğer direnen arkadaşların direnişlerini sonuna kadar götürmelerini istiyoruz, biz de direnişte olan arkadaşların yanındayız. Unutmayalım ki ezilen insanların, ezilen halkların, işçi sınıfının asla ve asla haklarının kendiliğinden verilmeyeceğini bilmelerini istiyorum. Haklar her zaman bir direnişle, birliktelikle mücadele ile kazanılmıştır. Bu bilinçle bakılmalıdır. Biz de bu inanışla ilerleyeceğiz. Hakkımızı alana kadar mücadele edeceğiz.

Onbeşlerin katledilmesi

28 Kanunisanı'yi unutma!

Tarihsel TKP'nin kurucu lideri Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilişlerinin 100. yılındayız. Acısı ve öfkesi yüzyıldır dinmeyen, devrim ve sosyalizm davası bu topraklarda yaşadığı sürece de dinmeyecek olan bu alçakça ve hunharca cinayete götüren süreç bugün artık hemen tümüyle aydınlanmış bulunmaktadır. Katliamın gerçek sorumluları tarafından izleri silmek üzere, çok geçmeden aynı kirli yöntemlerle yok edilen uygulayıcı piyonların bir önemi yoktu. Önemli olan, tarihe ve dolayısıyla bugüne kalan; modern Türkiye tarihinin sonuçları bakımından apayrı bir yerde duran bu en alçakça siyasal katliamın kimler, hangi güçler tarafından inceden inceye düşünülmüş olduğu ve hazırlığı haftaları bulan kirli bir tezgahla uygulamaya geçirildiğidir. Katliamı izleyen onyıllar boyunca tüm iz silme, saptırma, yanıltma çabalarına ve solun bazı kesimlerinden buna verilen utanç verici desteğe rağmen, tarihsel gerçek bugün tüm yönleriyle ve tüm açıklığı ile ortaya çıkmış bulunmaktadır. Karar yüze gülen sinsilikle perdelenerek Ankara'da alınmış, aynı yüze gülen sinsilikle Kars'ta planlanmış, Erzurum'da iğrenç bir ilk uygulaması sergilenmiş ve

nihayet Trabzon'da hunharca bir katliamla sonuçlandırılmıştır.

Bugün yüzyıl sonra bu konuda artık hiçbir belirsizlik yoktur ve çok şey artık belgelidir. Öte yandan, bugün araştırmaların tartışmasız biçimde ortaya koyduğu gerçek, aslında açık bir kanaat olarak daha en baştan da biliniyordu. Nazım Hikmet'in cinayetin ikinci yılında (1923) kaleme aldığı şu dizeler bunun bir anlatımıdır:

*"...Trabzon'dan bir motor açılıyor,
sa-hil-de-ka-la-ba-lık!
motoru taşıyorlar,
son perdeye başlıyorlar.
burjuva kemalin omzuna binmiş
kemal kumandanın kordonuna.
kumandan kahyanın cebine inmiş
kahya adamlarının donuna
uluyorlar,
hav...hav... hak tü...
gördün mü ikinci motoru."*

Burada katliama götüren süreç üzerinde durmamız gerekli değildir. Son yirmi yıl içinde bir dizi değerli araştırmacı, olayların seyrini ve dolayısıyla katliamın gerçek sorumlularını yeterli açıklıkta gözler önüne sermiş bulunmaktadır. Bu konuda Hamit Erdem'in çalışması (Mus-

tafa Suphi, *Sel Yayıncılık, 2010*) ile çok yakın bir zamanda çıkan (dolayısıyla konuya ilişkin en son inceleme olmanın üstünlüklerini taşıyan) Ahmet Kardam'ın çalışmasını özellikle anıyor ve herkese öneriyoruz (*Mustafa Suphi Karanlıktan Aydınlığa, İletişim Yayınları, 2020*).

Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesinin 100. yılında tüm devrimciler bu emek ürünü araştırmaları özel bir dikkatle incelemelidirler. Türkiye devriminin aynı zamanda ilk şehitleri de olan komünist önderlerini anılarına yaraşır biçimde anmanın en temel gereklerinden biridir bu. Dahası, modern Türkiye tarihini, cumhuriyet biçimine büründüğü başlangıç aşaması üzerinden anlamının, böylece burjuva sosyalizminin kemalist sol versiyonu tarafından son yıllarda devrimci hareketimize "cumhuriyetçilik" ambalajı içinde yeniden şırınga edilmeye çalışılan Kemalizm'e karşı sağlam bir bağlılık kazanmanın da en emin yollarından biridir bu.

Ekte sunduğumuz nispeten uzun metin, Ahmet Kardam'ın andığımız kitabının Mustafa Suphi ve yoldaşlarının yok edilmesi sürecine ayrılmış bölümüdür.

KIZIL BAYRAK

İsimleriyle Onbeşler...

*Kazıdık onbeşlerin ismini,
kanlı kızıl bir mermere!
Bir çelik aynadır gözlerimiz,
onbeşlerin resmini
görmek isteyenlere...*

NAZIM HİKMET
Şubat 1925

- 1- Mustafa Suphi
- 2- Ethem Nejat
- 3- Hilmi oğlu İsmail Hakkı (İstanbul)
- 4- İbrahim oğlu Cemil Nazmi (Eski Elmalı Kaymakamı, Kandıra)
- 5- Kıratioğlu Maksut (Sürmene)
- 6- Bahaeddin (Öğretmen, Erzincan)
- 7- Ahmet oğlu Hayrettin (Van-Erciş)
- 8- İsmail Hakkı (Topçu binbaşı, Bandırma)
- 9- Emin Şefik (Mühendis, İstanbul)
- 10- Süleyman Tevfik (Pilot Yüzbaşı, İstanbul)
- 11- Kazım oğlu Ali (Yedek Subay, Manisa)
- 12- Hatip oğlu Mehmet (Erzincan)
- 13- Hacı Mustafa oğlu Mehmet (İzmir)
- 14- Kazım Hulusi (Uşak)
- 15- Mehmet Ali
- ***
- 16- Maria Suphi (Mustafa Suphi'nin eşi)

nin 100. Yılı...

Belgelerin ışığında katliama varan süreç

Ahmet Kardam

(...)

MUHALEFETİ TASFİYE PLANI DEVREYE SOKULUYOR

Açtığımız parantezi kapatıp, Mustafa Kemal'in, TKP heyetinin Ankara'ya gönderilmemesi emrini niye verdiği meselesine dönerek, kaldığımız yerden devam edelim.

Yukarıda belirttiğimiz gibi Kazım Karabekir, 25 Aralık günü, Kars'a gelmek üzere olan TKP heyetini doğruca Ankara'ya göndereceğini Milli Savunma Vekaleti'ne bildirirken, bunu TKP'nin, resmi TKF içinde faaliyet göstermeye zorlanması yönünde daha önce alınmış karar uyarınca yapıyordu.

Fakat resmi TKF'nin kurulmasının üzerinden iki aydan fazla zaman geçmiş, o arada koşullar değişmiştir. Birincisi, Ankara'daki illegal komünist partisi (TBKP) ile Tokat mebusu Nazım Bey'in başını çektiği Halk Zümresi'nin tamamını -bir önceki bölümde sözünü ettiğimiz gibi- resmi TKF içine sokmak mümkün olmuştur. İkincisi, Çerkez Ethem ve ona bağlı Kuva-yı Seyyare kuvvetleri düzenli bir ordu içinde eritmeye karşı direnmekte, hatta isyan işaretleri vermektedir.

Kazım Karabekir'in 25 Aralık tarihli yazısından iki gün önce, BMM içinden bir grup mebus, Mustafa Kemal'in de onayını alarak, Çerkez Ethem'i yatıştırma amaçlı bir "nasihat heyeti" oluşturarak Kütahya'ya hareket ederler. Bu heyet 26 Aralık günü Çerkez Ethem ve kardeşi Tevfik Bey'le görüşür. İki kardeş, özellikle Refet Paşa'ya güvenmediklerini söyleyerek kendisinin cepheden uzaklaştırılmasını isterler. Nasihat heyetinin bu koşulu makul bulduğu mesajını alan Mustafa Kemal, "Heyet ya aldatılmış ya da Ethem'in elinde esirdir" sonucuna vararak, 27 Aralık günü Batı ve Güney Cephesi komutanlarına şu telgrafları çeker:

"Kütahya'daki kurulun cevabı, Ku-

va-yı Seyyare işinin artık barış yoluyla ve siyasetle çözümünün mümkün olmayacağını ispat etmiş ve sorunun kuvvet zoruyla çözülmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Bunun son safhasını şimdiden Meclis'e bildirmeye ihtiyaç yoktur. Başarı ile sonuçlandırılırsa, Meclis'in yaptıklarımızı onaylayacağı kuşkusuzdur." (Cemal Şener, 2000, Çerkez Ethem Olayı, cilt II, s.14)

Bu telgrafları alan Batı Cephesi Komutanlığı, 22 Aralık günü Çerkez Ethem kuvvetlerine karşı operasyon başlatır. Nasihat heyetiyle yaptığı görüşmeyle sorunun halledildiğini sanan Çerkez Ethem, operasyonun başlaması üzerine 29 Aralık günü BMM'ye şu telgrafları çeker:

"Bir yıldan beri devamlı toplantı halinde bulunduğunuz halde, bu süreçte yaptığınız en büyük iş, kendi maaşlarınızı 300- 400 liraya çıkarmak olmuştur. Herhalde aylardan beri ordu arasına sokulan fitneden haberdar olduğunuz halde, bir gizli oturum ile bunları giderme ve önleme yükümlülüğünü gösteremediniz. (...) Hükümet üyelerinin her birine dalkavukluk ederek kutsal görevinizi kişisel çıkarlarınıza feda etmiş görünüyorsunuz." (Şener, s.15-16)

Mustafa Kemal, Çerkez Ethem'in bu telgrafını "BMM'nin meşruiyetine karşı ayaklanma ve vatan hainliği" ilan eder. BMM'nin 29 Aralık günü yapılan gizli oturumunda, Kuva-yı Seyyare'ye karşı meclisin onayı olmadan askeri operasyon başlatılmasının gerekçesini, Ethem'in bu "ihnet mektubu"na bağlayarak şöyle açıklar:

"Eğer onları ikna etmek, takip etmek imkanını görse idik, zaten bunların hepsine ihtiyaç kalmazdı. Muvaffak olamadığımızdan, ordunun kuvvetini bunlara karşı sevk ihtiyacı hasıl oldu. İhtimal ki, yapacak bazı teklifleri vardı ve neticeye vasil olunurdu. Ancak res-

men ve alenen Millet Meclisi'ne karşı tecavüz ve taarruz etmiştir ve bundan dolayı derhal kumandanlıktan azledilerek kanuni tatbikata tevessül edilmiştir. (...) Hükümetçe yapılacak başka bir şey yoktur efendim." (T.B.M.M. Gizli Celse Zabıtları, 1999, s.299)

Oysa Kuva-yı Seyyare'ye karşı operasyon, Çerkez Ethem'in bu mektubu üzerine değil, daha önce, "nasihat heyeti"nin Çerkez Ethem'le uzlaşmanın mümkün olabileceğini bildiren mesajı üzerine başlatılmıştır.

Meclis'in gizli oturumunda bu konuşmayı yapan Mustafa Kemal, aynı gün (29 Aralık 1920), Kazım Karabekir'e gönderdiği şifreyle, Mustafa Suphi'nin Ankara'ya gönderilmemesini emreder:

"Ankara'da komünist cereyanları arzu hilafınadır (istenmemektedir). Bakü Türk Komünist Fırkası Reisi Mustafa Suphi'nin bu cereyanları körüklemesi mahzuru varid-i hatırdır (sakıncalı olacağı düşünülmektedir). Bir defa kendisini gördükten sonra, mütalaa-i devletlerinin işar buyrulmasını (düşüncenizi bildirmenizi) rica ederim." (Yavuz Aslan, 1997, Türkiye Komünist Fırkası'nın Kuruluşu ve Mustafa Suphi, s.300)

Mustafa Kemal'in Karabekir'e gönderdiği bu şifreyi yazmasından bir gün önce (28 Aralık) Mustafa Suphi ve beraberindekiler de Kars'a gelmişlerdir.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki Mustafa Kemal, Çerkez Ethem'e karşı operasyon başlatırken, 1920 Eylül'ünden beri tasarlayıp ilk adımlarını attığı ama arzula-dığı sonucu henüz elde edemediği, "tüm muhalefeti tasfiye operasyonu"nu nihai sonucuna ulaştırma kararını vermiştir. Çerkez Ethem'le birlikte resmi TKF, Ankara'daki TBKP kadroları, Yeşil Ordu ve Halk Zümresi'nin muhalefet etmeye devam eden kadroları; hepsi hedef tahtasındadır. Tam da böyle geniş bir operasyon

başlatılmak üzereyken, bir de Mustafa Suphi'nin TKP'sinin Ankara'ya gelmesinin yaratacağı sorunlarla uğraşmak istenmemekte; Mustafa Suphi sorununun, kendisi daha Ankara'ya varmadan çözülmesi hedeflenmektedir. Ama nasıl?

Mustafa Kemal, "Bir defa kendisini gördükten sonra düşüncenizi bildiriniz," diyerek bunun nasıl yapılacağı konusunda Kazım Karabekir'den öneri istemekte, bu çok riskli işin bütün sorumluluğunu Kazım Karabekir'e havale etmekte, uygulamaya geçilmeden önce de kendisinden onay alınmasını emretmektedir! Kazım Karabekir tarafından hazırlanan plandan Mustafa Kemal'in haberdar olmadığını iddia eden araştırmacıların ısrarla görmezden geldikleri noktalardan biri de budur.

MUSTAFA SUPHI'DEN KURTULMA PLANI

Mustafa Kemal'in bu emri üzerine Kazım Karabekir, derhal Erzurum Valisi Hamit Bey'le temasa geçerek bu plan üzerinde çalışmaya başlar. Planın hazırlanması ve Mustafa Kemal'in onayının alınıp uygulamaya geçilmesi yaklaşık 20 gün sürer ve Mustafa Suphi ve beraberindeki heyet, bu süre boyunca (18 Ocak'a kadar) Kars'ta bekletilir.

Kazım Karabekir, Mustafa Kemal'den gelen şifreden üç gün sonra, 2 Ocak 1921'de, Erzurum Valisi Hamit Bey'e şu telgrafları çeker:

"Bakü'de kurulmuş olan Türkiye Komünist Fırkası Merkez Komitesi, Anadolu dahilinde fiilen faaliyete geçmek üzere Mustafa Suphi Yoldaş ile Ethem Nejat ve diğer üç arkadaşlarıyla şu anda Kars'ta bulunmakta ve bu heyete ait ikinci kafil de Bakü'den gelmektedir. Taupse'den de sahilimize 13 kişinin gelmek üzere bulunduğu haber alındı. Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Ankara'ya gönderilmemesi arzusu Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'ndan ve Hariciye Vekaleti'nden makamıma tebliğ buyurulmuştur. Hükümetimizin arzusu dahilinde gereği yapılacağı tabii bulunmakla beraber, Mustafa Suphi ve teşkilatının şu zamanda memleket dahilinde göz altındaki bir mıntıkada bulundurulması veya büsbütün harice gönderilmesi ve bu iki hale nazaran bu teşkilat hakkında ne yolda hareket olunmasının

uygun olacağına dair kıymetli düşüncenizi sormak ve bu vesileyle Albayrak gazetesinin ve bilhassa son yayınları ve halkçılığa karşı Erzurum'daki düşünce akımlarının derece ve mahiyeti hakkındaki yüksek düşüncelerinizi rica etmeye uygun buldum.” (Aslan, s.306-307)

Özetle, Karabekir Erzurum valisine kafasındaki planın ana hatlarını aktarmakta ve şunları sormaktadır:

- Mustafa Suphi'yi ve beraberindeki-leri ülkenin göz altındaki bir yerinde alıkoymak veya hepsini sınır dışı etmek gibi iki seçenek var. Sizce bu iki seçenekten hangisi uygundur?

- Komünist partisine yakın olan Erzurum'daki Albayrak gazetesinin son zamanlardaki tutumu ve Erzurum'daki fikir hareketlerinin durumu nedir?

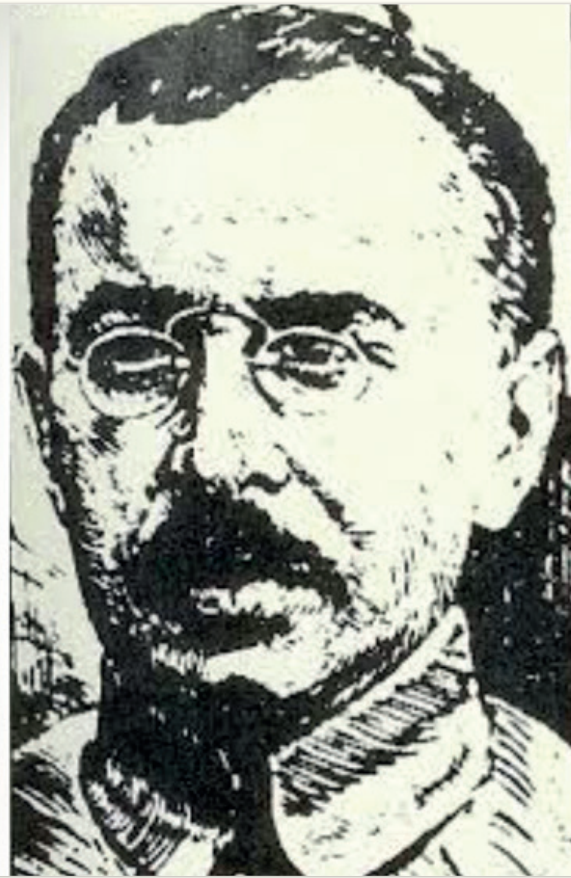
Kazım Karabekir, TKP heyetinin ister tutuklanıp bir yerde hapsedilmesi olsun, ister sınır dışı edilmesi olsun, her iki şıkkın da Erzurum üzerinden yapılmasını düşünmektedir.

Vali Hamit Bey, Karabekir'in bu yazısını hemen ertesi gün, 3 Ocak'ta yanıtla. Bu yanıt özetle ve mealen şöyledir:

“Bendenizin fikrinde memlekette dayanışmayı ve uyumu bozmaya çalışan bu kişilerin sınır dışına çıkarılması zorunludur. Ama bu çıkarılmanın Kars'ta, Rusların gözleri önünde yapılması sakıncalı olacağından, bu işin bize havalı edilmesi daha sağlam bir yoldur. Burada halk komünizme şiddetle karşıdır. Halkçılık akımı hükümetin meclise sunduğu programla [Mustafa Kemal'in Halkçılık programıyla] belirlenmiş ve halk da onun sınırları dışına çıkartılmayacağı için bundan bir sakınca doğması beklenmez.” (Aslan, s.307)

Sınır dışı etme işini Vali Hamit'in üstlenmek istediğini gören Kazım Karabekir o gün veya ertesi gün verdiği yanıtta, bu öneriyi hararetle destekler ve böylece, Mustafa Suphi'nin Türkiye'de hiçbir değerinin ve nüfuzunun bulunmadığının Ruslara gösterilmiş olacağını ve ülke dışındaki faaliyetinin etki ve saygınlığının tamamıyla darbelenmiş olacağını söyler. Bununla birlikte, komünist dünyası ile bağlantıları olan Mustafa Suphi ile beraberindekiler sınır dışı edilirken, özellikle Ruslar nezdinde kötü izlenim ve yorumlara neden olmamak için, örgütlenecek gösterilerin, halkın komünizme değil, Mustafa Suphi ve beraberindekilerin şahıslarına tepki gösterdikleri anlamına gelecek şekilde olması gerektiğinin önemini özellikle vurgulayarak, “Mustafa Suphi'den kurtulma planı”nın ayrıntılarını girer: (Aslan, s.308)

- Erzurum'a vardıkları günden başlayarak gerek gazetelerde çıkacak yazılarla ve gerekse halkın uygun gösterileriyle ve baskılarıyla Ankara'ya gitmelerinin ve

memlekette kalarak faaliyet göstermelerinin mümkün olmadığını anlamaları sağlanmalıdır.

- Böylelikle hem halkın bu tepkileri nedeniyle, hem de ülkenin birlik ve huzurunu koruyabilmek için sınır dışı edilmelerinin gerekli olduğu kendilerine bildirilmeli, gerekiyorsa bu “resmi takibat” ile yapılmalı ve bunun için Trabzon'a gitmelerinin gerektiği söylenmelidir.

- Trabzon'a kadarki yol boyunca ve Trabzon'da da halkın benzer tepkiler göstermesi sağlanmalıdır. Özellikle Trabzon'da, Bolşeviklerin gözü önünde yapılacak gösteriler istenilen şekilde gerçekleşmeli, Bolşevikliğe değil, bu kişilere karşı olduğu belirgin olmalıdır.

- Sınır dışı eyleminin komünist dünyasında gücenmelere ve eleştirilere yol açmaması için sınır dışı edilmelerinin nedeninin halkın onları suçlu sayması ve ülkede huzur ve birliğin sağlanmasını istemelerinin yarattığı bir zorunluluk olduğu resmi bir açıklama olarak yayımlanmalıdır. (1)

Kazım Karabekir'in bu planına göre, Mustafa Suphi ve beraberindekilere, Erzurum'a varıncaya kadar sınır dışı edilecekleri hiç söylenmeyecek, o zamana kadar Ankara'ya gitmekte olduklarını sanacaklar, ancak orada karşılaştıkları “halk tepkisi” nedeniyle, mecburen sınır dışı edildiklerini düşüneceklerdir.

Böylece, 5 Ocak 1921 tarihi itibarıyla, Mustafa Suphi'den nasıl kurtulacaklarına dair plan ortaya çıkmış olur ama TKP heyeti buna rağmen 18 Ocak'a kadar, 13 gün daha Kars'ta tutulur. Bunun nedeni muhtemelen, hazırlanan bu planın Mus-

tafa Kemal tarafından onaylanarak kesileşmesinin ve Erzurum ile Trabzon'daki hazırlıkların tamamlanmasının beklenmesidir.

Mustafa Suphi'den ve beraberindeki TKP heyetinden kurtulma amaçlı bu planın yol haritası ve bu güzergahta kendisine kilit rol verilmiş olan Erzurum Valisi Hamit Bey'in geçmişte özellikle dikkat çekicidir.

Hamit Bey, 1919'dan itibaren Sovyet Rusya'yla ittifak yapılmasına karşı çıkmaktadır ve İstanbul'daki İttihatçı Karakol Cemiyeti'yle sıkı temas halindedir. İstanbul hükümetiyle de ilişkileri vardır. İngilizlerin isteğiyle bu hükümet tarafından 27 Ocak 1920'de Trabzon Valiliğine atanmıştır. Bu görevi sırasında, hem 1915 Ermeni soykırımında, hem de Giresun ve civarındaki Pontus Rumlarının yok edilmesinde rol oynamış, Topal Osman'la ve gerici mebuslardan Mustafa Durak ve Teşkilatı Mahsusacı Süleyman Necati'yle yakın ilişki içinde olmuştur. Trabzon'da “Teşkilat-ı Mahsusa” adıyla anti-komünist bir komite kurmuş; kentte Bolşevizmle ittifak kurulmasını savunan görüşleri bastırmış, Trabzon'un İttihatçıların kalesi haline gelmesinde önemli payı olmuştur. Erzurum'da “halk hükümeti” kurulmasını savunan bir hareketin ortaya çıkması üzerine bu hareketi bastırma göreviyle Ekim 1920'de Erzurum'a vali olarak atanmış, Trabzon'u nasıl Bolşevizm düşmanı bir kent haline getirdiyse, aynı gayreti Erzurum'da da göstermiştir. (Hamit Bey hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Akal, 2013, s. 354-365) Sınırdışı edilme eyleminin, Hamit Bey'in, Musta-

fa Durak'ın ve Muhafaza-i Mukaddesat ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin egemenliği altındaki Erzurum'dan, Barutçuzade Hacı Ahmet'in ve Yahya Kaptan'ın egemenliği altındaki İttihatçıların kalesi Trabzon'a uzanan yol güzergahından yapılmasının ne gibi sonuçlar doğurabileceği, bu planı hazırlayan Kazım Karabekir ile planı onaylayan Mustafa Kemal tarafından bilinmiyor olabilir miydi?

Kazım Karabekir ile Hamit Bey'in hazırladıkları planın Mustafa Kemal'e ne zaman sunulduğu ve onaylandığına dair bir belgeye ulaşmak mümkün olmadı. Erzurum Valisi Hamit Bey, 16 Ocak günü Mustafa Kemal'e, Mustafa Suphi'nin oraya geleceğinin duyulması üzerine, kentte yapılan hazırlıklar hakkında bilgi veren ve TKP heyetinin Erzurum'dan Trabzon'a sevk edilerek oradan sınır dışı edileceğini bildiren, Karabekir'le birlikte hazırladıkları planı özetleyen bir şifre gönderir ve bu konuda başka bir emir ve düşünce varsa kendisine bildirilmesini diler. (Aslan, s.312-313) Mustafa Kemal, Hamit Bey'in bu şifresine verdiği 18 Ocak tarihli yanıtta, “Aldığınız önlemler yerindedir,” diyerek yapılmış olan planı onayladığını bildirir. (Aslan, s.315)

Ama bu planın ayrıntıları konusunda Kazım Karabekir tarafından zaten daha önceden bilgilendirilmiş ve onayını daha o zaman bildirmiş olmalıdır. Vali Hamit Bey'e verdiği bu yanıtla sadece, planı onaylamış olduğunu Hamit Bey'e de bildirerek teyit etmektedir.

Mustafa Kemal, yapılmış olan planı önceden bildiğini ve onayladığını, TKP heyetinin Erzurum'a vardığını ve önce-

den tertiplenmiş yoğun protestolarla karşılandığını, 22 Ocak 1921 günü BMM'nin gizli oturumunda yaptığı konuşmada da açıklar. Ama planın yapılması emrinin kendisi tarafından verildiğinden hiç söz etmeden, mimarının Kazım Karabekir olduğunu, kendisinin bu planı Erzurum halkının gösterdiği tepki üzerine onaylamak zorunda kaldığını söyleyerek, bütün sorumluluğu Karabekir ile Hamit Bey'in üstüne atar:

"(...) vaktiyle (...) Mustafa Suphi başkanlığında bir heyetin memleket gelmek isteğinde bulduklarından (...) bizi haberdar etmişlerdi. Bu Mustafa Suphi'nin ahlakı hakkında maulmat sahibi olan birçok arkadaşımız var. Erzurum'un muhterem ahalisi bunu en yakından tanıyanlardır. (...) (2) [Mustafa Suphi'nin gelmekte olduğunu] haber alan Erzurumlular böyle bir adamın memleket dahiline girmesinden son derece müteheyyiç olmuşlar [heyecanlanmışlar] ve memleket sokulmaması için teşebbüslerde bulundular. Resmi makamlara müracaat ettiler. Bu adam memleket girerse parçalarız..."

"[Erzurum valisi] bendenize mahrem olarak müracaat etmiş idi ve diyordu ki ... ahalinin tezahüratı karşısında mümkün değildir. [Mustafa Suphi] bilahare bu hudut haricine çıkarılmak üzere mahfuzen hudut haricine... Benim de mütalaamı (görüşümü) soruyordu. (...) Muvafık (uygun) buldum ve kendilerine yazdım. (...)

"[Mustafa Suphi ve beraberindeki] benim kanaatimce belki kendilerine para veren, kendilerini himaye eden (...) Moskova'daki (Iere) yaranmak için birtakım teşebbüsat-ı serseriyane (serseri girişimlerde) bulunmuşlardır. Bunların yaptıkları teşebbüs, Rus Bolşevizmini muhtelif kanallardan memleket dahiline sokmak olmuştur. (...)

"Mustafa Suphi geliyor. (...) Bu adamın memleket girmesinin muzır (zararlı) olacağını takdir eden Kazım Karabekir Paşa'dır ve bunun memleket haricine, hudut haricine tard edilmesi (çıkartılması) lazım geleceğini bilen de Kazım Karabekir Paşa'dır. Bunun planını da yapan Kazım Karabekir Paşa'dır. Yoksa Erzurum Valiliği değildir. Biz değiliz efendiler. (3) Fatinane bir surette (zekice) yapmış olduğu plana, herkesten evvel icap edenlere faaliyet veren Kazım Karabekir Paşa'dır." (T.B.M.M. Gizli Cel-se Zabıtları, 1999, s.326, 333, 336)

Bu konuşmasından üç gün sonra (25 Ocak 1921) Erzurum mebusu Mustafa Durak'a gönderdiği telgrafta da aynı fikri tekrarlar:

"Erzurum'da Mustafa Suphi hakkındaki milli gösterinin planına daha evvel Kazım Karabekir (...) ve daha sonra da

Hamit Beyefendi'nin yazılarıyla vakıf olmuş ve tasvip etmiş idim. (4) Herhalde Doğu'dan gelecek tahripkâr (yıkıcı) bir cereyana karşı Erzurum ve Trabzon'un ve bütün memleketin bir Sedd-i Kebir (Çin Seddi) vaziyetinde bulunacağına eminim." (5) (Emel Akal, 2013, Moskova-Ankara-Londra Üçgeninde İştirakiyuncular, Komünistler ve Paşa Hazretleri, s.400-401)

Mustafa Kemal, bu telgrafla Kazım Karabekir'in hazırladığı planı kendisine sunduğunu ve kendisinin onayladığını açıkça ifade etmektedir. Bu sunma ve onaylama işlemi ancak yazışmalarla gerçekleşmiş olabilir ama devlet arşivlerinde bu belgeler yoktur. Suphilerin "ölüm yolculuğu"na ilişkin, arşivlere girmemiş veya sonradan yok edilmiş acaba daha kaç belge vardır?

ERZURUM'DAN KARS'A ULAŞAN SÖYLENTİLER

Kararlaştırılan plan doğrultusunda halkı kıskırtmaya yönelik çalışmalar yapıldığına, gelecek TKP heyetinin Erzurum'da onur kırıcı muamelelere maruz bırakılacaklarına dair söylentilerin Kars'a kadar ulaştığı anlaşılıyor. Bunun üzerine Mustafa Suphi ile Ethem Nejat, 11 Ocak 1921 günü Kazım Karabekir'le bir görüşme yaparak kendilerine ulaşan bu söylentileri aktararak aldıkları kararı bildirirler. Kazım Karabekir anılarında bu görüşmeyi ve sonucunu şöyle aktarır:

"Türk komünistlerinden Mustafa Suphi ve Ethem Nejat ziyaretime geldiler. Erzurum'da kendilerine sü-i kâsd veya hakaret edileceğinden, arkadaşlarının Erzurum üzerinden, kendilerinin birkaç arkadaşı ile -Tiflis- yoluyla Ankara'ya gitmeyi düşündüklerini söylediler. 'Ya hepimiz Erzurum üzerinden giderek halkın hissiyatını görürsünüz veyahut Ankara seyahatinden vazgeçerek Bakü'ye avdet edersiniz. Zaten ordumuzda Bolşevik teşkilatı yaptığınız hakkında dedikodular başladı. Kol kol ayrılarak seyahatiniz aleyhinize daha büyük dedikodulara sebep olacaktır.' Toptan Erzurum yoluyla gitmeyi tercih ettiler, seyahatten vazgeçmek doğru olmaz dediler. Kendilerinin seyahatleri hususunda kolaylık göstereceğimi ve esasen Ankara hükümeti de bundan haberdar olduğundan ora ile haberleşmelerini de kendilerine söyledim." (Karabekir, 2000, İstiklal Harbimiz, s.1910-1911)

Yaptıkları planın bu gibi söylentiler yüzünden bozulabileceği ihtimalinden endişelenen Karabekir, bu görüşmeden hemen sonra Erzurum valisine bir telgraf çekerek, heyetin Erzurum'da kötü muameleyle maruz kalmayacağına dair kendisinden teminat istediklerini bildirir. Bunun üzerine Hamit Bey'in, "Erzurum'da

28 Kânunisânî'yi unutma!

ta ata aa ta ta ha ta tta ta
tarih
sınıfların
mücadelesidir
1921
kanunisani 28
karadeniz
burjuvazi
biz
on beş kasap çengelinde sallanan
on beş kesik baş
yoldaş
bunların sen
isimlerini aklında tutma
fakat
28 kanunisaniyi unutma!
"siyah gece
"beyaz kar
"rüzgar
"rüzgar".
trabzondan bir motor açılıyor
sa-hil-de-ka-la-ba-lık!
motoru taşıyorlar
son perdeye başlıyorlar!
burjuva kemal'in omuzuna binmiş
kemal kumandanın kordonuna
kumandan kahyanın cebine inmiş
kahya adamlarının donuna
uluyorlar
hav... hav... hak... tü

yoldaş unutma bunu burjuvazi
ne zaman aldatsa bizi
böyle haykırır:
– hav...hav...hak...tü
– gördün mü ikinci motörü?
– içinde kim var?
– arkalarından gidiyorlar.
– ikinci motör birinciye yetişti
– bordoları bitişti
– motörler sarsılıyor
– dalgalar sallıyor sallıyor dalgalar.
– hayır
iki motörde iki sınıf çarpışıyor
– biz onlar!
– biz silahsız onlar kamalı
– trnklanmız
– kavga son nefese kadar
– kavga
– dışlarımız ellerini kemiriyor
kamanın ucu giriyor
– girdi...
– yoldaşlar, ey!
artık lüzum yok fazla söze:
bakın göz göze
– karadeniz
on beş kere açtı göğsünü,
on beş kere örtüldü.
onbeşlerin hepsi
bir komünist gibi öldü

NAZIM HİKMET
Moskova, 1923

filili bir tecavüze mahal verilmeyeceğine" dair teminat verdiği ve Karabekir'in bu teminatı Mustafa Suphi ile Ethem Nejat'a iletildiği anlaşılıyor. (Aslan, s.309)

ŞARK ŞURASI: "BİZ ANKARA'YA KİMSEYİ GÖNDERMEDİK"

Aralık ayının son günlerinde Çerkez Ethem'in Kuva-yı Seyyare kuvvetlerinin dağıtılmasına karar verilip harekete geçilmesiyle, Çerkez Ethem'in isyanı başlar. Aynı tarihlerde, resmi TKF'nin yayın organı haline getirilmiş olan *Yeni Dünya* gazetesinde, Eskişehir işçilerine hitaben, Nizamettin Nazif tarafından kaleme alınmış, işçileri Bolşevizme sahip çıkıp harekete geçmeye çağırarak bir bildirin basılmak üzere olduğuna dair gelen bir ihbarla, fırkanın sekreteri Hakkı Behiç'e haber dahi verilmeden, gazete binası basılır, yazarları tutuklanır. Çerkez Ethem'in resmi TKF adına ihtilal yapmaya kalkıştığına, Kuva-yı Seyyare'nin resmi TKF tarafından yönlendirildiğine, bu işin içinde parti sekreteri Hakkı Behiç'in de olduğuna dair söylentiler dolaşmaya başlar. (Akbulut ve Tuncay, 2007, s.64)

Birkaç gün içinde, Çerkez Ethem'e karşı başlatılan operasyon, Türkiye Halk İştirakiyon Fırkası'nı (THİF) da kapsayacak şekilde genişletilir. Arif Oruç'un evrakı arasında, *Yeni Dünya*'nın yayınlanmaya başlamasından dolayı Çerkez Ethem'e gönderdiği kutlama mektubu bulunan Salih Hacıoğlu, Çerkez Ethem'le bağlantı halinde olduğu iddiasıyla, 11 Ocak 1921 günü İstiklal Mahkemesi tarafından tutuklanır. Hemen ardından, takibat THİF'in diğer komünist yöneticilerini kapsayacak şekilde genişletilir; THİF içinde yer almış Halk Zümresi mebuslarının dokunulmazlıkları kaldırılarak haklarında dava açılır.

Tutuklamalar başlayınca, Ankara'daki Sovyet temsilcisi Upmal Angarski, Kars'ta bulunan Mdivani'ye bir telgraf çekerek onu durumdan haberdar eder:

"Batılı emperyalistlerin izinden yürüyerek örgütlediği başarısız ayaklanmanın ardından (Çerkez) Ethem, Yunanlılara kaçmıştır. Hükümet, onun yandaşlarıyla birlikte devrimci örgütleri de tepelemek istemektedir. Salih Hacıoğlu başta olmak üzere TKP üyeleri tutuklanmıştır. Başlangıçta tepkiyi yumuşatmak amacıyla, tutuklanan kişilerin ayaklanmaya çağrı yaparak Ethem'i destekleyen Yeni Dünya gazetesine ilgili bilgi almak için gözaltına alındıkları söylendi. Şimdi İstiklal Mahkemesi, Salih'e [Hacıoğlu] gizli örgüt üyesi olmak, [Çerkez] Ethem'le yazışmış bulunmak, Batı Anadolu'yu işgal eden Yunanlılarla ilişki kurmuş olmak suçlamasıyla dava açtı. Öte yandan Rus paralarıyla çalışmak ithamı da ortaya çıktı." (Akbulut ve

Tuncay, s.144-145)

Mdivani aldığı bu telgrafı "çok gizli" kaydıyla Dışişleri Komiseri Çiçerin'e, bir kopyasını da Stalin ile Orjonikidze'ye gönderir. (Akbulut ve Tuncay, s.144) Bu haberin hiç değilse Stalin ile Orjonikidze arasında görüşülüp görüşülmediği ve Mdivani'ye bu durumda ne yapması gerektiğine dair bir mesaj gönderilip gönderilmediği bilinmiyor. Upmal Angarski'den gelen telgrafı almasından, TKP heyetinin Erzurum'a doğru yola çıktıkları 18 Ocak'a kadar geçen süre içinde Mdivani'nin konuya ilişkin hiçbir şey yapmamış olmasından ve Mustafa Suphi'ye bu konuda hiçbir bilgi vermemesinden anlaşılıyor ki, Stalin veya Orjonikidze'den kendisine verilen yanıt, büyük ihtimalle, "Sen bu işlere hiç karışma," olmuştur. Eğer herhangi bir yanıt vermedilerse, bu suskunluk bile aynı anlama gelen bir mesaj olmuştur.

Birkaç gün sonra daha da ilginç ve önemli bir gelişme olur.

Muhtemelen, Mustafa Suphi'nin Kars'tan Bakü'deki İsmail Hakkı'ya (Kaysirili) gönderdiği 5 Ocak 1921 tarihli mektubundaki, "Buraya geleli bir haftaya yaklaştığı halde (...) daha ileriye gidemiyoruz" şeklindeki satırları, Bakü'de yayımlanan *Azerbaycan Fukarası* adlı gazete sütunlarında, "Şark Şurası temsilcilerinin Ankara'ya gitmelerine izin verilmiyor" şeklinde haberleştirilince, Stasova'nın başında bulunduğu Şark Şurası, bu haberi aynı gazetenin 20 Ocak 1921 tarihli sayısında tezip eder:

"Ankara hükümetinin Doğu Halkları Propaganda ve Hareket Şurası temsilcilerinin Ankara'ya gelmelerini reddetmesi hakkında basına verilen haber asılsızdır. Propaganda Şurası [Şark Şurası] Ankara'ya hiçbir temsilci göndermemiştir." (Aslan, s.334)

Oysa daha önce de sözünü ettiğimiz gibi, Stalin'in 7 Kasım 1920 günü Bakü'de TKP Merkez Komitesi'yle ve Şark Şurası'yla birlikte yaptığı toplantıda, Türkiye'ye dönülmesi konusu karara bağlanmış; TKP, Komünist Enternasyonal üyesi olduğu ve kabul edilmiş olan bütçenin orası tarafından onaylanması gerektiği için, Stalin bu onaylatma işini Moskova'da kendisinin halledeceğini belirtmişti. (Dönüş Belgeleri-1, 2004, s.150) Türkiye'ye dönüşün ana planı 22 Kasım 1920 günü Stasova (Dönüş Belgeleri-1, 2004, s.219) ile birlikte hazırlanmış; Stasova, Türkiye'ye dönüş sırasında TKP heyetine yol boyunca gereken yardımların verilmesi konusunda yetkili Sovyet kurumlarına hitaben kaleme aldığı 12 Aralık 1920 tarihli emirnamesinin ilk paragrafını şöyle formüle etmişti:

"Doğu Halkları Propaganda ve Eylem Şurası'ndan yoldaş Suphi Mustafa,

Türk Komünist Fırkası Merkez Komitesi'nin sefer (ekspedisyona) başkanındır ve Ermenistan üzerinden Türkiye'ye gönderilmektedir." (Akal, s.340)

Aslında Kafkas Bürosu demek olan Şark Şurası, 20 Ocak 1921 tarihli bu tektiziyle, Kars'tan Erzurum'a doğru hareket etmiş olan Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Türkiye'ye dönmeyi Komünist Enternasyonal ve Şark Şurası'nın kararı ve onayı olmadan, kendi başlarına yapmış olduklarını, onlara karşı hiçbir sorumluluk taşımadıklarını resmen ilan etmekte, onları çıktıkları bu yolculukta kaderleriyle baş başa bırakmış olmaktadır.

Hem Bolşevik Partisi ile Komünist Enternasyonal yönetimlerinin, hem Sovyet Rusya'nın (özellikle Dışişleri Komiserliği'nin), TKP yönetiminin Türkiye'ye dönüşüne sahip çıkmayıp Ankara hükümeti nezdinde sergiledikleri bu kayıtsızlık ve suskunluk, hem de Şark Şurası'nın (Kafkas Bürosu'nun) bu tavrı, "Suphi'den kurtulma planı"nın hayata geçirilmesini olağanüstü kolaylaştırmış olsa gerektir. Örneğin, katliamın gerçekleşmesinden iki hafta sonra Trabzon'daki Sovyet Rusya Konsolosu Bagirov'un Trabzon valisine gönderdiği, "Komünist Enternasyonal Heyeti olan Mustafa Suphi ve arkadaşlarının nereye gönderildiklerini" soran yazısına, Trabzon Valisi Sabri'nin, Şark Şurası'nın tektizini anımsatan şu yanıtı verebilmesi bunun en çarpıcı göstergelerinden biridir:

"Komünist Enternasyonal Heyeti'nden hiç kimse buraya gelmedi ve hiç kimse de buradan gitmedi. Bu konuda bizde hiçbir bilgi yoktur." (Aslan, s.333)

Erzurum'dan Trabzon'a...

Mustafa Suphi ve yoldaşları 18 Ocak 1921 günü Kars'tan trenle hareket ederek Erzurum'a doğru yola çıkarlar. Hala Kars'ta bulunan Sovyet Rusya elçisi Mdivani, TKP heyetine veda ziyareti yaparak onları uğurlar. (Karabekir, s.191)

TKP heyetini taşıyan tren Erzurum'a 22 Ocak 1921 günü varır. Plan uyarınca, önceden örgütlenmiş "halk" treni protestolarla karşılar ama herhangi bir fiziksel saldırıya uğramazlar. Tren bekletilmeden Erzurum'un yaklaşık 20 kilometre kuzeybatısındaki Ilıca'ya sevk edilir. Heyet, Ankara yerine, sınır dışı edilmek üzere Trabzon'a gönderilmekte olduğunu bu aşamada öğrenir. Mustafa Suphi, Ankara'ya gitmekte her ne kadar ısrar etse de "halkın kendilerine karşı gösterdiği tepki" gerekçesiyle Trabzon'a gitmeye mecbur edilir. Erzurum Valisi Hamit Bey aynı gün Mustafa Kemal'e, Mustafa Suphi'nin beraberindeki 17 arkadaşıyla birlikte Erzurum'a geldiğini, istasyonda toplanan "binlerce halk tarafından tahkir ve tard olduğunu" ve bekletilmeden yoluna devam etmeye

mecbur edildiğini, yol boyunca "ahalinin kendilerine konak ve yiyecek vermediğini" bildirir. (Aslan, s.316) Erzurum'dan Trabzon'a ağır kış koşullarında yapılan yolculuk altı gün sürer. Kars'tan ayrıldıkları 18 Ocak'tan Trabzon'a vardıkları 28 Ocak gecesine kadarki 10 gün boyunca Ankara-Kars-Erzurum-Trabzon arasında yoğun bir telgraf trafiği yaşanmış olsa gerktir ama bu konuya ilişkin ulaşılabilen belge sayısı çok azdır. Mustafa Kemal'in "Mustafa Suphi'den kurtulma planı"-nı sadece onaylamakla kalmayıp, ölüm yolculuğunun özellikle Erzurum-Trabzon etabını telgraf başında izlediği ve devlet arşivlerinde bunu kanıtlayan en az üç belge olduğu anlaşılıyor. Bunlardan biri Hamit Bey'den Mustafa Kemal'e gönderilen, yukarıda sözünü ettiğimiz, TKP heyetinin Erzurum'a ulaştığını bildiren 22 Ocak tarihli telgraf; ikincisi Mustafa Kemal'den Hamit Bey'e, heyetin kaç kişi olduğunu ve Trabzon'a sevk edilip edilmediğini soran 25 Ocak tarihli telgraf; (Aslan, s.318) üçüncüsü, Hamit Bey'in Mustafa Kemal'e gönderdiği, "Mustafa Suphi'nin zevcesi de dahil 17 arkadaşıyla beraber gittikleri ve Trabzon'a kadar güzergahta bulunan bütün merkezlerde aynı akıbete duçar oldukları"nı bildiren 29 Ocak tarihli yazısıdır. (Aslan, s.318)

28 Ocak akşamı Trabzon'a varan TKP heyetinin yolu Değirmendere'de çevrilir, onları bekleyen dost ve akrabalarına gösterilmeden, alt yoldan iskeleye yönlendirilir. Orada onları, Trabzon Valisi Sabri, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Barutçuzade Hacı Ahmet ve bu cemiyetin diğer yöneticileri, 3. Fırka Kumandanı Nuri, jandarmalar, polis müdürü ve Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı'nın sağ kolu, Trabzon kayıkçılar kahyası Yahya ve adamları ve bunların hep birlikte, plan uyarınca kıskırttıkları "halk" karşılar. Küfredilerek ve dayak atılarak hırpalanırlar, eşyalarına ve paralarına el konulur ve iskelede hazır bekleyen tekneye bindirilirlar. Bu teknenin arkasından, tebdili kıyafet etmiş jandarmalar ve Yahya Kahya'nın silahlı adamlarıyla dolu ikinci bir tekne daha hareket eder... (Hamit Erdem, 2010, Mustafa Suphi, s.239)

Konuyu araştıran tarihçilerimizin bugüne kadar gün yüzüne çıkarabildikleri belgeler önümüze en azından şöyle bir sorumluluk zinciri koyuyor:

- Mustafa Suphi'nin ve beraberindeki heyetin Ankara'ya gönderilmemesini emreden ve gönderilmeyecek olan bu heyete ne yapılacağına dair bir plan yapılmasını Kazım Karabekir'den isteyen ve yapılan planı onaylayan ve uyguladığını telgraf başında izleyen Mustafa Kemal'dir.

- Planı hazırlayanlar: Kazım Karabekir ve Erzurum Valisi Hamit Bey'dir.

"Dönebilseydi, belki gene aynı akibete uğradı ama ardında halka dayalı radikal bir muhalefet geleneği bırakarak... Suphi'nin kaybıyla Türkiye... muhalefet yelpazesini genişletme imkânını kaybetti."

Ahmet Kardam
MUSTAFA SUPHİ
Karanlıktan Aydınlığa

Kalbim

Göğsümde 15 yara var!
Saplandı göğsüme 15 kara saplı bıçak!..
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!!

Göğsümde 15 yara var!
Sarıldı 15 yarama
kara kaygan yılanlar gibi karanlık sular!
Karadeniz boğmak istiyor beni,
boğmak istiyor beni,
kanlı karanlık sular!!!

Saplandı göğsüme 15 kara saplı bıçak.
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!..
Göğsümde 15 yara var!
Deldiler göğsümü 15 yerinden,
sandılar ki vurmaz artık kalbim kederinden!
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!!

Yandı 15 yaramdam 15 alev,
kırıldı göğsümde 15 kara saplı bıçak..
Kalbim
kanlı bir bayrak gibi çarpıyor,
ÇAR-PA-CAK!!

NAZIM HİKMET
1925

sında, Ankara'dan bağımsız bir şekilde kotarılmış bir şey olduğunu düşünüyorum. Ankara nihayet kendisine gelen raporlara göre, bunları hudut dışı edin, gerisin geri gönderin diyor." (Tunçay, 1991, "Mustafa Suphi Öldürülmeseydi Muhtemelen Bakan Olurdu", Sol Kemalizme Bakıyor, s.17)

Birincisi, Mustafa Kemal Suphilerin sınır dışı edilmesini söylemiyor, Ankara'ya gönderilmemesini emrediyor ve bunun yerine ne yapılacağına dair Kazım Karabekir'in fikrini soruyor. Bunu, "kendisine gelen raporlar" üzerine değil, Çerkez Ethem ve diğer muhalefet kanatlarını tasfiye etmeye karar verdiği için yapıyor. İkincisi, hazırlanan planı, doğurabileceği bütün sonuçları bile bile onaylıyor. Onayladığı plan katliamla sonuçlanınca, sorumluların bulunması konusunda ne Mustafa Kemal ne de herhangi bir başka yetkili herhangi bir girişimde bulunuyor. Herkes üç maymunu oynuyor.

Ahmet Kardam, Mustafa Suphi /
Karanlıktan Aydınlığa,
İletişim Yayınları, 2020, s.365-382

• Hem Erzurum'daki Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti, hem de Trabzon'daki İttihatçı çevrelerle sahip olduğu ilişkiler üzerinden bu planın uygulanmasını sağlayan Erzurum Valisi Hamit Bey'dir.

• Heyetin katledilmesi emrini Yahya Kahya'ya veren Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti içinde örgütlenmiş İttihatçılardır.

• Katliamı adamları aracılığıyla bizzat gerçekleştiren Yahya Kahya'dır.

Katliam sonrasında devlet organlarının sergilediği tutum bu fotoğrafı daha da netleştirir. Emel Akal'ın aşağıdaki satırları bu tutumu çok güzel özetler:

"Katliamı yapanlar hakkında hiçbir soruşturma açılmaması Yahya Kahya'ya emri verenleri saklamak içindir. Suphilerin katledilmesi hakkında Mustafa Kemal, Karabekir, Vali Hamit ve benzerleri arasında pek çok telgraf gidip gelmiş olmalı ama bunlardan bir teki bile açığa çıkmamıştır. Mesela Mustafa Suphilerin öldürüldüğüne ilişkin bilgiler Karabekir'e, Mustafa Kemal'e, İçişleri Bakanlığı'na, BMM'ne nasıl verilmiştir? Hangi kelimeler kullanılmıştır? Bu belgeler nerededir? Katliam karşısında herkes mi susmuştur? (...) Karabekir'in yayımladığı ciltler dolusu belgede, Mustafa Kemal'in Nutkunda, Milli Mücadele dönemi komutanlarının hatıralarında bu katliama ilişkin tek satır bile yoktur. (...) Herkes katliam sonrasında suspus olmuştur. (...) Meclis'te bir tek soru önergesi yok mudur? Yoksa tutanaklar da temizlenmiş midir? Mustafa Suphi öldürüldüğünde eski dostlarından Ahmet Ferit ve Yusuf Kemal hükümet üyesi ve bakandır, bu konuda tek kelime et-

memişler midir?" (Akal, s.421)

Ama hikaye burada bitmez. Sonradan Muhafız Alayı Komutanı olan İsmail Hakkı Tekçe, ölümünden sonra yayımlanan anılarında, "aldığı emir üzerine" Topal Osman'ın adamlarını da yanına alıp Yahya Kahya'yı öldürdüklerini itiraf eder. (Mete Tunçay, 1989, "Samim Kocagöz'ün Yazısı Üzerine", s.49) Mustafa Suphilerin katledilmesi karşısında çıtı çıkmayan Büyüyük Millet Meclisi, Yahya Kahya'nın öldürülmesi üzerine Trabzon'a bir tahkikat heyeti gönderir. Bu heyet içinde yer alan Trabzon mebusu Ali Şükrü Bey de daha sonra Mustafa Kemal'in muhafızı Topal Osman tarafından öldürülür. Ardından Topal Osman da üzerine sevk edilen askeri birliklerle girdiği çatışmada, yaralanıp sağ olarak ele geçirilmesi mümkün olduğu halde öldürülür.

28/29 Ocak 1921 katliamını izleyen bu "faili meçhul" cinayetler zinciri, Mustafa Suphilerin öldürülmelerinin eksiksiz bir "derin devlet operasyonu" olduğunu ek göstergesidir. Nasıl ki "rüşvetin belgesi" olmazsa, böyle bir "derin devlet operasyonu"nun belgesi hiç olmaz; ama "sır" olan bir şey de yoktur.

Dipnotlar:

(1) Kazım Karabekir, Karadeniz katliamından hemen sonra, böyle bir açıklamayı bizzat hazırlayarak, "gerekli yerlere verilecek bilgi" olarak, Ankara hükümetinin Tiflis temsilcisi Kazım Bey'e gönderir. Bu açıklamada, Mustafa Suphi'nin Türkiye'ye ihtilal çıkarmak üzere İngilizler tarafından gönderildiği, Suphi'nin zaten eskiden İngiliz taraftarı Hürriyet ve İtilaf Fırkası üyesi olduğu, Çerkez Ethem ve

kardeşlerinin de Suphi'yle ilişki içinde oldukları gibi mantık sınırlarına sığmayan iddialar öne sürülür. (Aslan, 1997, s.326-327)

(2) Erzurum halkının, Erzurum'da sadece orta öğrenimi sırasında bulunmuş olan Mustafa Suphi'yi tanıyor olması mümkün değildir. Mustafa Kemal bu sözleriyle, Rusya'da savaş esiri olarak bulunup da Erzurum'a dönmüş bazı kişilerin Vali Hamit Bey tarafından özel olarak örgütlenerek, Erzurumlular arasında "Suphi'nin savaş esirlerine ne kadar kötü muamele yaptığına" dair yaydıkları söylentilere atıfta bulunmaktadır.

(3) Mustafa Kemal "biz değiliz," derken, bir yandan Karabekir'i överken, bir yandan da sorumluluğu tümüyle onun üstüne atıp, kendisinin ve Hamit Bey'in, onu Erzurum Valiliği'ne atamış olan hükümetin ve meclisin de bu işten ve yaratacağı sonuçlardan sorumlu tutulamayacağını söylemiş olmaktadır.

(4) Mustafa Kemal, bu sözleriyle Kazım Karabekir'in hazırladığı planı kendisine sunduğunu ve kendisi tarafından onaylandığını açıkça ifade etmektedir. Bu sunma ve onaylama işlemi ancak yazışmalarla gerçekleşmiş olabilir. Ama devlet arşivlerinde bu belgeler yoktur. Suphilerin "ölüm yolculuğu"na ilişkin arşivlere girmemiş veya sonradan yok edilmiş acaba daha kaç belge vardır?

(5) Mete Tunçay'ın Mustafa Kemal'in bu plandaki yeri konusundaki değerlendirmesi şöyledir: "Ben Suphi'lerin öldürülmesinin Trabzon ["Erzurum" olması gerekir- A.K) Valisi Deli Hamit ve Şark Cephesi Komutanı Kazım Karabekir ara-

Biden yönetimi ve şişirilen “umut” balonları

Biden'in "Keşke böyle bir şey olacağını bilemezdik diyebilseydik. Ama öyle olmadı. Bunların olacağı belliydi" dediği 6 Ocak kaos ve komplosu nispeten kazasız belasız atlatıldı. Biden'in başkanlığı devralması kapitalist sistemin egemen sınıfları tarafından ihtiyatlı bir iyimserlikle karşılandı ve belli bir rahatlama sağladı.

Burjuva hükümetler ve yorumcular, Amerika'nın "hukukun üstünlüğüne geri döneceğini" ve "özgür Batı dünyasının" önde gelen ortağı rolünü yeniden üstleneceğine dair umutları güçlendirdiğini dile getirdiler. Bu açıklamalar aslında olacakları değil ama olması gerekenleri ve beklentileri ifade ediyor. 'Umut' metaforuyla ambalajlanan yorumlar, geniş kitleler arasında yanılgıya dayalı bir beklenti ve heyecan yaratmayı hedefliyor. Bu çabaların gerçeklikle ne kadar bağının olduğu çok geçmeden açığa çıkacaktır.

Washington ve çevresinde alınan geniş güvenlik kordonundan geçerek Beyaz Saray koltuğuna oturan Biden, Batı emperyalist blokundan mevcut kasvetli ortamın da etkisiyle hak etmediği kadar büyük bir ilgi gördü. Batılı müttefiklerinin gösterdikleri cömertliğe ilgisiz kalmayan Biden, onların duymak istediklerini gerçekmiş gibi sıralamakta mahzur görmedi. İçerde "Ayrıştırılan değil, birleştiren bir başkan" olacağını söyleyen Biden, dış politika alanında ise, "ABD'ye dünya çapındaki saygınlığını yeniden kazandırmak" sözünü verdi. Unutulmamalı ki, "Siyasette taahhütler sadece bunlara inanları bağlar."

Doğum belgesinde *İnsan Hakları Beyannamesi* olan ABD, bugün sahip olduğu devasa sermaye birikimi ve temerküzünün yanı sıra teknolojik üstünlüğünü de içerde aşırı ırkçılık, köle ticareti ve emeği ile yerli halkların yok edilmesine borçludur. ABD tekellerinin ellerinde yoğunlaşan muazzam sermaye ve teknolojik üstünlük derinleşen sınıfsal uçurumu, işsizlik ve yoksulluğu, alt kimlik kutuplaşmasını azaltmak yerine daha da derinleştirdi. Dünya çapında örgütlü askeri darbeleri, silahlanma ve savaş kışkırtıcılığını, agresif komünizm ve devrim düşmanlığıyla harmanlayan ABD emperyalizmini "ABD geri döndü" diyerek yeni bir başlangıcın umudu olarak sunma çabaları beyhudedir.

ABD'nin 3 Kasım seçimleri öncesin-

den Kongre binasının işgal edildiği 6 Ocak'a kadar uzanan süreci soğukkanlılıkla analiz eden *Financial Times*'in köşe yazarı Martin Wolf, kapitalizmin kâbesinde ortaya çıkan olayları "Amerikan cumhuriyetinin ölüme yakın deneyimi" olarak betimliyor. Washington'da patlak veren krizi irdeleyen yazar, iyimserlerin iddialarına katılmıyor.

Amerikan kapitalizmi, tam da o iddiaların aksini destekleyen sınırsız yıkıcı olguyu biriktirdi. 3 Kasım seçimleri öncesinde 'seçimlerin şaibeli' olacağı söylemiyle başlatılan ve 6 Ocak'ta Temsilciler Meclisi'nin işgaliyle doruğuna ulaşan teatral faşist darbe girişimi, durgun bir havada aniden kopan bir gök gürültüsü değildi. Temmuz 2020'de işsizlerin sayısı, 31,8 milyonla yüzde 18,8 civarına çıktı. Bu, 1929 büyük ekonomik krizinde yüzde 25 civarında olan rekor işsizlik sayısından sonra yeni rekor. Covid-19 vaka sayısı 25 milyonu aşan ABD'de salgından dolayı yaşamını yitiren insanların sayısı yarım milyona doğru hızla yol alıyor. Buna karşılık ABD, insan sağlığı için kaynak ayırmak yerine, Türkiye gibi kapitalist bir ülkenin yıllık bütçesinin yaklaşık beş katına denk gelen 738 milyar dolarlık bir bütçeyi pandemiye rağmen askeri amaçlar için ayırdı.

Önceliğin "önce tasarruf, sonra ekonominin toparlanması" olduğunu söyleyen Biden, seçim kampanyasında sürekli olarak "askeri üstünlükleri"nin devam etmesinin önemli olduğunu tekrarladı. Türkiye'nin yıllık bütçesinin on katından fazla bir miktara denk gelen 1,9 trilyon doları kapitalist tekellerin hizmetine sunan ABD'nin 2020 yılındaki bütçe açığı ise tüm zamanların rekorunu kırarak 3,3 trilyon dolara dayandı. 2020 yılında küresel kapitalist sistemin borç yükü de

yeni bir rekor artışla dünya gayrisafi hasılasının yüzde 365'ine denk gelen 277 trilyon dolara yaklaştı.

ABD ve küresel kapitalist sistemin artan borç yükü altında bunaldığı, silahlanma harcamalarının hızla arttığı, bölgesel kriz, gerilim, çatışma ve savaşların yaygınlaştığı ABD'de 250 milyarların servetinin toplam net değeri 9 trilyon dolara yaklaştı. Dünya genelinde 2 bin milyarların serveti ise dünya nüfusunun yüzde 60'ının gelirini aşıyor. Böylesi bir dünyada barış ve burjuva anlamda da olsa demokrasinin Biden tarafından kazanılacağını "umut" etmek için hiçbir gerçek sebep yoktur.

Emperyalist-kapitalist sistemin merkezi olan ABD doğal olarak küresel kapitalist krizin de merkezi konumundadır. ABD'de patlak veren ve sonuçları hala giderilemeyen 2008 mali krizinin kapitalist düzende yol açtığı yıkıcı sonuçlar ortadadır. 2008 mali krizinin sonuçlarıyla boğuşurken pandemi kriziyle alabora olan küresel kapitalist sistemin mevcut durumunun vahim bir özetini sunan Dünya Ekonomik Forumu'nun 2021 Küresel Riskler Raporu, Covid-19'un doğrudan insani ve ekonomik bedelinin ağır vurgulayarak, "İş kayıpları, genişleyen sayısal uçurum, bozulan sosyal etkileşimler ve piyasalardaki ani değişimler, küresel nüfusun büyük bir kısmı için korkunç sonuçlara ve fırsatların yitirilmesine yol açabilir." uyarısında bulunuyor.

BİDEN: "ÖNCE TASARRUF" VE "ASKERİ ÜSTÜNLÜĞÜN SÜRDÜRÜLMESİ"

Joe Biden'in "önce tasarruf, sonra ekonominin toparlanması" ve "askeri üstünlüğümüzün devam etmesi" şeklinde formüle ettiği, demek oluyor ki emek-

çilere ve rakip emperyalist güçlere karşı savaş ilanı anlamına gelen ekonomik politikaların hayata geçirilmesi için açıkladığı yeni yönetim listesi de şişirilen "umut" balonlarını gözler önüne seriyor.

Dışişleri Bakanı yapılan Antony Blinken, ABD Senatosu'nda yaptığı konuşmada, kendinden emin bir şekilde Çin'le "güçlü bir konumdan" yüzleşecek olan Washington'un, Çin'i sahanın dışına itebileceğini, haleflerinden devraldıkları "Asya'ya dönüş" politikalarının sürdürüleceğini dile getirdi. Ulusal Güvenlik Konseyi'nin müstakbel "Çin-Pasifik Koordinatörü" Kurt Campbell ise, Dışişleri Dergisi'ne yaptığı açıklamada Biden yönetiminin hafif değişikliklerle Çin'i "ayırma" politikasının yanı sıra ABD'nin Çin'e karşı askeri konumlandırma politikasını sürdüreceğini, ancak Washington'un Asyalı müttefiklerini daha yakından bilgilendireceğini söyledi. Dışişleri Bakanı Blinken, Gürcistan'ın NATO üyeliğini desteklediğini söyleyerek, Batı emperyalist savaş ittifakının Rusya çevresindeki askeri halkayı daha çok sıkacağına işaretini verdi. Türkiye için "Sözde stratejik ortağımızın, en büyük stratejik rakiplerimizden biri olan Rusya'yla aynı çizgide olması fikri kabul edilemez" diyen Bakan, müttefik devletlerin ABD'nin Rusya karşıtı politikalarına daha yakın olmasına önem vereceklerini vurguladı.

ABD emperyalizminin yeni Dışişleri Bakanı'nın açıkladığı dış politikanın köşe taşları Rusya doğalgazını Almanya ve Avrupa'ya taşıyacak olan Kuzey Akımı 2 gaz boru hattının ABD ile Almanya arasında sorun olmaya devam edeceğini gösteriyor. Enerji kaynakları ve ikmal hatları üzerinden alevlenmesi muhtemel çatışma ve çekişmelerin ortaya çıkmasıyla birlikte, Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in "ABD geri döndü" diye atığı sevinç naralarının yankısının, keza Biden'in koltuğa oturmasını "Bugün demokrasi için güzel bir gün" diyerek kutsayan Almanya Cumhurbaşkanı Frank-Walter Steinmeier'in memnuniyetinin ne zamana kadar süreceğini görmek için çok beklemek gerekmeyecek.

Emperyalist tekellerin önceliklerinden kaynaklanan çıkar çatışmaları, Biden yönetiminin Trump'tan devralınan politikaları "hafif değişikliklerle, Washington'un müttefiklerini daha yakından

bilgilendirerek” sürdürecektir olmasıyla aşılamayacak kadar farklılaşarak derinleşmiştir.

Yeni ABD yönetimi, İran ve Venezuela gibi ülkeleri havuç-sopa politikasıyla Rusya ve Çin’den uzaklaştırmak, yanı sıra bu ülkelerin pazarlarını müttefiklerinin yağmasına açma yoluyla da Batı bloku içerisindeki çelişkileri yatıştırarak denetim altına almak isteyecektir. Örneğin Biden’ın bir danışmanı Aralık 2020’de Nicolás Maduro ile prensipte görüşmeye hazır olduklarını açıklarken, Blinken’in Senato’da yaptığı konuşmada, Washington’un başarısız uşak darbeci Juan Guaidó’ya güvendiğini söylemesi boşuna değil.

BAŞARI ÖYKÜSÜ UYDURMA CAMBAZLIĞI

Emperyalist Batı blokunun “umut”, “yeni bir başlangıç” gibi cıvalarla propaganda ettiği Biden yönetiminin, Savunma Bakanlığına siyah kökenli eski bir generali, İç Güvenlik Bakanlığına yerli kökenli bir ismi ataması, Adalet Bakanlığına eşcinsel bir bireyi getirmesi, Başkan Yardımcılığına ilk kez Afro-Amerikalı ve Hindistan kökenli bir kadının seçilmesi, bu balon şişirmenin önemli bir boyutunu oluşturuyor. Oysa bu kişiler, siyaset sahnesinin yeni yıldızları olmadıkları gibi, ABD müesses nizamı ve askeri-sanayi kompleksiyle uzun yıllara dayanan teşrik-i mesaisi olan şahsiyetlerdir.

Bu tercihler, olağan gelişmenin sınırlarını aşarak çürümenin dibini boylamış bir sistemin yüzyıllar boyunca azınlıklar, ırklar ve cinsler arasındaki eşitsizliği çözememiş olmasından zımni bir itirafıdır aynı zamanda. Eşitsizliğe ve ayrımcılığa uğrayanlar arasından sıyrılarak egemen sınıflarla kader birliği etmiş olanlar dünyanın her yerinde vardır. İrkçilik ve ayrımcılıktan taviz vermeden bu tür kişiler üzerinden pirim yapmaya çalışmak ise bir sistem için övünç kaynağı olmaktan çok utanç verici bir taktiktir. Kapitalizmin, en basit sorunları, kapitalist özel mülkiyet sistemin temellerine herhangi bir şekilde dokunmayan sorunları bile çözmeye muktedir olmadığını bir göstergesidir. Dolayısıyla, devletin en temel kurumlarında, orduda, yargıda, polis teşkilatında veya kapitalist tekellerin yönetim ve danışma kurullarında yer alan ve “seçkin beyaz” olmayan insanlara başkanlık kabinesinde lütfedilip görevlerin bahşedilmesi, sistemin ayıpları için incir yaprağı kadar bile işlev taşımamaktadır. Esasen riyakarlıkta sınır tanımayan burjuvazi ve onun kalem erbabı şecaat arz ederken sirkatini söylüyor. Fakat ne kadar zorlasalar da dünya kapitalizminin sürüklendiği fiyaskodan bir başarı öyküsü çıkmayacaktır.

Kuzey Akımı 2 projesi ve emperyalist gerilimler

Kuzey Akımı 2 (Baltık Denizi petrol boru hattı) projesi, ekonomik boyutların ötesinde, ABD, AB ve Rusya arasında siyasi çekişme konusu olmaya devam ediyor. Berlin’in “tamamen ekonomik bir proje” olarak tanımladığı doğalgaz boru hattı, başından beri küresel siyasetteki tansiyonu yükselten bir etkiye sahip oldu. Son olarak Almanya ve Rusya arasında gerilime neden olan proje, Alman devletini bir çıkmazla karşı karşıya getirmiş bulunuyor.

Rusya’nın boru hattı döşeyen Fortuna gemisi 24 Ocak’ta Baltık Denizi’nde Kuzey Akımı 2 için yeniden çalışmaya başladığında, Soğuk Savaş yıllarını geride bırakmayacak derecede “fırtınalı” tartışmalara neden oldu. Söz konusu tartışmalar, Almanya’yı bir çıkmaz sokağa sürüklemiş izlenimi veriyor. Boru hattının devam etmesi durumunda, Washington’daki yeni Amerikan yönetimiyle, projenin dondurulması durumunda Moskova ile ilişkiler yara alacak.

Geçtiğimiz haftalarda, boru hattını döşeyen Alman Bilfinger şirketi, görünürde ABD’nin yaptırımlarından çekindiği için projeden çekilmişti. Kuzey Akımı 2’ye sigorta garantisi sağlayan İsviçre’nin sigorta şirketlerinden Zürih Sigorta Şirketi de “gönülsüzlüğünü” dile getirmişti. Avrupa Parlamentosu’nda ise “Rusya muhalefete, yani Alexej Navalny’e tavrından dolayı cezalandırılması ve Kuzey Akımı 2 projesi durdurulmalı” sesleri yükselmeye başladı.

Bu durumda Almanya’nın Rusya ile ortak bir enerji projesi yürütmeye devam etmesi kolay görünmüyor. Fakat Kuzey Akımı 2 sadece uluslararası alanda değil, Alman yerel siyasetinde de tartışmalara yol açtığı halde, ibre projenin devamından yana.

ALMANYA’DA “ÇEVRECI” TARTIŞMALAR!

ABD’nin başından beri projeye karşı çıkmasının hem ekonomik ve hem de siyasi nedenleri var. ABD ekonomik açıdan Kuzey Akımı 2’ye kaya gazı ve türevlerini Almanya’ya satmak için karşı çıkıyor. Siyaseten de Kuzey Akımı 2’nin gerçekleşmesi durumunda Rusya ile Almanya’nın yakınlaşmasından ve Rusya’nın Almanya üzerinde siyasi nüfuzunu arttırmasından korkuyor. Almanya ise başından beri söz konusu projenin

sadece kendisi için değil, “Avrupa’nın enerji ihtiyacını güvence altına almak için” gerekli olduğunu savunuyor. Kuzey Akımı 2 projesinin tamamlanmasıyla Rusya’dan Almanya’ya doğrudan gaz dağıtım kapasitesinin ikiye katlanması bekleniyor.

Şaşırtıcı olan, Almanya Ekonomik Araştırma Enstitüsü’nün 2018’de yaptığı bir çalışmanın bugünlerde yeniden piyasaya sürülmesi. Almanya Ekonomik Araştırma Enstitüsü, Almanya ve Avrupa’nın ek bir fosil yakıt ithalatı ile enerji ihtiyacını “güvence altına” alma girişiminin, Paris iklim hedeflerini bile etkisiz hale getireceğini açıklayarak, bir anda “çevreci” kesiliyor.

Alman hükümeti ve Alman “iş dünyası” bu teze hararetle karşı çıkıyorlar. “Baltık Denizi altında Avrupa’ya akacak olan Kuzey Akımı 2’nin doğa ve çevre açısından mantıklı, ekonomik olarak gerekli, enerji güvenliği bakımından da zorunlu” olduğu iddiasındalar. Yine Mecklenburg Vorpommern İklim ve Çevre Koruma Vakfı’ da “çevreci” bir kuruluş için oldukça sıra dışı bir söylemle projeden yana bir tavır beyan ediyor.

RUSYA İÇİN “SADECE EKONOMİK” DEĞİL

Rusya ise tam tersine boru hattını başından beri sadece ekonomik bir proje olarak planlamadı. Proje, Ukrayna’yı geçiş güzergahı olmaktan çıkarma jeostratejik yaklaşımının bir parçasıydı. Kuzey Akım 2’nin Rus şirketi Gazprom yetkilileri bunu net ifadelerle dile getiriyorlar zaten. Alenen dillendirilen açıklamalara göre, Rusya “Türkiye üzerinden geçen Güney Akımı, Baltık Denizi’nden geçen Kuzey Akımı ile Ukrayna’yı devre dışı bırakarak, akımı güvence altına alabilir, transit ücretleri ve teslimat güvenliği konusundaki tatsız pazarlıklara da nihayet bir son verilmiş olur.”

Aleksey Navalni üzerinden Rusya’daki siyasi durumdan hareketle Kuzey Akımı 2’nin durdurulmasına ilişkin seslerin yükselmesi karşısında Federal Hükümet’in de “sadece ekonomik” olmanın ötesine geçecek argümanlar öne sürüleceği söyleniyor. Navalni’ye kucak açan, onu özel uçakla Berlin’e taşıyarak tedavi eden, sonra da “vefa borcu”nu ödesin diye gerisin geri Rusya’ya taşıyan Alman devleti nasılsa bolca argüman üretmek-

te hayli maharetli. Nitekim hükümeti ve muhalefetiyle Almanya, Kuzey Akımı 2’yi olumsuzlamak için el ele vermiş bulunuyor.

En kuvvetli argüman “Kuzey Akımı 2 sadece ekonomik nedenlerden ötürü değil, Moskova’yı masada tutmak için de gereklidir” şeklinde formüle ediliyor. Almanya’nın eski başbakanlarından ve Kuzey Akımı 2’nin yönetim kurulu başkanı da olan Gerhard Schröder, bu tezin kuvvetli savunucuları arasında yer alıyor.

Ayrıca projenin Almanya tarafından durdurulması durumunda ödenecek tazminatın devasa miktarda olduğuna işaret edilerek, bunun “Almanya için tam bir felaket olacağı” propagandası yapılıyor. Böylece, kamuoyunun projeye desteği canlı tutulmaya çalışılıyor.

ABD İŞBİRLİKÇİSİ REJİMLERİN TEPKİLERİ

Kuzey Akımı 2’ye başta Baltık ülkeleri ve Polonya olmak üzere birçok ülke karşı çıkıyor. Özellikle Baltık devletleri, Berlin-Moskova enerji hattına sert tepki gösteriyorlar. Her ülkenin kendince öne sürdüğü gerekçeler var elbette. Dikkat çeken nokta ise karşı çıkan ülkelerin çoğunda Amerikancı rejimlerin işbaşında olmasıdır.

Kuzey Akımı 2’nin faaliyete geçmesi halinde, Ukrayna üzerinden mevcut kara bağlantılarının önemi azalacak. Bu da Rusya ile Ukrayna arasındaki “boru hattı geçiş güzergahı çatışmasının” önemsizleşmesine ve zayıflamasına yol açacak. ABD’yi esasta bu olasılık korkutuyor. Zira AB-Rusya ilişkilerinin gelişmesini baltalamak için çaba harcayan ABD, iki güç arasındaki ilişkilerin gelişmesinin bölgedeki hegemonyasını zayıflatacağını biliyor.

ABD ile işbirlikçi rejimler projeyi sekteye uğratmak için çabalarını arttırsalar da 1.200 kilometre uzunluğundaki rotanın yalnızca yüzde altılık son bölümü kalmışken, Almanya ve Avrupa’nın bundan vazgeçmesi mümkün görünmüyor. Rusya’nın zaten böyle bir gündemi yok. Yine de projeye ilgili atılan adımların ve yapılan tartışmaların sonuçlarını, aynı şekilde emperyalistler arası ilişkilere etkisini zaman gösterecek.

Tunus'ta emekçiler bir kez daha meydanlarda

D. Meriç

2011 yılında günlerce süren halk ayaklanmaları ile Devlet Başkanı Zeynel Abidin Bin Ali'yi tahtından indiren Tunuslu emekçiler, açlık ve sefaletle karşı bir kez daha meydanları doldurdular. Başkent Tunus dahil olmak üzere birçok şehirde büyük bir çoğunluğu gençlerden oluşan eylemciler izinsiz gösteriler düzenliyorlar.

Sermayenin gerici iktidarı, olası eylemleri engellemek için, halk ayaklanmalarının onuncu yıl dönümü olan 15 Ocak tarihinde başlamak üzere dört günlük sokağa çıkma yasağı ilan etti. Yasağa tepki olarak 14 Ocak gecesi, işçi ve emekçilerin yoğun olarak yaşadıkları Kassarin şehrinde, başta gençlik olmak üzere yüzlerce insan sokağa çıktı. Çığ gibi büyüyen işsizliği ve işsizlik yardımının olmamasını protesto eden göstericiler güvenlik güçleriyle karşı karşıya geldiler. Sonraki günlerde büyüyen protestolar, başkent Ettadhamen ve El Karm gibi işçi semtlerinin yanı sıra Sbeitla, Bizerte, Beca, Kayra- van ve Monastır'a yayıldı. Manzel Bourguiba, Susa ve Nabil ile diğer şehirlerde de devam eden gösterilerde güvenlik güçleri ile eylemciler arasında çatışmalar yaşandı.

2011 yılında diktatörleri deviren halk hareketleri devrimci bir önderlikten yoksunlardı. Diktatörlük kurumlarını tümten ortadan kaldırmak gibi bir perspektife sahip değillerdi. Bu büyük zaafın sonucunda, Tunus'ta iktidar günlerce süren militan kitle gösterilerine rağmen bir kez daha burjuvazinin eline teslim edildi. İktidarını koruyan burjuva gerici-lik ve sefalet içerisinde yaşayan Tunuslu emekçilerin eylemlerde öne çıkarttıkları tüm talepleri yok sayarak hiçbir çözüm üretmedi.

Tunus'ta o tarihten bugüne kadar başta işçiler, sağlık çalışanları ve eğitim sektörü emekçileri tarafından örgütlenen ve yüz binlerin katıldığı genel grevler olmak üzere eylemler kesintisiz olarak devam etti. 11 milyon nüfuslu bir Kuzey Afrika ülkesi olan Tunus'ta on yıllardır işçi ve emekçiler ağır bir sefaletin yanı sıra gerici diktatörlerin yoğun baskısı altında yaşıyorlardı.

Dün ve bugün kesintisiz olarak süren kitle hareketlerini tetikleyen tam da

böylesine ekonomik, toplumsal sorunlardı. Bütün bu gelişmeler bu çerçevede içerisinde ele alınmadığı sürece, dünyanın birçok kıtasını saran proleter sınıf hareketlerini ve halk isyanlarını yerli yerine oturtmak mümkün değildir. Komünistlerin konuyla ilgili 2011 Şubat tarihli değerlendirmesinde vurgulandığı üzere, *"... toplumsal olaylar tarihi çerçevede gündeme gelirler ve tarihi ölçülerle bakılır onlara. Üç beş günle, üç beş ayla, üç beş yıla, hatta bazen birkaç on yıla ele alınmaz onlar. Bugün Tunus ve Mısır üzerinden yaşanan sarsıntıları da tarihsel bir dönem içinde, daha somut olarak da son otuz yılın birikimi üzerinden ele alırsanız eğer, onları tam olarak anlayabilir ve doğru bir biçimde anlamlandırabilirsiniz."* [Ortadoğu'da halk hareketleri-1 (Tunus-Mısır dersleri) - H. Firat, tkip.org]

KAPİTALİZMİN ONULMAZ ÇELİŞKİLERİ TOPLUMSAL AYAKLANMALARI TETİKLİYOR

Bir sömürü ve talan sistemi olan kapitalizm dünyanın her yerinde işçi ve emekçilere yönelik dur durak bilmeyen sosyal saldırılar yolu ile açlık, sefalet yaratıyor. Öte yandan kapitalist tekellerin daha fazla zenginliği ve yeni pazarların ele geçirilmesi için emperyalist savaşlar çıkartıyor. Buna rağmen sömürü sistemi kapitalizm krizlerden kurtulamıyor. İkinci emperyalist paylaşım savaşının ardından belli bir gelişme yaşayan kapitalist sistem 1970'li yılların başında tekrar bir bunalımla yüz yüze kaldı. Sermayenin soruna çözümü ise neoliberal ekonomi politikaların uygulanması yolu ile işçi ve emekçilere yönelik saldırıları şiddetlen- dirmek oldu.

Öte yandan dünya burjuvazisi, kapitalist küreselleşmeye hız vererek bütün ülkeleri kapsayacak köklü saldırıları ve talan politikalarını gündeme getirdi. Kapitalizmin bu küresel saldırılarından birçok ülke gibi Tunus da ziyadesiyle nasibini aldı. Borç batağı içerisinde iflasa sürüklenen ülke 1991 yılında IMF kredilerine muhtaç duruma düştü. Dünya Bankası'nın ağır yaptırımlarına maruz kalan Tunus'ta işsizlik ve yoksulluk çığ gibi büyüdü. Bu gelişmelerin bir sonucu

olarak bütün ülkelerde olduğu gibi Tunus'ta da sefaletle, açlığa, işsizliğe karşı toplumsal mücadeleler hız kazandı. Son bir yıldır dünya çapında korona salgını ile daha da derinleşen kapitalizmin krizi ise Tunus gibi yoksul ve az gelişmiş ülke ekonomilerini tam bir yıkımla yüz yüze getirmeye ve kitlesel tepkileri beslemeye devam ediyor.

Tunus Emekçileri Partisi sözcüsü Mortadha Labidi'nin parti adına yaptığı açıklama da bu gerçeklere işaret ediliyor. Tunus hükümetinin krizin yükünü işçi sınıfına taşımak için elinden geleni yaptığını, emekçilerden kesilen fonların yüzde 65'inin patronların kasalarına aktarıldığını belirten Labidi, pandemi döneminde 240 binden fazla işçinin işsizler ordusuna katıldığının altını çiziyor. Toplumda çoğunluğu oluşturduğu ve sosyal istikrarın garantörü olduğu iddia edilen "orta sınıf" efsanesinin çöktüğünü vurgulayan Labidi, sözlerini şöyle sürdürüyor:

"Sağlık önlemlerini ve yasakları çiğneyerek ailelerinin ihtiyaçlarına karşılayabilmek için utanç verici bir sosyal yardımı (5 kişilik bir aile için ayda 200 Tunus dinarı veya 60 avro) almak için kurumların önünde kuyrukta bekleyen milyonlarca insanın görüntüleri, yoksulluk sınırını aşan insan sayısının arttığını ortaya koyuyor. Öyle ki, bu kişilerin sesleri, karantinanın kaldırılmasından önce duyulmaya başlamıştı. Toplumsal hareketler öngörülebilir durumdaydı ve ortaya çıkması uzun sürmedi. Toplumsal Hareketler Gözlemevi sadece mayıs ayı için 516 protesto eylemi kaydetti; ülkenin hiçbir bölgesi bundan muaf kalmadı. Eylemler kendiliğinden ya da örgütlü, bireysel ya da kolektifti ve esasen ekonomik ve sosyal taleplerle ilgiliydi. Sendikalar, dernekler ve sosyal medya, eylemlerin başlatılmasında, yol gösterilmesinde ve sürekliliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynadı. İç bölgelerde de protestolar çeşitli biçimlerde (işyerlerinin işgali, yolların veya demir yollarının kapatılması vb.) gerçekleşiyor."

Tunus'ta resmi veriler, işsizlik oranının yüzde 15 olduğunu gösterirken, bu oran üniversite mezunları içinde daha da yüksek. İşsizliğe itilen ve geleceği yok edilen gençler, ülkenin birçok kentinde

sık sık yürüyüşler düzenlemeye devam ediyorlar. "Korku yok, korku yok, sokaklar halka ait" sloganıyla yaygınlaşan ve asıl olarak gençliğin damgasını vurduğu eylemler, sokağa çıkma yasaklarına, polis şiddetli saldırılarına rağmen durdurulmuyor.

Öte yandan, askeri birliklerin de eylemlere karşı kamu kurumları ve stratejik mekanların önünde konuşlandığı bildiriliyor. Savunma Bakanlığı Sözcüsü Muhammed Zekri, ordu birliklerinin Silyana, Kasrin, Binzert, Susa kentlerinde önemli noktalarda konuşlandığını, yanı sıra askerlerin ülkenin tüm bölgelerinde ortak devriyelere katılacağını sözlerine ekledi. Bugüne kadar binin üzerinde eylemcinin gözaltına alındığı ülkede gerici basın ise gösterileri terör eylemleri olarak karalamak için hummalı bir çaba sarf etmektedir. İktidar ortağı gerici Nahda Hareketi Partisi (Müslüman Kardeşler'in Tunus kolu En Nahda) ise "halkı şiddet olaylarına karşı tek saf olmaya" çağırarak, karşı eylemler düzenlemeye başladı. Bu ağır kuşatmaya rağmen kitle eylemleri devam etmektedir.

Toplumsal mücadeleler eksileri ve artlılarıyla her zaman geride zengin tarihsel deneyimler bırakırlar. 21. yüzyılın ilk çeyreğine damgasını vuran proleter sınıf hareketleri ve halk isyanları devrimci partiler açısından bu anlamıyla zengin bir laboratuvar işlevi taşımaktadırlar. Komünistlerin, on yıl önceki Tunus ve Mısır'daki halk ayaklanmaları üzerine değerlendirmeleri, bu laboratuvar devrimci dersler çıkarmanın yöntemsel çerçevesini de vermektedir:

"Biz komünistler, nerede, ne zaman ve ne biçimde ortaya çıkacağını kestirememekle birlikte, hiçbir büyük toplumsal hareketi, isyanı ya da ayaklanmayı şaşırı bulmuyoruz. Zira sistemin gidişatının toplumsal fay hatlarında sürekli patlama dinamikleri biriktirdiğini ve bunun da ilk sarsıntılar biçiminde kendini bir dönemdir dışarı vurmaya başladığını biliyoruz. Bu tespit, günümüz dünyasına ilişkin her devrimci tahlilin temel hareket noktası olmak zorundadır. Bu tespite dayanmaksızın günümüz dünyasının temel süreçlerini anlamak olanaklı olamayacağı gibi, önümüzde uzanan ve giderek de yakınlaşmakta olan yeni tarihi döneme devrimci hazırlık da yapılamaz. Bu gerçeği görmek, görev ve hedeflerini bunun ışığında ele almak, kendini her bakımdan buna göre konumlandırmak ve hazırlamak, günümüz dünyasında gerçekten devrimci bir parti olabilmenin olmazsa olmaz koşulları arasındadır." (Tunus ve Mısır: Devrim İçin Dersler, Ekim, Sayı: 272, Nisan 2011)

Kapitalizmin aşısındaki yüzü

C. Ozan

Ortaya çıkışından bu yana yaklaşık bir yılı geride bırakmak üzere olan korona pandemisi dünyada henüz kontrol altına alınmış değil. Kapitalist devletlerin aldıkları sözde önlemler, kapitalist kârı korumaya endekli oldukları için gerçekte pandemiyi önlemekten uzaktırlar. Bundan dolayı şimdiye kadar dünyada milyonlarca kişi hayatını kaybetti ve milyonlarca her gün ölümle burun buruna yaşamaya devam ediyor. Baştan beri bütün olup bitenler, "Virüs değil, kapitalizm öldürür!" belirlemesinin tartışılır bir yanının kalmadığını kanıtlamıştır.

Pandemiye karşı alınan önlemler, gerçekte virüsün yayılmasını önlemediği gibi, süreci uzatarak bütün yükü bireylerin omuzlarına yüklüyor. Yapılan her yeni açıklamayla birlikte "sertleştirdiklerini" iddia ettikleri önlemler, sorunu gittikçe bireysel tedbirlere indirgemekten ibarettir. Yaşamları her bakımdan kısıtlanan insanlar kendilerini bir kapana kısılmış gibi hissediyorlar. Ve süre uzadıkça çeşitli patlamaların yaşanması kaçınılmaz oluyor. Geçtiğimiz günlerde Hollanda'nın çeşitli kentlerinde yaşanan isyanlar buna bariz bir örnektir. Akşam saatlerinde ilan edilen sokağa çıkma yasağının fitilini ateşlediği gösterilerde kolluk güçleriyle ciddi çatışmalar yaşandı. Gösterilere çeşitli faşist çevreler önyak oldukları kesin. Fakat bu kadarı, Hollanda gibi durgun bir toplumda bu şiddette ve kitlelilikte bir tepkiyi açıklamak için yeterli değil. Sermaye hükümetlerinin aldıkları ikiyüzlü, sahte ve palyatif önlemler süreci uzattıkça, geniş kitleler nezdinde inandırıcılıklarını gittikçe yitiriyorlar. Öte yandan çoğunlukla bireysel düzeyde kalan tedbirlerin insanların hayatını gün geçtikçe zorlaştırdığını ve sabrını zorlamaya başladığını unutmamak gerekiyor.

Kapitalistler pandemi önlemleri konusunda sergiledikleri ayak sürüme ve sürüncemede bırakma tavırlarını şimdi de aşı konusunda gösteriyorlar. Kapitalist kârın ve rekabetin gölgesinde başlayan aşı üretimi, yeryüzündeki derin eşitsizliklerle birleşince, aşının bulunmasıyla oluşan iyimser hava, yerini gittikçe karamsar bir bekleyişe bırakmaya başlıyor.

"EŞİTSİZLİK VİRÜSÜ" GİTTİKÇE YAYILIYOR

Uluslararası bir yardım kuruluşu olan

Oxfam her yıl, Davos'ta yapılan Dünya Ekonomik Forumu'na sunmak üzere bir rapor hazırlıyor. Bu seneki rapor, yaklaşık 80 ülkeden 295 ekonomi uzmanı ve bilim insanının görüşlerine başvurularak hazırlandı. Söz konusu raporda önemle dikkat çekilen sorunların başında tüm dünyada gittikçe artan sosyal eşitsizlik konusu geliyor. "Eşitsizlik virüsü" olarak tanımlanan sosyal eşitsizliğin giderilmesi, hiç değilse aşılama konusunda adaletli olunması konusunda çağrılar yapıyor.

Kapitalizm bir eşitsizlikler sistemidir. Kıtalar, ülkeler, bölgeler ve nihayetinde sınıflar arasında var olan eşitsizlik kapanmak bir yana gün geçtikçe artıyor. Dünyadaki tüm zenginlik arttığı halde, işçi ve emekçilerin bu zenginlikten aldığı pay günden güne azalıyor. Zengin daha zengin, fakir ise daha fakir hale geliyor. Kapitalizmin en yaman çelişkisi olan servet-sefalet kutuplaşması gittikçe derinleşiyor.

Pandemiden dolayı ekonomilerde rekor daralmaların ve kayıpların yaşandığının iddia edildiği bir dönemde bile, dünyanın zenginleri servetlerini katbekat arttırdılar. Demek ki sorun toplam zenginliğin azalmasında değil, paylaşılmasında yaşanmaktadır.

Oxfam'ın son hazırladığı raporda artan gelir adaletsizliği rakamlar ve istatistikler aracılığıyla çarpıcı bir şekilde ifade ediliyor. Mesela Mart 2020'den bu yana dünyanın en zengin 10 kişinin serveti tam 540 milyar dolar arttı. Avrupa'nın 305 milyarderi, Mart 2020'den bu yana servetlerini tam 500 milyar euro arttırdılar. Bu miktar Avrupa'da, nüfusun en yoksul %10'nunu oluşturan her bireye 11.092 euroluk bir çek yazmaya yeterlidir. Yine Almanya'nın en zengin 10 kişinin serveti 2020'nin sonuna

doğru toplam 242 milyar doları buldu. Bu miktar, koronaya rağmen bir önceki yıla göre %35'lik bir artış ifade ediyor. Almanya'da bir DAX yöneticisi yılda 5,6 milyon euro kazanıyor. Bir sağlık çalışanı bu miktarı ancak 156 yıl çalışarak kazanabilir. Sınırsız çoğaltılabilir bu örnekler, dünyanın neresinde olursa olsun, kapitalizmin hüküm sürdüğü her coğrafyada servet-sefalet uçurumunu büyüttüğünü gösteriyor.

Pandemi tüm dünyada var olan gelir eşitsizliğini gittikçe derinleştirecektir. Yaşanacak iflaslardan ve işten atmalardan dolayı, yüz milyonlarca yeni kişi, işsizler ve yoksullar ordusuna katılacaktır. Bu toplumsal kesimler içinde kadınlar başı çekiyor. Çünkü kadın istihdamının en yavaş olduğu alanlar, aynı zamanda pandeminin en çok yıkıma uğrattığı alanlardır.

Sınıfların ve her türden sosyal adaletsizliğin zemini olan kapitalist toplumda "eşitsizlik virüsü" gittikçe yayılıyor. Bulunan aşının, mutasyona uğrayan koronaya karşı etkisi bile tartışılmayken, daha bir de "eşitsizlik virüsü" gibi ciddi bir engele takılıyor.

AŞIDAN ASLAN PAYI ZENGLERE

Burjuva toplumun eşitsiz, çifte standartçı ve ayrıcalığa dayalı yapısı aşı konusuna da olduğu gibi korunuyor. Aşının bulunmasından bu yana yaklaşık iki ay geçmesine rağmen üretiminde ve dağıtımında ciddi aksamlar var. Her şeyden önce aşının dünyanın her yerinde hızlı ve yeterli miktarda üretilmesinin önünde patent hakkı ciddi bir engel teşkil ediyor. Çünkü aşığı bulan firmalar ticari kaygılarla patent hakkını başka firmalara vermek istemiyorlar. Zira "kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez" mantığıyla bu işe büyük paralar yatırmışlar ve karşılığında da

büyük karlar elde etmek istiyorlar. Borsalarda aşı üreten firmaların hisselerinin tavan yapması, bu işte ne kadar büyük bir rantın döndüğünü gösteriyor. Bu durum, yeterli miktarda aşı üretilse bile, son derece özel ve güç koşullarda korunabilen ve taşınabilen aşının ulaşımında ciddi aksamlar yaşanmasına yol açıyor.

Aşı üretiminin ağırdan alınmasının gerisinde yatan sebeplerden biri de virüsün geçirdiği mutasyonlardır. Firmalar üretilen aşının mutasyona uğramış virüse etkileri konusunda henüz kesin bir bilgiye sahip değiller. O yüzden biraz daha beklemeyi tercih ediyorlar. Örneğin aşı üreten ülkelerin başında gelen Almanya şimdiye kadar sadece 1,5 milyon vatandaşını aşılayabildi.

Aşı nezdinde bir kez daha açıkça insan sağlığı ve yaşama hakkı kapitalist rekabete ve kâra tercih ediliyor. Bundan önce olduğu gibi, bundan sonra da yaşanacak her ölümün faili kapitalist sistemdir. Bu gerçekler bir yana, şimdiye kadar üretilen aşılardan büyük bir kısmı zengin ülkeler tarafından satın alınmış durumda. Zengin ülkeler ihtiyaçlarının birkaç katı miktarda aşı alırken, yoksul ülkeler aşı olma hakkından bile mahrum kalıyorlar.

Çeşitli uluslararası yardım ve insani kuruluşların onlarca ülkenin aşı üreten 8 ülke ile yaptıkları aşı anlaşmalarını incelemesi bazı çarpıcı gerçekleri ortaya çıkardı. *British Medical Journal*'in bildirdiğine göre dünya nüfusunun sadece %14'ünü oluşturan belli başlı zengin ülkeler, var olan aşı potansiyelinin %53'ünü satın alarak garanti etmiş bulunuyorlar. Bu miktar söz konusu ülkelerin vatandaşlarını üç kez aşılama yetiyor. Bunların başını Kanada çekiyor. Kanada vatandaşlarını beş kez aşılatabilecek miktarda aşı rezerve etmiş durumda. Ülkeler arasındaki bu eşitsizliği, ülkelerin bireyleri arasındaki eşitsizlik ve çifte standart izliyor. Bunu, Türkiye'deki saray avanesinin aşı sırasının en başına geçmelerinden biliyoruz.

Yine Pan-Afrika çizgisindeki *The Continent*'e göre Pfizer firması 2021'de 1,3 milyar doz aşı üretebiliyor. ABD, Kanada, AB, Japonya ve İngiltere bunun 1,1 milyar dozunu satın almış bulunuyorlar. Dünyanın geri kalanına sadece 200 milyon doz kalıyor. Oysa Afrikalıların sadece %60'ını aşılama için bile 1,5 milyar doz aşı gerekiyor. Oxfam'ın sağlık politikaları müdürü Anna Morriot yaşanan adaletsizliğe isyan ederek şöyle diyor: "Hayat kurtaran aşının, ülkelerin ne kadar parası olduğuna bakılmaksızın, insanların yaşadığı her yere ulaşımı sağlanmalıdır. Fakat eğer şimdi dramatik bir dönüşüm sağlanmazsa, gelecek yıllarda milyarlarca insan güvenli ve etkili bir aşıya kavuşmaktan mahrum kalacaktır."

Oxfam'ın bildirdiğine göre bu gidişle ve bu tutumla, insanlığın üçte ikisinin 2022 ve hatta 2024'e kadar aşya ulaşması zor görünüyor. Yaklaşık 70 yoksul ülke, gelecek yıl halkının sadece %10'unu aşayabilecek.

Yetersiz aşya ile ilgili burjuva politikacıların ileri sürdükleri bahanelerden biri de yetersiz kaynaktır. Süper zenginlerin gasp ettikleri toplumsal zenginliği kaynaktan saymadıkları için böyle demeleri normal. Aşyanın tüm dünyada üretimi, ulaşımı ve uygulanması gibi tüm süreçler için gerekli olan kaynak tahminen 141,2 milyar dolardır. Buna karşılık Mart 2020'den bu yana, dünyanın en zengin 10 kişinin serveti tam 540 milyar dolar artmıştır. Yani bu servetin sadece beşte birlik kısmıyla bile tüm dünya aşılabilir.

DSÖ ve aşya ile ilgili uluslararası kimi kuruluşların girişimleriyle COVAX adlı bir oluşuma gidildi. Bu oluşumun amacı, aşyanın dünyada ihtiyaca göre adil dağılımını sağlamak. COVAX'a dünyadaki 200 ülkenin 190'ı dahil olmuş durumda. Bunların 92'sini yoksul ülkeler oluşturuyor.

Uluslararası kimi yardım ve sosyal kuruluşların bu insani çağrılarını kapitalist emperyalist sistemin kalın duvarlarına çarpıp geri dönüyor. Bu çabalar bir farkındalık yaratmak bakımından önemli kuşkusuz, fakat esasa ilişkin bir değişiklik yaratamıyor maalesef. Kapitalist barbarlar, tıpkı iklim krizi ve savaşa karşı barış çağrılarında olduğu gibi, bu çağrılara da kulaklarını tıkayarak, duymazlıktan gelmeye devam ediyorlar.

Kapitalist sistem daha fazla kâr ve rekabet uğruna doğal dengeyi sınırsızca bozarak, insanlığın başına pandemi gibi belaları sarmakla kalmıyor, aynı zamanda ondan kurtulmanın önünde de engel olmaya devam ediyor. İnsanlığın ürettiği zenginliğe el koyan haramiler, şimdi de insanlığın ortak değeri olan bilimin ürettiği aşılara el koyarak, insanlığın ezici çoğunluğunun yaşam hakkını hiçe saymaya devam ediyorlar.

Tarihte yaşanmış benzer pandemiler ciddi toplumsal ve siyasal gelişmelere yol açtığı gibi, son yaşanan korona pandemisi de tarihin akışını değiştirme potansiyeli taşımaktadır. Pandemi kapitalizmin yaşadığı krizi daha da derinleştirmiştir. Her kriz, toplumsal sınıfların onu kendince değerlendirdiği ciddi fırsatlar sunar aynı zamanda. Kapitalistler bunu, sömürü ve yağmayı arttırmak için kullanırken, işçi sınıfı ve emekçiler ile onların politik temsilcileri ise, artan çelişkileri ve öfkeyi düzene karşı örgütlemeye olanağı olarak kullanılmakla mükelleftirler. Bu açıdan, krizin yarattığı mücadele olanaklarını devrimin hanesine yazdırmak, tüm dünyada devrimci parti, örgüt veya bireylerin gösterdiği çabayla doğru orantılı olacaktır.

AKP'li Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör atanması ile başlayan ve birçok üniversiteye yayılan "kayım rektör istemiyoruz" eylemleri hala sürüyor.

Birinci ayını geride bırakan eylemler, pandemi ile daha da ağırlaşan eğitim hakkının gaspı ve geleceksizlik gibi sorunların gençlik içerisinde ne denli yakıcı bir hal aldığını gözler önüne serdi. Üniversitelere ve gençliğe dönük saldırılar da bunların karşısında yaşanan direnişler de kuşkusuz ilk değil. Dinci-gerici iktidarın üniversitelere dönük saldırısı özellikle 2016'da ilan edilen OHAL sonrası artmış, üniversitelerde ilerici, muhalif birikiminin tasfiyesi başlamıştı. Yüzlerce muhalif akademisyen ihraç edilirken, ilerici-devrimci öğrencilere dönük soruşturma ve uzaklaştırma terörü devreye sokulmuştu. Siyaset yasakları adı altında ilerici ve devrimciler üniversitelerde engellenirken, dinci-faşist çeteler desteklenmiş, bu çetelere alan açılmıştı. Üniversitelerin içine karakollar kurulmuş, okullar büyük bir abluka altına alınmıştı. Ancak bu abluka dahi dinci gerici iktidar için yeterli olmamış olacak ki Erdoğan, her fırsatta "kültürel iktidar" olamadıklarından yakınınıyordu. İstedikleri dindar, kindar ve biat eden bir nesil yaratmaktı. Bu kapsamda, toplumsal yaşamın tamamında olduğu gibi üniversiteleri de baskı ve zorbalıkla tahakküm altına almak isteyen AKP iktidarı, birçok defa üniversitelilerden yükselen tepkiler ile "uğraşmak" zorunda kaldı.

"Ben yaptım, oldu" anlayışı ile bir gece de çıkardığı üniversiteleri bölen yasalara karşı geçtiğimiz yıllarda İstanbul Üniversitesi'nde binlerce öğrenci okullarını eylem alanına çevirdi. Yine yakın dönemde yaşanan ODTÜ Kavaklık direnişi, faşist saldırı ve provokasyonlara karşı Ankara Üniversitesi öğrencilerinin mücadeleleri, İstanbul Üniversitesi'nde yemekhaneye yapılan zamlara karşı gerçekleştirilen protestolar gençlik içerisinde gelişen mücadele potansiyellerine işaret diyordu. Dinci gerici iktidar, bu mücadeleler karşısında da her zamanki tutumunu takındı, direnenleri "terörist" ilan etti. Ancak iktidarın üniversitelere dönük saldırıları da söylemleri de hiçbir zaman toplumsal meşruiyet zeminleri kazanmadı.

Üniversitelerde direniş sürüyor

Boğaziçi Üniversitesi'ne atanan kayıym rektör de bu saldırıların güncel bir halkasıydı. Cumhurbaşkanı'nın doğrudan atadığı rektör, gençlik cephesinde biriken öfkenin fitilini ateşledi. Mesele yalnızca kayıym rektör atamaları da değildi. Mesele üniversiteliler cephesinden ağırlaşan sorunlardı. Bu sorunlar karşısında biriken öfke Boğaziçi Üniversitesi'nin önünde ilk gün yapılan eylemde bile gözleniyordu. Yalnızca Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri değil, İstanbul'un birçok üniversitesinden, başka şehirlerden yüzlerce öğrenci vardı eylemde. "Üniversiteler bizimdir" diyen ve üniversitesine sahip çıkmak isteyen öğrenciler polis barikatını zorladılar.

Bütün saldırılara ve baskılara rağmen Boğaziçi'nde başlayan eylemler devam etti. Üniversitenin olduğu semtte valilik kararı ile eylem yasağı getirilirken yüzlerce öğrenci kent meydanında saldırılara karşı ve "özerk demokratik üniversite" talebiyle buluştu. Eylemler İstanbul'da İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Marmara Üniversitesi'ne, İzmir'de Dokuz Eylül ve Ege Üniversitesine, Ankara'da ODTÜ, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi'ne, Eskişehir, Adana, Hatay, Mersin, Kastamonu ve Zonguldak gibi şehirlere yayıldı. Yurtdışında çeşitli ülkelerde ve şehirlerde destek eylemleri örgütlendi. Bu eylemlerde de "özerk ve demokratik üniversite" talebi öne çıktı.

SÜRECİN GÜNCEL SORUNLARI VE NE YAPMALI?

Tek adam rejiminin üniversiteleri tahakküm altına almak istemesine karşı eylemler gündür sürüyor. Ancak bu eylemler tekil tekil üniversiteler üzerinden devam ediyor. Denebilir ki hareketi

Boğaziçi Üniversitesi'ne ve tekil tekil üniversitelere hapsedme eğilimi ne yazık ki sürecin başından beri sürüyor. Aradan geçen bu bir aylık sürede, başta politik gençlik örgütleri olmak üzere üniversite gençliğinin çeşitli örgütlenmeleri tarafından sıkça tartışılan "birleşik mücadele" vurgusu şüphesiz çok önemli. Ancak bu değerlendirmenin pratikte örgütlenmesi gerekiyor.

Sürecin daha en başında sınıf devrimcilerinin gelişen hareket için çubuk bütüğü "hareketin önünü açacak ve ileriye taşıyacak kolektif bir önderlik düzeyinin yakalanması" hala yakıcı bir sorun olarak varlığını sürdürüyor. Geçtiğimiz günlerde Boğaziçi Üniversitesi başta olmak üzere birçok üniversitede öğrencilerin bir araya geldiği dayanışma, birlik vb. oluşumların ortak çağrısı ile 21 Ocak'ta Kadıköy'de bir eylem gerçekleştirildi. Bu tarz merkezi ve kitlesel buluşmalar, gelişen hareket açısından önemli bir yerde duruyor. Ancak bu buluşma ve eylemlerin gelişen hareketin ihtiyaçlarını karşılaması gerekiyor. Yani bu merkezi buluşmaların birer kürsü haline gelmesi, üniversite bileşenlerinin buralarda tartışabilmesi, hareketin geleceği açısından karar alabilmesi, hareketin başta özerk demokratik üniversite olmak üzere taleplerini net bir şekilde ortaya koyması gerekiyor. Üniversitelerde pandemi nedeniyle bugün eğitim verilmemesi, başta öğrenciler olmak üzere üniversite bileşenlerinin homojen bir şekilde bir arada olmaması önemli zorlanma alanlarında biri. Buna da göz önüne alarak, merkezi bir süreç örgütlemek, buradan alınan kararlar ile her bir üniversiteyi direniş alanına çevirmek hareketin sönümlenmemesi ve bir adım daha ileriye taşınması için önemli bir yerde duruyor.

Yandaşa değil, eğitime bütçe!

AKP iktidarının 2014 yılında tamamlanacağını söylediği, ancak milyarlarca liralık harcamaya karşın geçen yılın sonu itibarıyla yüzde 68,7 oranında gerçekleşen "Fatih Projesi"ne 2021 yılında ayrılan bütçe belirlendi.

10 yıldır "hedefine ulaşmayan" proje için 2021'de 500 milyon TL'si dış kredi olmak üzere 1 milyar TL kaynak ayrıldı. Bu proje için 2011 yılından bugüne harcanan para ise 5 milyara yaklaştı. 2014 yılında bitirileceği söylenen Fatih Projesi'nin bitiş yılı 2023 olarak açıklanırken, proje için harcanacak toplam tutarın 8 milyar olacağı belirtildi. Fatih Projesi için yalnızca 2020 yılında 3,8 milyar TL harcanırken, 2020 yılı harcamasının 40 milyon TL'si ise dış kredi yoluyla karşılandı.

"Tüm öğrencilere tablet dağıtılacak" iddiasıyla başlatılan Fatih Projesi'nde 10 senedir herhangi bir ilerleme kaydedilmezken, özellikle pandemi koşullarında öğrencilerin teknik ekipman eksikliği (bilgisayar, internet, ses donanımı vb.) sorunu daha da arttı. Bu proje için yandaşlarına milyarlarca para akıtan AKP iktidarı, gelinen yerde eğitimde yaşanan kaosa çözüm üretmek yerine yandaşlarını ve kendilerini zengin etmekten başka

bir şey yapmadı.

Her yeni gün, teknik ekipman ve alt yapı eksikliğinden dolayı uzaktan eğitime ulaşamayan, böylelikle eğitim hakkı gasp edilen öğrencilerin haberini görüyoruz. Pandemiyle birlikte eğitime uzaktan devam edilirken, hemen hemen hiçbir devlet okulunun uzaktan eğitim için gerekli alt yapıya sahip olmadığını da görmüş olduk. Türkiye'nin önde gelen üniversite-

terleri olan ODTÜ, Boğaziçi Üniversitesi, İTÜ, Yıldız Teknik Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi'nde dahi alt yapı eksikliğinden dolayı uzaktan eğitim süresi boyunca sorunlar yaşandı, yaşanmaya devam ediyor.

8 milyon öğrencinin gerekli teknik ekipmanı olmadığı için uzaktan eğitime erişemiyor olması, eğitimde yaşanan kaosu gözler önüne sermektedir. Pande-

minin olmadığı zamanlarda da köylerde, dağlık alanlarda yaşayan çocuklar eğitime ulaşamazken, salgın koşullarında bu durum daha da vahim boyutlara ulaştı. Sermaye devleti bu süreçte sağlığa, eğitime dev bütçeler ayırmak yerine rant, talana, savaşa, Diyanet İşleri Başkanlığı'na, Fatih Projesi gibi "dev projelere" bütçeler ayırdı, ayırmaya devam ediyor.

Öğrencilerin teknik ekipman eksikliğini gidermek yerine dinci gerici vakıf ve tarikatlara bütçeler ayrıldı, "dindar-kindar" bir nesil yaratma hedefleri doğrultusunda hareket edildi. Fatih Projesi gibi projelere dev bütçeler ayrılarak, sözde öğrencilerin teknik ekipman eksikliğine dair çözüm üretileceği iddia edilirken, gerçekler ise bunun böyle olmadığını bizlere gösterdi. Eğitim eşit, parasız, nitelikli ve ulaşılabilir bir hak olması gerekirken, özellikle pandemi koşullarında daha çok gasp edildi. Eğitim hakkının gasp edilmesine karşı, AKP iktidarının eğitim yerine kendi yandaşlarına para akıtmasına karşı yapılması gereken bellidir: Mücadele etmek! Eşit, parasız, nitelikli, ulaşılabilir eğitim hakkı için okullarda, sokaklarda mücadeleyi büyütülmektedir.

P. SEVRA

Yarınlarımız için bugünden özneleşmeye!

Boğaziçi Üniversitesi'nde yaşanan gelişmeler, saray rejiminin pervasızlığını ve buna karşı gençliğin biriken öfkesini bir kez daha gözler önüne serdi. 2021'in ilk günlerinde Tayyip Erdoğan'ın Boğaziçi Üniversitesi dahil olmak üzere bazı üniversiteye yaptığı rektör atamaları öğrenci gençliğin tepkisini büyüttü. Özellikle, eski AKP milletvekili aday adayı Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanması, başta Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri olmak üzere tüm üniversiteliler tarafından tepkiyle karşılandı.

ÜNİVERSİTELERE DÖNÜK SALDIRILAR

Gençlik dünden bugüne toplumsal muhalefetin önemli bir bileşeni oldu/olmaya devam ediyor. 12 Eylül askeri faşist darbesi öncesinde yükselen mücadele içerisinde gençlik hareketi önemli devrimci önderler çıkarmış, gençlik hareketi dinamizmi ile sürükleyici bir rol oynamıştı. Devrimci mücadeleyi ezmek için ABD emperyalizminin yönlendirmesi ile

tezgahlanan ve uygulanan darbe sonucu karanlığı bugünlere uzanan kararlar hayata geçirildi. Üniversiteleri denetim altına almak için kurulan Yükseköğretim Kurulu da (YÖK) bunlardan biriydi. YÖK o günden bugüne sermaye devletinin üniversitelerdeki ayağı oldu. Üniversitelerde yaşanan nitelik kaybının, gericileşmenin, ticarileşmenin yürütücü gücü olarak hareket etti. Rektörlük seçimleri göstermelik hale geldi. 12 Eylül'ün çocuğu olan AKP de, darbe girişimini fırsata çevirerek 15 Temmuz sonrası süreçte üniversiteler alanına el atmış ve rektörlük seçimlerini ortadan kaldırarak cumhurbaşkanına dilediği kişiyi rektör olarak atama fırsatı vermişti. Başta öğrenci hareketinin merkezi olan üniversiteler olmak üzere tüm üniversitelere AKP'li isimler atandı, akademisyen ihraçlarıyla ilericiler birikim tasfiye edilirken gerici kadrolar üniversitelere dolduruldu.

Bugün Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin ortaya koyduğu eylemler tepkiler yıllardır üniversitelere dönük sürdürülen ve AKP ile iyice pervasızlaşan müdahale ve saldırılara verilmiş anlamlı bir yanıt oldu. Boğaziçi Üniversitesi'ndeki bu anti-demokratik icraata verilen tepkiler üniversitelileri aşarak saray rejiminden rahatsız olan tüm kesimleri arkasında topladı.

SORUNLARIMIZA KARŞI ÖRGÜTLENMEYE, ÖZNELEŞMEYE!

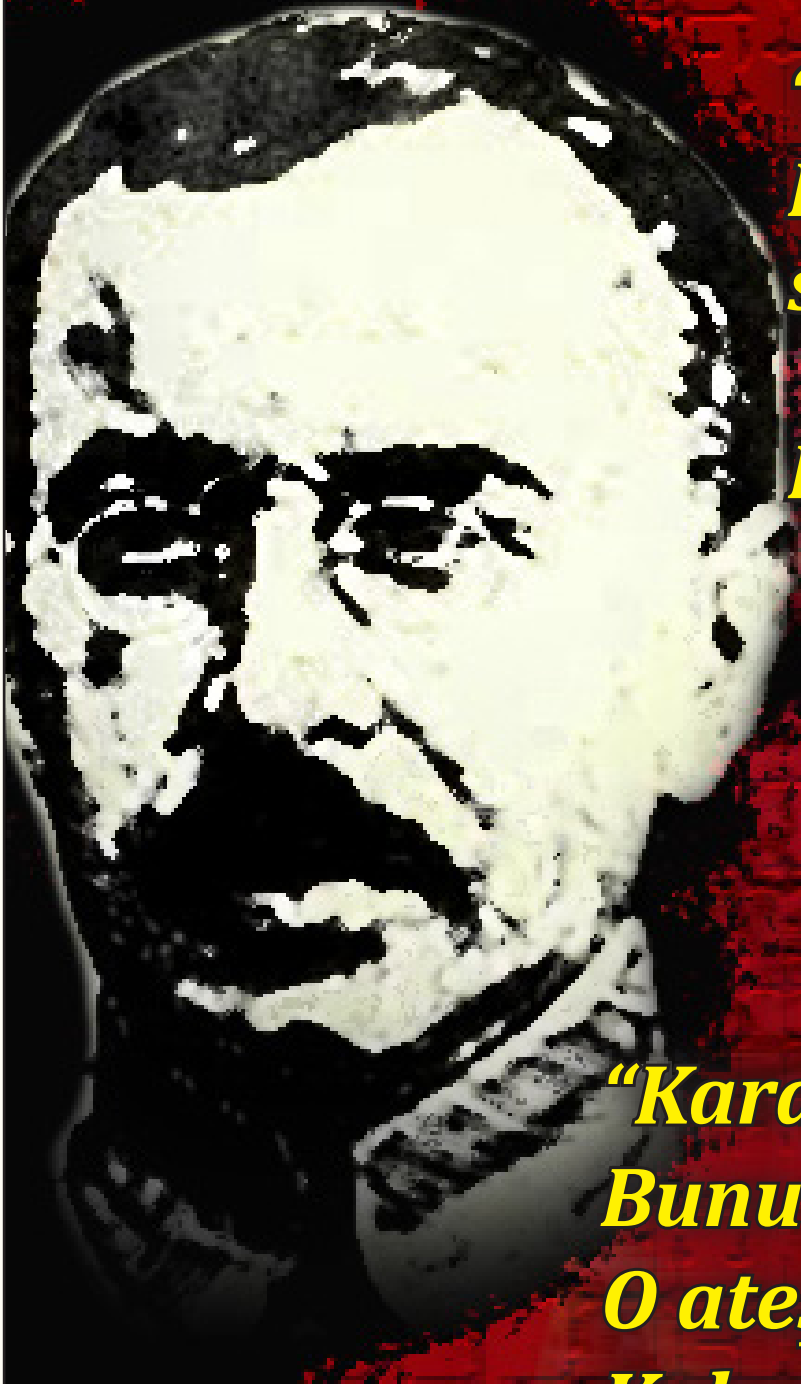
Üniversite eğitimi bizlere geleceğimize adına önemli bir dönüm noktası, ya da tek kurtuluş kapısı olarak sunuluyor. Bu uğurda maddi-manevi emek harcıyoruz. Fakat bizlere "kurtuluş kapısı" diye sunulan üniversiteler sermayenin çiftliklerine dönüştürülüyor, dinci-faşist iktidarın arka bahçeleri haline getiriliyor,

dindar-kindar bir gelecek yaratma hedefiyle hareket eden kurumlara çevriliyor. Akademisyeninden öğrencisine ve diğer üniversite personeline kadar hiçbir üniversite bileşeni karar süreçlerine dahil edilmiyor.

Dün olduğu gibi bugün de sermaye adına devleti yönetenler; bizler adına kararlar alıyor, bizler adına uyguluyor. Geride bıraktığımız pandemi dönemi boyunca eğitim sisteminin nasıl işletileceğini bize sormadıkları gibi, üniversitelerin rektör seçimlerinde de üniversite bileşenlerini dikkate almıyorlar.

Şimdi geleceğimize sahip çıkmak istiyorsak lisede, üniversitede, yaşamın her alanında özneleşmeli ve tek adamın geleceğimizi karartan icraatlarına karşı mücadele etmeliyiz. Geleceği kazanmanın yolu söz, yetki ve karar hakkımıza sahip çıkmaktan geçiyor. Bunun için bugünden lise meclislerinde buluşalım, geleceğimizi tek adamın iki dudağı arasına bırakmayalım!

(*Liselinin Sesi* dergisinin Ocak 2021 tarihli sayısından alınmıştır)

*“Göğümde 15 yara var!
Deldiler göğsümü 15 yerinden,
sandılar ki vurmaz artık
kalbim kederinden!
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!!”*

*“Karadeniz...
Bunu duysun derinliklerin:
O ateşli göğüsleri delen hançerin
Kabzasını alacağız biz elimize!”*

**28 Kanunisanı'yi
unutma!**